

Co-funded by
the European Union

ECO-DIGITAL MAGAZINE

**GHID DIDACTIC PENTRU
EDUCAȚIA ADULȚILOR**

SOCIETATEA DE GEOGRAFIE
DIN ROMÂNIA

PITEȘTI, 2026

**REVISTĂ REALIZATĂ ÎN CADRUL PROIECTULUI ERASMUS CU NUMĂR DE
REFERINȚĂ
2024-2-R001-KA122ADU-000279641**

**REVISTĂ REALIZATĂ ÎN CADRUL PROIECTULUI ERASMUS CU NUMĂR DE
REFERINȚĂ
2024-2-R001-KA122ADU-000279641**

COORDONATORI REVISTĂ:

FLORESCU SEBASTIAN - SGR-FILIALA ARGHEȘ
COMĂNESCU AMALIA - SGR-FILIALA ARGHEȘ
DRĂGUȚ VIOLETA - SGR-FILIALA ARGHEȘ

COLABORATORI - SGR-FILIALA ARGHEȘ:

- ANGHEL RAMONA
- DELAYAT MĂDĂLINA
- ENACHE IONUȚ
- ENE AUGUSTINA
- FLORESCU DANA
- GHERGHE VASILICA
- GOGONCEA CRISTINA
- GREAVU MIRELA VASILICA
- HERNEST ADRIAN
- MARINESCU CRISTINA
- MATEI GABRIEL
- MIEZU CAMELIA
- MINCIUNĂ TEODOR IONUȚ
- MUSTAȚĂ LAURENȚIU
- OVEJANU DANA
- SIMA MARIA
- STOENESCU LĂCRĂMIOARA

PARTENERI PROIECT:

UNIVERSITY OF ISTANBUL, TURCIA
EUROPASS TEACHER ACADEMY FINLAND, FINLANDA
EUROPASS TEACHER ACADEMY BARCELONA, SPANIA
MAKSIMA TTC, CROAȚIA

OBIECTIVELE PROIECTULUI

- **OS1:** Creșterea competențelor digitale în domeniul ecologic
- **OS2:** Creșterea competențelor digitale utilizabile la activități ecologice în aer liber

OBIECTIVELE PROIECTULUI

MOBILITĂȚILE PROIECTULUI

Mobilitate Finlanda	AI and the 6Cs for Future-Ready Teaching	13-19.07.2025
Mobilitate Spania	Basic ICT for Teachers: Empowering Classrooms in the Digital Age	30.06-05.07.2025
Mobilitate Turcia	Aplicații geografice pentru drumeții și ecologie urbană	27.10.2025-01.11.2025
Mobilitate Croația	Integrating Artificial Intelligence into Environmental Project-Based Learning	23-27.02.2026

CUPRINS

Titlul articolului	Autorul	Pagina
Google Earth – orientare digitală în trasee geografice	prof. Anghel Ramona	5
Predarea-învățarea Geografiei cu ajutorul aplicației Wordwall	prof. Marinescu Cristina	7
Aplicația Genially - Trasee verzi în Istanbul	prof. Miezu Camelia	8
Canva - afiș digital pentru ecoturism	prof. Stoenescu Lăcrămioara	10
Folosirea resurselor video în predarea Geografiei - Canva	prof. Gherghe Vasilica	11
Folosirea Quizizz în predarea protecției mediului la liceu	prof. Gogoncea Cristina	13
Utilizarea Padletului pentru exemplificarea unei excursii	prof. Matei Gabriel	14
Livresq - lecție digitală despre ecosisteme urbane	prof. Sima Maria	15
Edpuzzle – materiale video despre biodiversitatea urbană din Istanbul	prof. Enache Ionuț	16
Kahoot - evaluare interactivă despre relief și mediu	prof. Comănescu Amalia	18
Orașul Split – Ghid educațional cu aplicația GEMINI	prof. Minciună Teodor	19
Canva - cum realizăm un afiș digital	prof. Diaconu Daniela	20
Tabele interactive și animații digitale în evaluarea cunoștințelor geografice	prof. Drăguț Violeta	21

CUPRINS

Titlul articolului	Autorul	Pagina
Între saune și sfinți: viața religioasă în Finlanda	prof. Ovejanu Dana	23
Amintirile mele din Finlanda	prof. Delayat Mădălina	25
Mobilitate Erasmus+ Barcelona – o experiență de învățare dincolo de granițele clasei	prof. Florescu Dana	29
Moscheea Albastră – reper urban și simbol cultural	prof. Anghel Ramona	32
Palatul Beylerbeyi	prof. Gherghe Vasilica	34
Moscheea Suleymaniye – echilibru între urban și natural	prof. Gogoncea Cristina	36
Hagia Sophia – simbol al civilizațiilor	prof. Marinescu Cristina	38
Palatul Topkapi din Istanbul – grădini și arhitectură istorică	prof. Diaconu Daniela	42
Turnul Galata – punct panoramic și reper geografic -jurnal de călătorie -	prof. Sima Maria	43
Basilica Cisterna: patrimoniu și ecologie istorică	prof. Miezu Camelia	46
Croazieră pe Bosfor. Observarea ecosistemului marin	prof. Enache Ionuț	48
Palatul Dolmabahçe – peisaj cultural de coastă	prof. Comănescu Amalia	50

CUPRINS

Titlul articolului	Autorul	Pagina
Marele Bazar din Istanbul- rol economic și provocări contemporane	prof. Matei Gabriel	52
Falia Ganos (segmentul vestic al Faliilor Anatoliene de Nord): geologie, istoric și hazard seismic	prof. Mustață Laurențiu	54
Palatul Topkapi	prof. Stoenescu Lăcrămioara	57
Peștera Postojna – morfologie carstică și valorificare prin tehnologii digitale	prof. Drăguț Violeta	59
Trogir - moștenire UNESCO și model de continuitate urbană	prof. Florescu Sebastian	61
Coasta Dalmatăă întâlnește viitorul: turismul clasic și revoluția eco-digitală	psih. Ene Augustina	64
Moștenirea romană a Palatului lui Dioclețian în dezvoltarea orașului Split	prof. Minciună Teodor	65
Orașul Trogir – istorie, geografie și patrimoniu cultural	prof. Mustață Laurențiu	67
Fragmentarea litoralului croat și rolul insulelor în dezvoltarea urbană	prof. Greavu Mirela	69
Influența climei și a configurației geografice asupra stării de bine a populației din Split: o perspectivă ecologic-psihologică asupra culturii „Pomalo”	psih. Ene Augustina	71
Palatul lui Dioclețian, simbolul orașului Split	prof. Greavu Mirela	73

GOOGLE EARTH – ORIENTARE DIGITALĂ ÎN TRASEE GEOGRAFICE

prof. Anghel Ramona

Google Earth ne permite să facem o călătorie virtuală oriunde în lume, cu o mulțime de fotografii, informații și alte tipuri de afișaje interactive pe care le putem explora. Indiferent dacă avem o anumită destinație în minte sau dorim doar să explorăm și să vedem cum este să trăim în diferite zone, această aplicație are o mulțime de lucruri de oferit.

Cu acest program, putem roti literalmente globul și ne putem lăsa degetul să aterizeze pe orice loc aleatoriu pentru a decide unde să explorăm în continuare. Este ușor să ne pierdem ore întregi dând clic pentru a vizualiza imagini cu diferite locuri și a vedea cum trăiesc oamenii în toate părțile lumii. De asemenea, amuzant este simulatorul de zbor, care ne permite să „zburăm” în jurul globului.

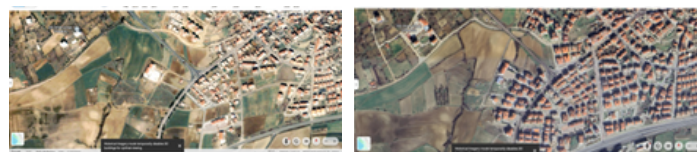

Deși oferite ambele de Google, pentru utilizatorul zilnic este mult mai la îndemână **Google Maps**, acesta fiind mai potrivit pentru a calcula distanțe, a sugera obiective turistice sau unități economice, pentru a estima timpul de călătorie.

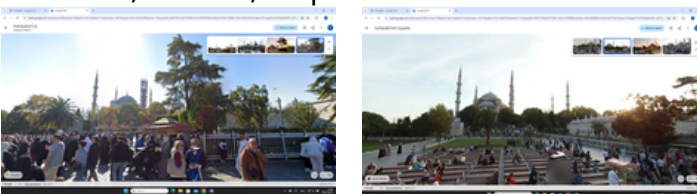
Google Earth și **Google Maps** erau produse foarte diferite, dar în ultimii ani au devenit mult mai similare. Acest lucru se datorează în mare parte adăugării de noi funcții la Google Maps, cum ar fi suportul pentru imagini 3D și alte funcții care înainte erau disponibile doar în Google Earth. Google Maps este probabil cea mai utilizată dintre **platformele GIS**. Descărcarea celei mai simple variante a Google Earth este gratuită. Aceasta oferă o varietate de funcții, foarte interesante și utile pentru un geograf.

Poate cea mai interesantă dintre ele este aceea că ne oferă posibilitatea să vedem imagini din ani diferiți din același loc, putând astfel să facem comparații, „atunci și acum”.

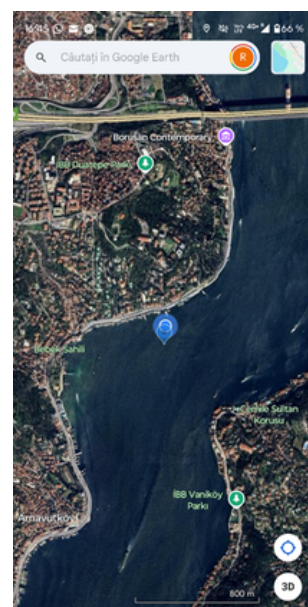
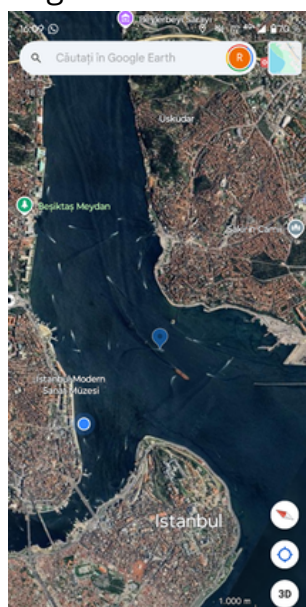
Avem mai jos, două imagini ale **liceului Malkara Anadolu Lisesi**, una din anul 2003 și una din 2024, care arată cât de mult s-a construit în împrejurimi.

Pe lângă imagini, care sunt excelente, această aplicație oferă și o mulțime de informații despre oameni, cultura și istoria unei zone. De altfel, privind unele monumente, putem analiza momentele când au fost restaurate sau cum arătau în diverse perioade, cum ar fi **Moscheea Albastră**, în 2017, respectiv 2024.

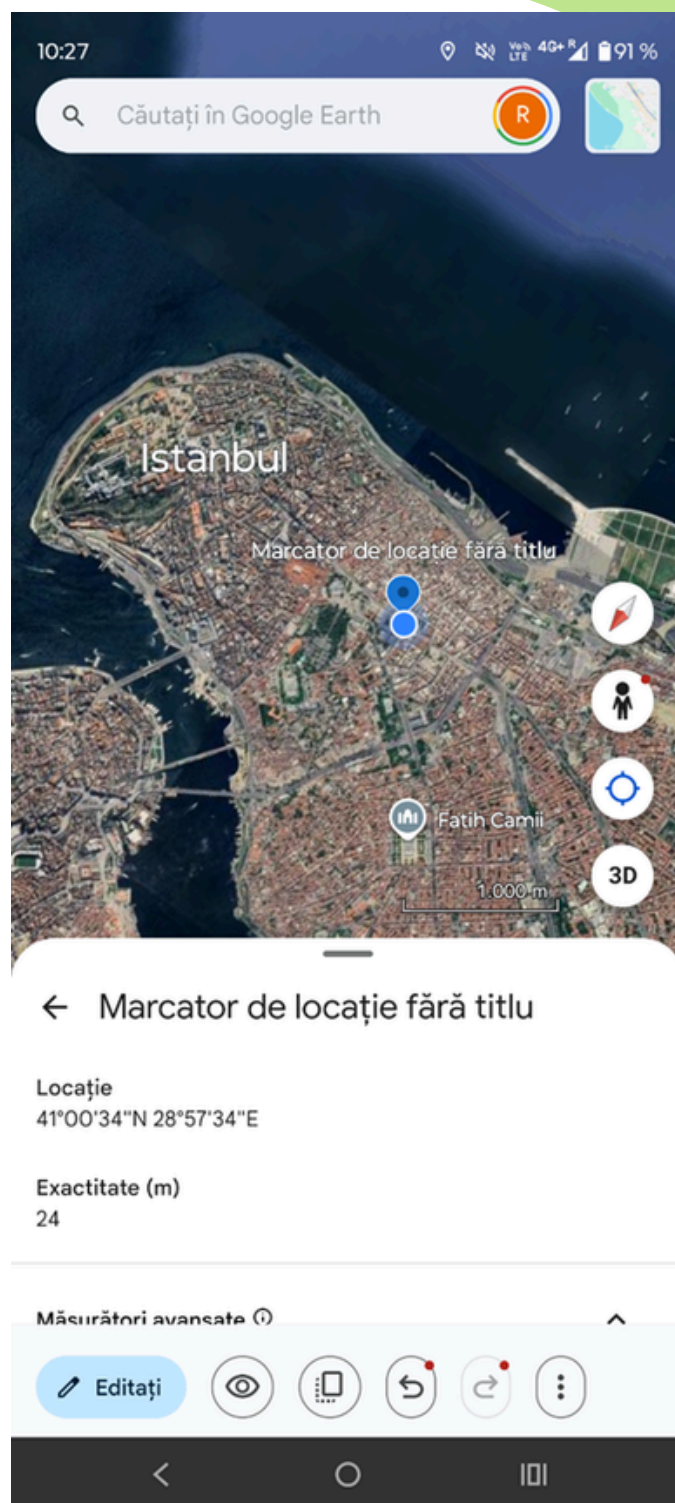
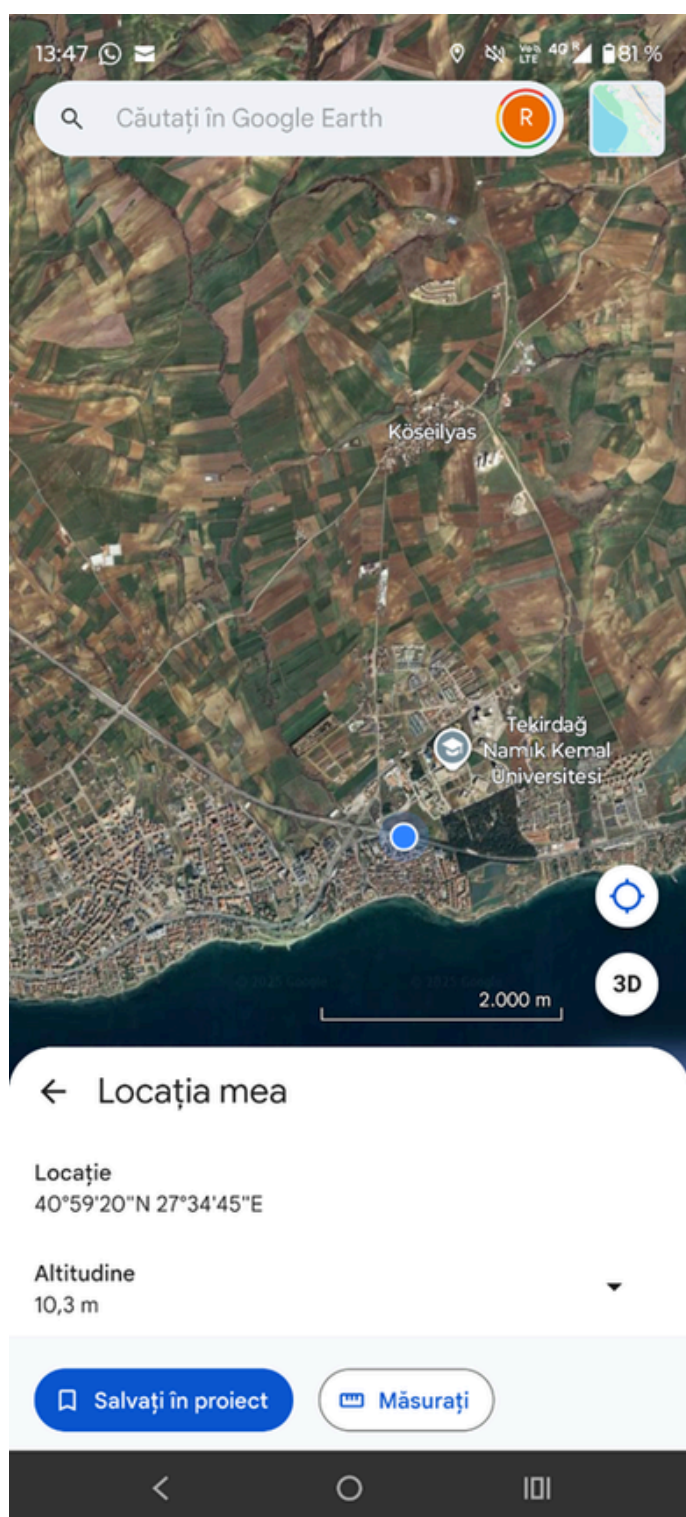

Platforma poate fi descărcată și pe telefon sub formă de aplicație, putând fi folosită oriunde suntem. De altfel, eu am folosit-o în timpul unei croaziere pe Bosfor și consider capturile de ecran niște amintiri la fel de valoroase precum sunt fotografiile.

Pentru o lucrare sau un proiect cu caracter geografic, alt aspect foarte interesant al platformei este acela că ne arată suprafețele acoperite cu pădure, suprafețele acvatice sau modul de sistematizare agricolă, unde, din nou se pot face comparații.

De asemenea, platforma are instrumentele necesare pentru a putea să ne alegem niște puncte de interes și apoi să măsurăm distanța dintre ele, să vedem diferențe de altitudine, pante sau alte informații topografice.

Google Earth îți oferă o mulțime de informații distractive cu care să te joci, mai ales că este gratuit și funcționează fără probleme.

BIBLIOGRAFIE

https://libguides.brooklyn.cuny.edu/GIS/google_earth_maps
<https://gisgeography.com/google-earth-vs-google-maps/>
<https://earth.google.com/>

PREDAREA-ÎNVĂȚAREA GEOGRAFIEI CU AJUTORUL APLICAȚIEI WORDWALL

prof. Marinescu Cristina

În contextul educațional contemporan, integrarea tehnologiei în procesul de predare-învățare a devenit o necesitate. În acest context, în perioada 27.10-01.11.2025, 13 participanți – 11 cursanți adulți și 2 persoane însoțitoare – din cadrul Societății de Geografie din România, Filiala Argeș, au participat la o mobilitate în cadrul proiectului Erasmus+ **2024-2-RO01-KA122ADU-000279641, ECO-DIGITAL Competențe digitale pentru protecția mediului în rândul adulților**, domeniul Educația adulților desfășurată la **Turkish Geographical Society din Istanbul**. Participarea mea la acest tip de activitate, a fost deosebit de benefică, atât din punct de vedere profesional, cât și personal. Activitățile din cadrul proiectului au vizat participarea cursanților la un atelier intens de lucru cu instrumente digitale moderne, unde au învățat să utilizeze aplicații utile pentru educație și ecologie, cum ar fi programe de editare digitală, hărți interactive sau instrumente pentru prezentări. Disciplina Geografie beneficiază în mod special de resurse digitale interactive, care facilitează înțelegerea fenomenelor și proceselor din mediul înconjurător. Acest articol analizează modalitățile prin care **Wordwall** poate contribui la îmbunătățirea procesului de predare-învățare în Geografie, precum și beneficiile utilizării sale în cadrul lecțiilor.

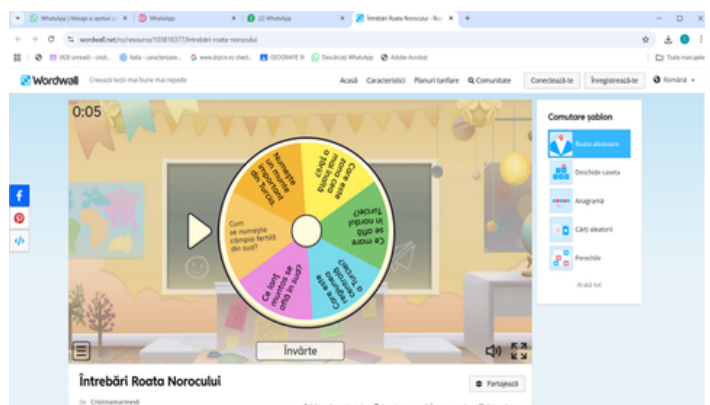
Tehnologiile digitale oferă oportunități extinse pentru diversificarea metodelor de predare și pentru implicarea elevilor în activități active și interactive. Hărțile interactive, simulările, animațiile și jocurile digitale permit o învățare contextualizată și aplicată.

În acest sens, instrumentele digitale devin esențiale pentru dezvoltarea gândirii spațiale, pentru înțelegerea relațiilor cauză-efect și pentru interpretarea datelor geografice. În plus, tehnologia facilitează învățarea diferențiată și individualizată, oferind fiecărui elev posibilitatea de a lucra în ritmul propriu.

Wordwall este o platformă digitală ce permite crearea de activități interactive și jocuri educative adaptabile la orice disciplină.

Wordwall este o platformă digitală ce permite crearea de activități interactive și jocuri educative adaptabile la orice disciplină. Aceasta oferă șabloane variate, precum chestionare, asocieri, anagrame, roata norocului sau hărți interactive. Activitățile pot fi proiectate atât pentru utilizare online, cât și pentru a fi tipărite. Interfața intuitivă și ușurința în utilizare fac din Wordwall un instrument accesibil profesorilor, indiferent de nivelul de experiență tehnologică. În predarea geografiei, Wordwall poate fi folosit pentru consolidarea cunoștințelor, evaluarea formativă sau recapitularea unor teme precum relieful, clima, hidrografia sau distribuția populației.

Integrarea Wordwall în lecțiile de geografie contribuie la sporirea motivației elevilor și la crearea unui mediu de învățare interactiv și atractiv. De exemplu, profesorul poate realiza exerciții interactive privind identificarea unor forme de relief pe hartă, asocierea unor imagini cu fenomene naturale sau recunoașterea unor elemente geografice specifice. Cu ajutorul acestei aplicații, am reușit să realizez mai multe exerciții interactive care vizează relieful Turciei și pe care le pot folosi la ora de geografie, clasa a VII-a.

APLICAȚIA GENIALLY - TRASEE VERZI ÎN ISTANBUL

prof. Miezu Camelia

Genially este un instrument online gratuit, bazat pe cloud, care permite utilizatorilor să creeze conținut vizual interactiv și animat fără a necesita cunoștințe de programare. Este special conceput pentru a face prezentările, infograficele și materialele educaționale mult mai atractive și dinamice.

Caracteristici cheie:

Interactivitate: Permite adăugarea de etichete (tooltips), ferestre pop-up și link-uri care se activează la click sau la trecerea cursorului peste elemente.

Animare: Oferă diverse efecte de animație pentru a face conținutul să "prindă viață".

Integrare: Permite încorporarea (embed) de conținut extern, cum ar fi videoclipuri YouTube, hărți Google Maps sau chestionare.

Gamification: Oferă șabloane gata de utilizat pentru a crea jocuri, escape rooms și provocări educaționale.

Rolul Genially în predarea Geografiei

<https://view.genially.com/69370a302d2c61e07fe81bd8/presentation-istanbul>

Exemplu: clasa a VII-a

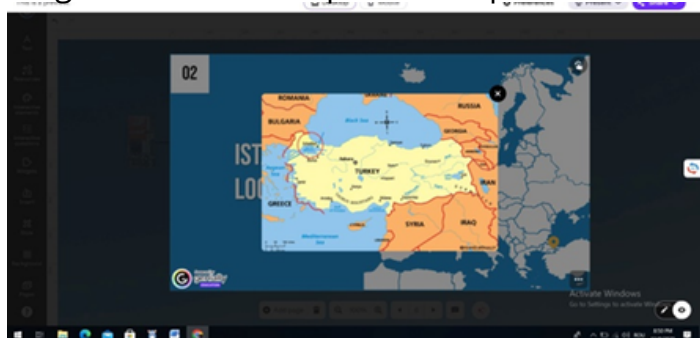
Unitatea de învățare: Continentul Asia

Conținuturi: Turcia

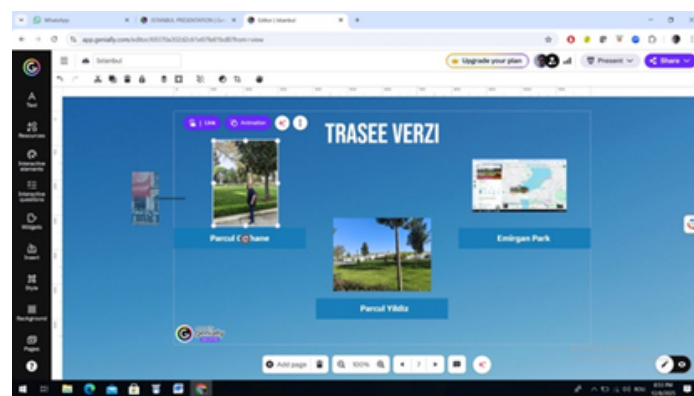
Genially transformă predarea statică a geografiei într-o experiență de învățare activă și captivantă. Rolul său principal este de a spori vizualizarea și interacțiunea cu concepte spațiale și date complexe.

1. Vizualizarea și Explorarea Spațială

Hărți Interactive: Poți lua o hartă de bază (fizică, politică, tematică) și o poți transforma într-o resursă interactivă. Elevii pot da click pe un anumit oraș, râu sau regiune pentru a vedea instantaneu o fereastră pop-up cu date statistice, imagini sau un scurt clip video despre acel loc.

Tururi Virtuale: Creează un traseu turistic virtual prin adăugarea de imagini panoramice (360°), hărți integrate și informații despre fiecare punct de interes (ex: explorarea marilor orașe ale lumii sau a formelor de relief).

2. Analiza Datelor și Temelor Complexe

Infografice Dinamice: Geografii lucrează cu multe date (populație, climă, PIB, migrație). Genially ajută la vizualizarea acestor date prin diagrame și grafice animate, făcând relațiile dintre fenomene mai ușor de înțeles.

Cronologii Interactivă: Pentru a preda evoluția unor fenomene geografice (ex: schimbările climatice, evoluția granițelor politice), poți crea cronologii în care elevii descoperă informațiile în mod secvențial.

3. Învățarea Activă și Evaluarea

Jocuri și Escape Rooms Geografice: Creează exerciții de tip drag-and-drop pentru localizarea capitalelor, sau escape rooms unde elevii trebuie să rezolve puzzle-uri geografice (folosind indicii de pe hărțile interactive) pentru a debloca etapa următoare. Acest lucru transformă evaluarea într-un proces distractiv.

Prezentări de proiecte ale elevilor: Elevii înșiși pot folosi Genially pentru a-și prezenta proiectele (ex: monografiile locale, studii de caz), dezvoltându-și astfel competențele digitale și de comunicare. În concluzie, Genially servește ca un catalizator digital, transformând materialele didactice de geografie din resurse pasive în instrumente de explorare active și interactive.

În concluzie, Genially servește ca un catalizator digital, transformând materialele didactice din resurse pasive în instrumente de explorare active și interactive.

Trasee Verzi în Istanbul: O viziune pentru un oraș sustenabil conceptul de trasee verzi (Greenways) se referă la rețele interconectate de spații verzi, coridoare ecologice și căi nemotorizate (pietonale, cicliste), care urmăresc adesea trasee istorice, căi ferate dezafectate sau maluri de apă. Pentru Istanbul, cu populația sa densă și problemele de trafic, traseele verzi reprezintă o soluție esențială pentru îmbunătățirea calității vieții urbane și a sustenabilității.

Potențialul și nevoia de coridoare verzi

Istanbul se confruntă cu o presiune urbană masivă, care erodează rapid spațiile naturale. Nevoia de trasee verzi este triplă:

1. Conectivitate ecologică

Problema: fragmentele de păduri (cum ar fi Pădurea Belgrad) și zonele verzi urbane sunt izolate.

Soluția: traseele verzi pot acționa ca coridoare ecologice care conectează aceste ecosisteme dispartate. Acest lucru este vital pentru biodiversitate, permițând migrația animalelor sălbatice și dispersia semințelor, contribuind la sănătatea generală a peisajului metropolitan.

2. Mobilitate alternativă

Problema: dependența excesivă de transportul motorizat privat duce la poluare fonică, a aerului și la ambuteiaje constante.

Soluția: crearea de rețele sigure pentru bicicliști și pietoni. Traseele verzi oferă alternative atractive și sănătoase, încurajând mersul pe jos și cu bicicleta, reducând astfel emisiile de carbon și poluarea.

3. Sănătate publică și recreere

Problema: lipsa accesului la spații liniștite și naturale în zonele dens populate afectează sănătatea mentală și fizică a locuitorilor.

Soluția: traseele verzi devin spații de recreere și socializare, oferind rute pentru sport, plimbări. Exemple de proiecte și Axa Verde Principală Istanbulul are mai multe axe istorice și naturale care sunt ideale pentru dezvoltarea Traseelor Verzi:

A. Linia de coastă și malurile mării

Dezvoltarea continuă a promenadelor de-a

lungul Mării Marmara și a Bosforului ca trasee neîntrerupte pentru plimbări și ciclism.

Aceste trasee conectează parcuri urbane majore (ex. Maçka, Yıldız) și cartiere rezidențiale.

B. Coridorul apeductelor istorice

O axă deosebit de valoroasă din punct de vedere al ecologiei istorice este coridorul care urmărește vechile sisteme de aducțiune a apei, cum ar fi Apeductul Valens și sistemul care alimentează Basilica Cisterna.

Aceste trasee combină patrimoniul arhitectural cu nevoia de spațiu verde. C. Proiectul Pădurea Urbană (Millet Bahçesi)

Deși nu sunt strict greenways, noile parcuri urbane mari (precum cel din zona fostului aeroport Atatürk sau Grădinile Poporului) acționează ca noduri esențiale în care pot converge Traseele Verzi.

C. Proiectul Pădurea Urbană (Millet Bahçesi)

Deși nu sunt strict greenways, noile parcuri urbane mari (precum cel din zona fostului aeroport Atatürk sau Grădinile Poporului) acționează ca noduri esențiale în care pot converge Traseele Verzi.

Impactul Asupra Peisajului Urban

Implementarea Traseelor Verzi în Istanbul contribuie la:

- regenerarea urbană: conversia zonelor abandonate sau subutilizate în spații publice valoroase
- atenuarea căldurii urbane: vegetarea coridoarelor ajută la răcirea microclimatului urban, un beneficiu crucial pentru o metropolă mare.
- model de sustenabilitate: poziționează Istanbulul ca un oraș care îmbină patrimoniul istoric vast cu planificarea urbană ecologică modernă.

Bibliografie:

- <https://view.genially.com/69370a302d2c61e07fe81bd8/presentation-istanbul>
- <https://edict.ro/platforma-genially-si-valoarea-acesteia-in-evaluarea-formativa/>
- <https://profesor.md/genially-transforma-ti-ideile-in-creatii/>

INTEGRAREA CANVA ÎN EDUCAȚIA ADULȚILOR

prof. Stoenescu Lăcrămioara

În activitatea mea cu adulții, am ales să folosesc **Canva** nu ca pe un simplu instrument de design, ci ca pe un mijloc de a transforma experiențele personale în contexte reale de învățare. Am pornit de la ceva foarte concret și apropiat mie: o excursie în Turcia. Am fotografiat locurile vizitate, iar ulterior am folosit aceste imagini pentru a crea, în Canva, un **afiș tip colaj** care să surprindă atmosfera și semnificația experienței trăite.

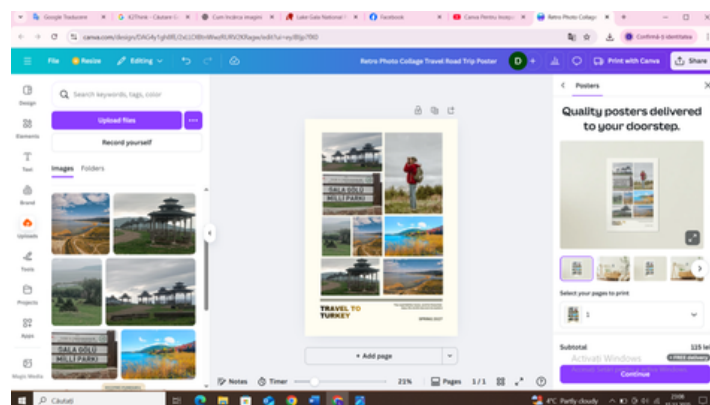
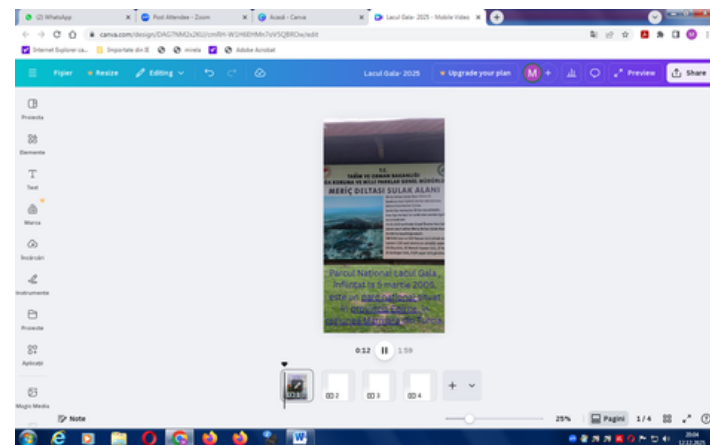
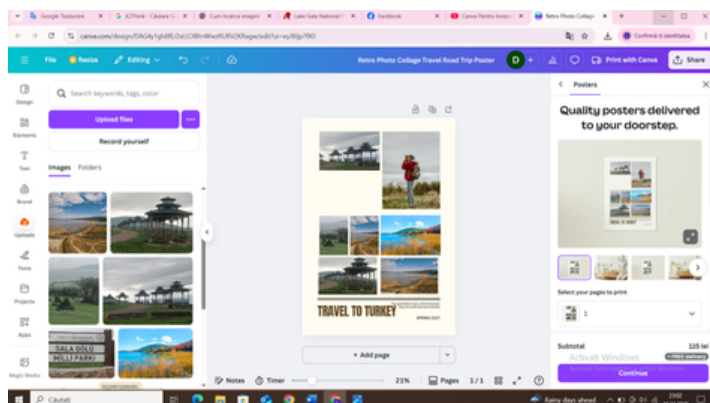
Procesul de realizare a acestui afiș nu a fost doar unul estetic, ci unul profund educativ. Pe măsură ce selectam imaginile, le aranjam și adăugam text, am conștientizat cât de ușor pot fi dezvoltate competențele digitale ale adulților atunci când pornesc de la ceva ce le aparține. **Canva** oferă un mediu intuitiv, prietenos, care elimină teama de tehnologie și îi încurajează chiar și pe cei mai rezervați să experimenteze.

Am integrat în acest demers și capturi de ecran (print screen-uri), pe care le-am folosit atât pentru a explica pașii de lucru, cât și pentru a evidenția procesul, nu doar produsul final. Acestea devin foarte utile în educația adulților, pentru că permit o învățare vizuală clară și pot fi reluate oricând, în ritmul fiecăruia. În felul acesta, **Canva** nu mai este perceput ca o platformă „complicată”, ci ca un instrument accesibil, care poate fi folosit imediat.

Observ că adulții reacționează mult mai bine atunci când învățarea este legată de experiențele lor de viață. Prin realizarea colajului, nu doar că am creat un material vizual, dar am oferit un model de reflecție: ce am văzut, ce am simțit, ce am învățat și cum pot transmite mai departe aceste lucruri. Canva devine astfel un spațiu de exprimare personală, de comunicare și de valorizare a propriei experiențe.

În plus, acest tip de activitate stimulează creativitatea fără a pune presiune. Șabloanele, imaginile și structura oferite de platformă îi ajută pe adulți să se concentreze pe mesaj, nu pe dificultăți tehnice. Rezultatul este un produs final care poate fi folosit în contexte reale: prezentări, materiale educaționale, afișe sau chiar postări online.

Pentru mine, integrarea Canva în educația adulților înseamnă tocmai acest lucru: a aduce tehnologia mai aproape de oameni, a transforma experiențele personale în resurse de învățare și a crea contexte în care adulții se simt competenți, implicați și motivați. Nu este doar despre un afiș sau un colaj, ci despre felul în care învățarea devine relevantă, vizibilă și utilă în viața de zi cu zi.

FOLOSIREA RESURSELOR VIDEO ÎN PREDAREA GEOGRAFIEI - CANVA

prof. Gherghe Vasilica

Canva este o platformă de colaborare și comunicații vizuale online gratuită, lansată în 2013. Este o platformă globală de creare de conținut digital, care oferă gratuit școlilor licența Canva Pro cu acces la instrumente vizuale bazate pe inteligență artificială.

Aplicația este folosită pentru **proiectarea documentelor, site-urilor web, posterelor, videoclipurilor, clipurilor audio**. Dispune de o interfață de utilizator simplă de tip drag-and-drop și o gamă vastă de șabloane. Poți accesa o bibliotecă imensă de fonturi, fotografii de stoc, ilustrații, filmări video.

Profesorii și elevii pot accesa gratuit **Canva for Education** prin adresele lor de e-mail. Aceștia au ocazia să folosească platforma Canva pentru a crea conținut, design și șabloane atractive din punct de vedere vizual pentru a îmbunătăți experiența de planificare și de învățare a lecțiilor. Deși Canva oferă o mulțime de funcții gratuite, varianta Pro vine cu beneficii suplimentare. Profesorii pot economisi timp, pot îmbunătăți interactivitatea lecțiilor și pot crea un mediu vizual atractiv pentru elevi schimbând astfel modul de a predă.

Canva Pro ajută la crearea de materiale vizuale impresionante, crearea de activități pentru elevi, iar designurile pentru proiectele școlare creative devin mai simple și mai accesibile decât oricând. De asemenea, aplicația permite profesorilor să creeze și să gestioneze clase, să creeze afișe, infografice, prezentări și resurse educaționale atractive și captivante pentru elevi, precum și să lucreze fără efort împreună cu colegii prin colaborare în timp real, partajare ușoară, feedback și comentarii.

Canva nu se limitează doar la imagini statice – profesorii pot folosi **animații și videoclipuri** pentru a transforma lecțiile în experiențe interactive. Prin funcțiile de editare video, se pot adăuga tranziții, titluri animate și chiar muzică de fundal, oferind elevilor o modalitate mai dinamică de învățare. Acest lucru este deosebit de util pentru explicații complexe, unde elementele vizuale în mișcare pot îmbunătăți claritatea informației.

Filmele video joacă un rol esențial în predarea modernă a geografiei, acționând ca un mijloc didactic audiovizual care facilitează înțelegerea fenomenelor complexe, crește motivația elevilor și aduce realitatea geografică direct în sala de clasă. Acestea **completează metodele tradiționale**, oferind suport vizual și emoțional, esențial pentru formarea gândirii geografice. Sprijin pentru metode modern, filmele sunt fundamentale în strategiile de învățare mixtă (blended learning) și învățarea inversată (flipped learning), crescând implicarea elevilor.

Experiența de învățare prin utilizarea resurselor video este net superioară aceleia care utilizează exclusiv textul scris, cu atât mai mult cu cât în zilele noastre elevii sunt atrași de tot ceea ce are legătură cu tehnologia. Un alt argument în favoarea eficacității resurselor video îl reprezintă faptul că, potrivit cercetărilor, oamenii rețin 70% din informația pe care o și aud și o și văd, și doar 30% din informația pe care doar o aud și 20% din informația pe care doar o văd. Este evident că mijloacele multimedia reprezintă o cale eficientă și de mare impact în transmiterea de cunoștințe.

Resursele video pot fi folosite cu succes doar dacă profesorul le tratează ca pe niște puncte de plecare în crearea de activități specifice procesului instructiv-educativ axat pe conținuturi și competențe specifice și centrat pe elev. Astfel, profesorul are în vedere planificarea de activități care preced vizionarea (chestionare, întrebări, furtuna de idei, organizatori grafici și hărți conceptuale), activități pe parcursul vizionării (fișe de lucru, munca în perechi pentru a imagina un dialog pornind de la un filmuleț vizualizat fără sonor, luarea de notițe), dar și activități post-vizionare (discuții, dezbateri, joc de rol, dramatizare, producere de mesaje scrise).

Dintre **avantaje folosirii resurselor video** amintesc: dezvoltarea competențelor transferabile precum cele digitale, de colaborare, de cercetare; posibilitatea de a fi accesate pe o mulțime de gadgeturi care atrag tinerii din ziua de astăzi (calculatoare, laptop-uri, telefoane inteligente, tablete); promovarea învățării prin problematizare; contactul cu o lume diferită,

cu oameni și moduri de viață care întregesc o experiență aproape completă a unei culturi noi; sporirea motivației pentru învățare.

Nu utilizăm resurse video pentru a ne ușura propria muncă, ci pentru a face munca și efortul elevilor noștri mai plăcute și pentru a obține rezultate într-un mod care să atragă elevii, în așa fel încât aceștia să muncească cu drag.

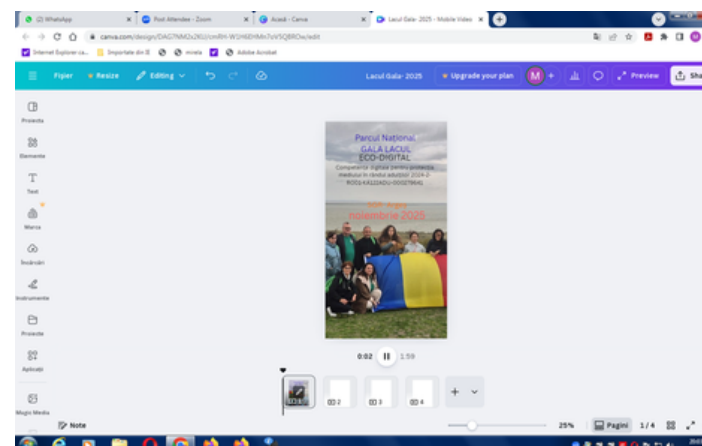
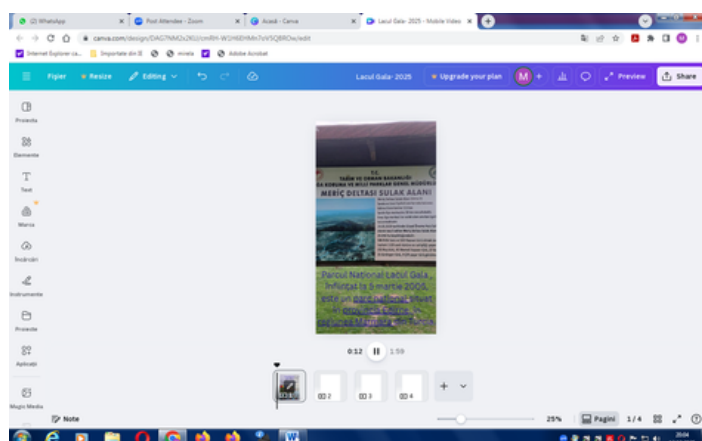
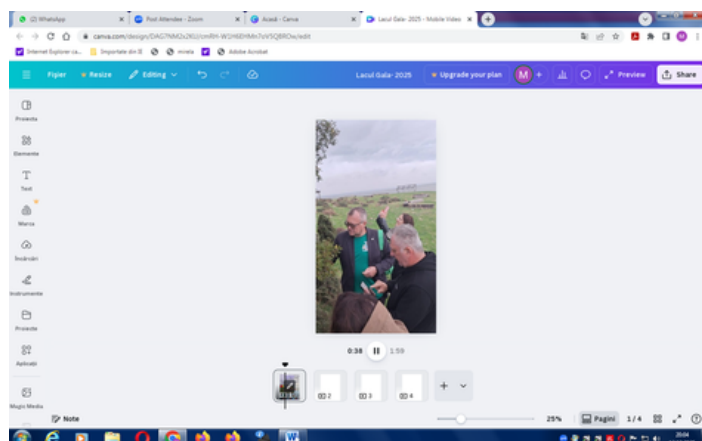
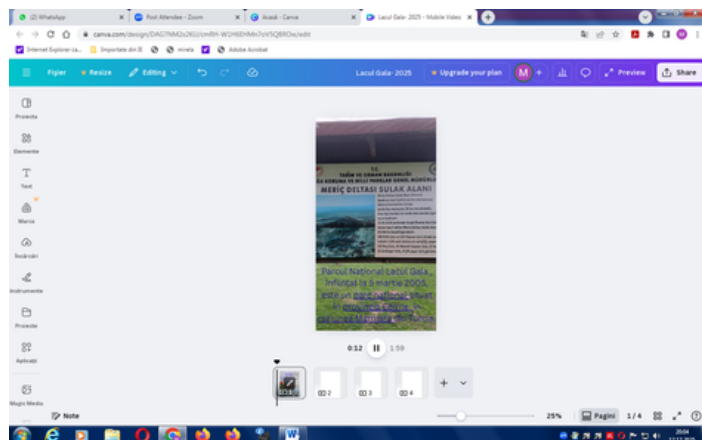
De aceea, trebuie avute în vedere și **dezavantajele**, tocmai pentru a le evita : imposibilitatea de a ne baza exclusiv pe resurse video în predare, pericolul ca elevii să nu se implice în activități, managementul mai dificil a clasei pe parcursul activităților, probleme concrete de funcționare a aparaturii necesare, resurse materiale insuficiente sau inexistente.

Utilizarea tehnologiei moderne și a diferitelor aplicații au **rolul de a stimula interesul elevilor și de a-i face coparticipanți la propria învățare**, de a crește interactivitatea și de a integra abilități ale elevilor dobândite în contexte diferite, școlare și extrașcolare.

Scanează-mă!

<https://www.canva.com/design/DA-G7NM2x2KU/cmRH-W1H6EHMn7oV5QBROw/edit>

FOLOSIREA QUIZIZZ ÎN PREDAREA PROTECȚIEI MEDIULUI LA LICEU

prof. Gogoncea Cristina

Astăzi educația digitală este tot mai prezentă în școală, aplicațiile interactive au devenit instrumente esențiale pentru creșterea implicării elevilor.

În perioada 27.10-01.11.2025, am participat alături de alți 12 colegi din cadrul Societății de Geografie din România, Filiala Argeș, la o mobilitate în cadrul **proiectului Erasmus+ 2024-2-RO01-KA122ADU-000279641, ECO-DIGITAL Competențe digitale pentru protecția mediului în rândul adulților**, domeniul Educația adulților desfășurată la Turkish Geographical Society din Istanbul.

Participarea mea la acest tip de activitate, a fost benefică, atât din punct de vedere profesional, cât și personal. Activitățile din cadrul proiectului au vizat participarea cursanților la un atelier intens de lucru cu instrumente digitale moderne, unde au învățat să utilizeze aplicații utile pentru educație și ecologie, cum ar fi programe de editare digitală, hărți interactive sau instrumente pentru prezentări.

Acest articol analizează modalitățile prin care **Quizizz** poate contribui la îmbunătățirea procesului de predare-învățare în Geografie, precum și beneficiile utilizării sale în cadrul lecțiilor.

În acest context **Quizizz este o platformă online de evaluare și învățare bazată pe joc**, care permite profesorilor să creeze quiz-uri, lecții interactive și teme pentru acasă într-un mod atractiv și ușor de utilizat. La nivel liceal, aplicația poate fi integrată eficient în predarea temelor legate de protecția mediului, contribuind atât la consolidarea cunoștințelor, cât și la dezvoltarea gândirii critice.

Cu ajutorul acestei aplicații, am reușit să realizez chestionare interactive care vizează calitatea mediului în Turcia, sursele de poluare și soluțiile potrivite pentru reducerea poluării, materiale pe care le pot folosi la ora de geografie, clasa a XI-a. Elevii au putut accesa activitățile de pe telefon, tabletă sau calculator. Am folosit aplicația ca instrument de evaluare, setând un timp necesar răspunsurilor și descoperind că este un instrument de testare obiectivă a cunoștințelor.

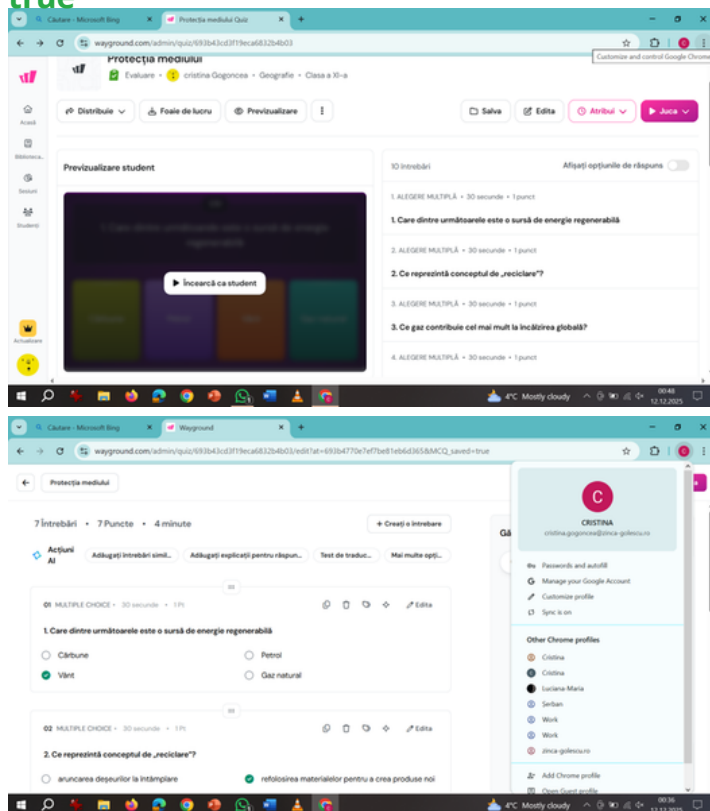
Avantajele utilizării acestei aplicații la liceu:

- Învățare activă – elevii sunt implicați direct în procesul de evaluare.
- Feedback imediat – corectarea automată permite clarificarea rapidă a conceptelor.
- Motivație crescută – componenta de joc stimulează participarea.
- Adaptabilitate – profesorul poate ajusta nivelul de dificultate.
- Monitorizarea progresului – rapoartele ajută la identificarea lacunelor.

Concluzie

Quizizz reprezintă o **resursă digitală valoroasă pentru predarea temelor de protecția mediului** la liceu. Prin combinarea evaluării cu elemente de joc, aplicația stimulează implicarea, responsabilitatea și învățarea activă. Într-un context educațional modern, utilizarea unor astfel de instrumente digitale contribuie la formarea unor tineri informați, conștienți de importanța protejării mediului și pregătiți să adopte comportamente sustenabile.

https://wayground.com/admin/quiz/693b43cd3f19eca6832b4b03/edit?at=693b48c3bfdedd70079008b7&MCQ_saved=true

UTILIZAREA PADLETULUI PENTRU EXEMPLIFICAREA UNEI EXCURSII

prof. Matei Gabriel

În contextul digitalizării educației, integrarea tehnologiei în procesul de predare-învățare devine tot mai importantă. Un **instrument digital eficient și accesibil este Padlet**, o platformă interactivă care permite organizarea și prezentarea informațiilor sub formă de panouri virtuale. În cadrul lecțiilor de geografie, Padletul poate fi utilizat pentru exemplificarea unei excursii tematice, facilitând învățarea activă și colaborativă.

Padlet este o aplicație online care funcționează ca un „perete virtual” unde profesorii și elevii pot posta **texte, imagini, videoclipuri, hărți sau linkuri**. Platforma permite colaborarea în timp real și poate fi folosită atât în activități frontale, cât și în lucrul pe grupe.

Printre avantajele utilizării Padletului se numără: ușurința în utilizare; accesibilitatea de pe orice dispozitiv conectat la internet; posibilitatea organizării vizuale a informației; stimularea creativității și a lucrului colaborativ.

Utilizarea Padletului pentru organizarea unei excursii geografice

O excursie geografică reprezintă o metodă activă de învățare prin care elevii observă direct elemente ale mediului natural și antropic. Padletul poate fi utilizat în toate etapele excursiei: înainte, în timpul și după desfășurarea acesteia.

1. Etapa de pregătire a excursiei

Profesorul poate crea un Padlet în care:

- prezintă traseul excursiei;
- atașează hărți, imagini și informații despre obiectivele vizitate;
- formulează sarcini pentru elevi.

De exemplu, pentru o excursie în zona montană, pot fi analizate forme de relief, vegetația și activitățile economice specifice.

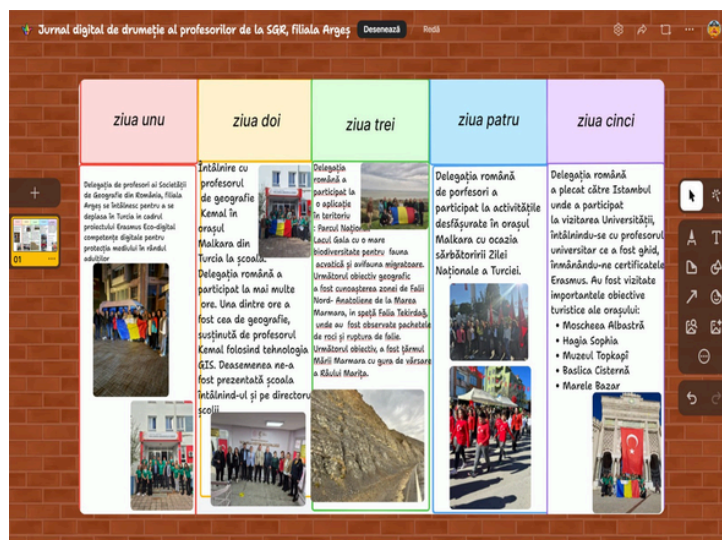
Elevii pot primi sarcini precum:

- identificarea formelor de relief pe hartă;
- documentarea despre clima regiunii;
- căutarea unor informații despre fauna locală.

2. Etapa desfășurării excursiei:

În timpul excursiei, elevii pot:

- realiza fotografii;
- nota observații;

Încărcă materiale direct pe Padlet (dacă există conexiune la internet).

Astfel, învățarea devine interactivă și participativă. Elevii nu mai sunt doar receptori ai informației, ci devin investigatori ai spațiului geografic.

3. Etapa de valorificare a experienței

După excursie, Padletul poate fi utilizat pentru realizarea unui jurnal de călătorie digital, prezentarea concluziilor fiecărei echipe, evaluarea activității.

Utilizarea Padletului în lecția de geografie contribuie la: dezvoltarea competențelor digitale; stimularea gândirii critice; creșterea motivației pentru învățare; învățarea colaborativă; formarea spiritului de observație.

Integrarea platformei Padlet în lecțiile de geografie reprezintă o modalitate modernă și eficientă de organizare și valorificare a unei excursii tematice. Prin utilizarea acestui instrument digital, procesul educațional devine mai atractiv, interactiv și adaptat nevoilor generației actuale de elevi. Astfel, tehnologia contribuie la transformarea experienței de învățare într-una dinamică și relevantă.

Padletul permite păstrarea materialelor într-un format accesibil, care poate fi folosit ulterior în rapoarte sau portofolii Erasmus.

Am folosit ca instrument digital platforma Padlet pentru a realiza jurnalul de călătorie al grupului de geografie ce a participat în proiectul Erasmus+ în Turcia.

LIVRESQ - LECȚIE DIGITALĂ DESPRE ECOSISTEME URBANE

prof. Sima Maria

Într-o eră a urbanizării accelerate, înțelegerea modului în care funcționează orașul ca ecosistem a devenit o competență esențială. Provocarea pentru profesorul de geografie este transformarea unor concepte abstracte în realități palpabile. **Platforma LIVRESQ oferă cadrul ideal pentru a crea lecții interactive** care captivează generația actuală de elevi.

În cadrul mobilității prin proiectul „**Eco-Digital: Developing digital skills for environmental protection among adults**”, desfășurată la finalul lunii octombrie 2025, am avut ocazia să descopăr două ecosisteme urbane diferite ca suprafață, număr de locuitori, profil economic, impact asupra mediului, și anume: orașul Malkara, o municipalitate și un district din provincia Tekirdag, cu o suprafață de 1243 km² și o populație de aproximativ 50.000 de locuitori, cu o istorie bogată, o atmosferă tradițională și o economie bazată pe agricultură -cereale, legume, viticultură și producția de ulei de măsline și orașul metropolă Istanbul, cu o populație de peste 18,8 milioane, principalul centru financiar, comercial și cultural al Turciei, un oraș important cu funcții complexe aflat la granița dintre Europa și Asia. Este capitala economică a Turciei și prefectura provinciei cu același nume. Spre deosebire de Malkara, Istanbulul prezintă un ecosistem puternic antropizat în care impactul uman este definitoriu și profund. Am realizat fotografii și filmulețe pe care le-am utilizat în proiectarea unei lecții digitale despre ecosisteme urbane, utilizând Livresq.

Spre deosebire de un PDF static, **lecția digitală creată în LIVRESQ permite integrarea unor elemente care simulează complexitatea mediului urban, presupunând interactivitate** - elevul nu doar citește, ci explorează, multimedia - integrarea hărților din Google Maps, a clipurilor video și a diverselor imagini, evaluare imediată: quiz-uri integrate care oferă feedback pe loc. Pentru a proiecta această lecție de impact despre ecosistemele urbane, am utilizat resursele specifice platformei, îmbinând conținuturile științifice cu imagini inedite și filmulețe didactice realizate în timpul mobilității.

De exemplu: resursa Acordeon sau Tab-uri - în loc de o listă lungă și plictisitoare de noțiuni privind componentele Ecosistemului, putem folosi elementul "Acordeon" pentru a separa biocenoza urbană de biotopul modificat, resursa: Imagine cu zone fierbinți / Hotspots - folosind un element de tip Hotspot, elevul poate da click pe diferite zone ale hărții termice a unuia dintre cele două orașe, observând fenomenul „Insulei de Căldură”, resursa: Video și Text - integrarea unui clip scurt despre economia circulară, urmat de un element de tip „Sortează elementele” pentru a diferenția intrările (energie, alimente) de ieșiri (deșeuri, poluare) în circuitul resurselor.

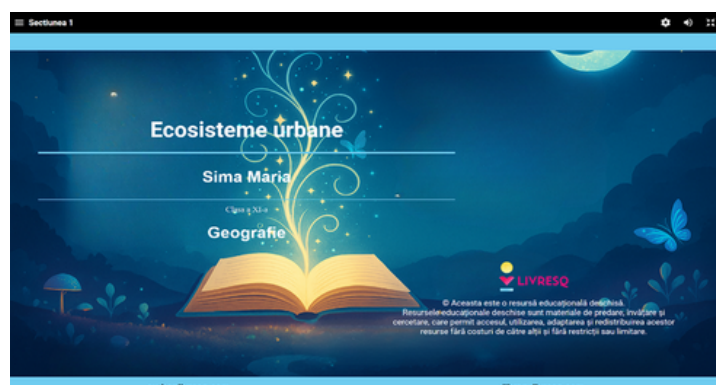
Utilizarea LIVRESQ transformă rolul profesorului din sursă de informație, de conținuturi științifice în facilitator, astfel participarea elevilor este una activă și eficientă, stimulând învățarea în ritm propriu (elevii pot parcurge secțiunile despre biodiversitatea urbană mai rapid sau mai lent, în funcție de interes) și fiind accesibilă (lecția poate fi accesată de pe telefon, tabletă sau laptop, facilitând modelul Flipped Classroom /Clasa inversată).

Ecosistemele urbane sunt complexe și fragile. Prin utilizarea LIVRESQ, geografia depășește bariera manualului tipărit, oferind elevilor o „**fereastră digitală**” prin care pot analiza, înțelege și, în final, proteja mediul în care trăiesc cei mai mulți dintre ei.

<https://livresq.com/ro/>

[https://livresq.com/wp-](https://livresq.com/wp-content/uploads/2025/01/Manual-Utilizare-LIVRESQ.pdf)

[content/uploads/2025/01/Manual-Utilizare-LIVRESQ.pdf](https://livresq.com/wp-content/uploads/2025/01/Manual-Utilizare-LIVRESQ.pdf)

EDPUZZLE – MATERIALE VIDEO DESPRE BIODIVERSITATEA URBANĂ DIN ISTANBUL

prof. Enache Ionuț

Într-o eră a stimulilor vizuali constanți, provocarea majoră a profesorului modern nu mai este găsirea conținutului, ci menținerea angajamentului elevilor. **Edpuzzle** este un instrument digital care permite cadrelor didactice să preia orice videoclip și să îl „îmbrace” în straturi de interactivitate. Profesorul poate tăia fragmentele irelevante, poate adăuga note explicative audio și, cel mai important, poate insera întrebări pe parcursul rulării materialului. Edpuzzle nu este doar un simplu player video, ci un asistent digital care preia sarcinile administrative și de monitorizare, permițând profesorului concentrarea pe actul pedagogic în sine.

Beneficii care fac din **Edpuzzle** un instrument indispensabil sunt:

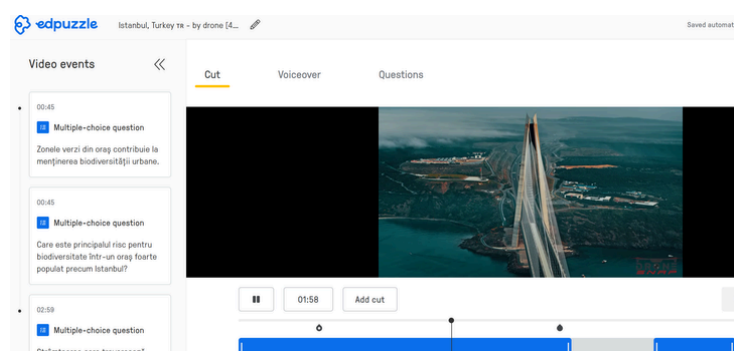
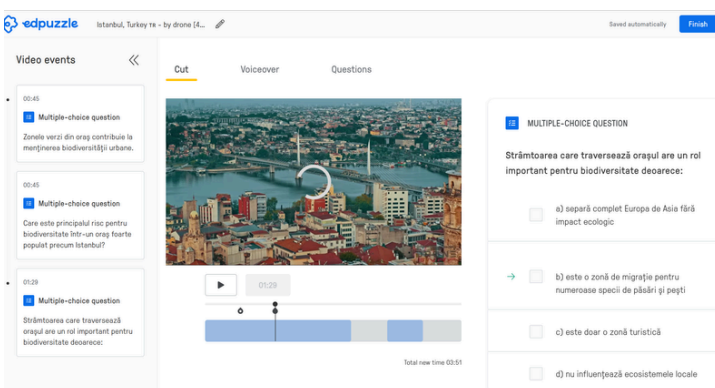
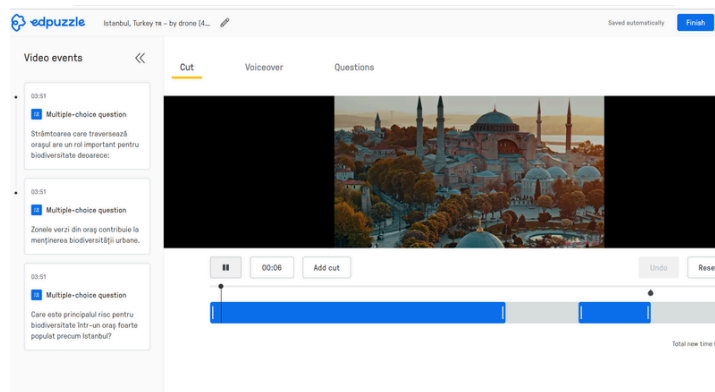
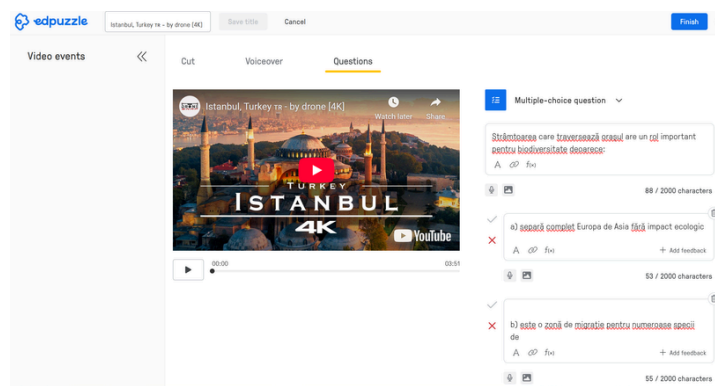
- **Monitorizare și responsabilizare:** Funcția "Prevent Skipping" (prevenirea săriturii peste segmente) asigură faptul că elevii parcurg integral materialul. Se poate vedea exact cine s-a uitat la clip, cât din el a vizionat și de câte ori a revăzut o anumită secțiune.
- **Evaluare automată:** Întrebările cu alegere multiplă sunt corectate instantaneu de platformă. La finalul lecției, se obține un raport detaliat (Gradebook) care arată unde au întâmpinat elevii dificultăți.
- **Personalizarea conținutului existent:** Nu trebuie create clipuri de la zero. Se pot lua orice documentare de calitate (National Geographic, BBC etc.) care se adaptează programei școlare prin tăierea segmentelor irelevante și inserarea propriilor explicații audio sau note scrise.
- **Diferențiere instructivă:** Edpuzzle este ideal pentru modelul Flipped Classroom (Clasa inversată), întrucât elevii pot parcurge materialul acasă, în ritmul lor propriu, lăsând timpul de la curs liber pentru dezbateri, experimente sau proiecte de grup despre biodiversitate.
- **Integrare Facilă:** Se conectează perfect cu platforme precum Google Classroom permițând importul listelor de elevi și exportul notelor cu doar câteva clicuri.

Lecția propusă pentru platforma Edpuzzle are ca temă biodiversitatea orașului Istanbul, fiind construită pe baza materialului video „**Istanbul, Turkey 🇹🇷 - by drone [4K]**”. Activitatea se adresează elevilor de clasa a IX-a și îmbină observarea directă a imaginilor aeriene cu analiza relației dintre mediul natural și cel urban. Lecția debutează prin prezentarea orașului Istanbul, evidențiindu-se poziția sa geografică deosebită, la intersecția dintre Europa și Asia, precum și rolul strategic al strâmtorii Bosfor, care leagă Marea Neagră de Marea Marmara. Profesorul formulează obiectivul activității: identificarea elementelor de biodiversitate surprinse în imaginile filmate cu drona și înțelegerea modului în care acestea coexistă cu un spațiu urban dens populat.

Pe parcursul vizionării, videoclipul este întrerupt în momente-cheie pentru inserarea a cinci întrebări interactive. Prima întrebare vizează rolul strâmtorii Bosfor în menținerea biodiversității, orientând elevii spre ideea că această zonă reprezintă un important culoar de migrație pentru păsări și specii de pești. A doua intervenție apare în dreptul imaginilor cu parcuri și spații verzi urbane, unde elevii trebuie să aprecieze contribuția acestora la menținerea echilibrului ecologic în oraș. În continuare, elevii sunt invitați să observe habitatele naturale surprinse în zonele de coastă și să identifice tipuri de ecosisteme prezente: habitate marine, zone costiere sau păduri periurbane. O altă întrebare atrage atenția asupra impactului urbanizării intense, solicitând elevilor să recunoască riscurile pentru biodiversitate, precum poluarea și extinderea construcțiilor. Lecția se încheie cu o întrebare deschisă, în care elevii formulează soluții pentru armonizarea dezvoltării urbane cu protecția mediului.

Prin această abordare, Edpuzzle transformă un simplu material video într-un instrument activ de învățare, stimulând observația, gândirea critică și capacitatea de analiză. Elevii descoperă că Istanbul nu este doar un centru cultural și economic, ci și un spațiu unde biodiversitatea are un rol esențial, într-un context urban complex.

Leția contribuie astfel la formarea unei atitudini responsabile față de mediu și la înțelegerea conceptului de dezvoltare durabilă.

Biodiversitatea din Istanbul – interferența dintre natură și oraș

Elevii vor identifica elemente de biodiversitate observabile în imaginile aeriene și vor înțelege relația dintre mediul natural și mediul urban din Istanbul.

Întrebările inserate în video:

- Strâmtoarea care traversează orașul are un rol important pentru biodiversitate deoarece:
  - a) separă complet Europa de Asia fără impact ecologic
  - b) este o zonă de migrație pentru numeroase specii de păsări și pești
  - c) este doar o zonă turistică
  - d) nu influențează ecosistemele locale
- Zonile verzi din oraș contribuie la menținerea biodiversității urbane.
  - a) adevărat
  - b) fals
- Zonile verzi din oraș contribuie la menținerea biodiversității urbane. Care este principalul risc pentru biodiversitate într-un oraș foarte populat precum Istanbul?
  - a) creșterea numărului de spații verzi
  - b) poluarea și extinderea construcțiilor
  - c) protejarea pădurilor
  - d) dezvoltarea transportului ecologic
- Menționează un tip de habitat natural pe care îl poți observa în imaginile din video.
- Explică în 2-3 rânduri cum pot conviețui biodiversitatea și dezvoltarea urbană într-un oraș precum Istanbul.

Concluzie:

Istanbul este un oraș situat pe două continente, cu o poziție strategică la intersecția dintre Marea Neagră și Marea Marmara. Această poziție favorizează o biodiversitate variată: specii de păsări migratoare, ecosisteme marine, zone verzi urbane și păduri periurbane.

Elevii pot discuta despre:

- rolul strâmtoarei Bosfor în migrația speciilor
- importanța parcurilor urbane
- impactul urbanizării asupra mediului

<https://edpuzzle.com/media/6999ec8ca6742707b19a912f>

KAHOOT - EVALUARE INTERACTIVĂ DESPRE RELIEF ȘI MEDIU

prof. Comănescu Elena-Amalia

În sistemul educațional contemporan, tranziția de la metodele tradiționale de evaluare la cele digitale nu mai este doar o opțiune, ci o necesitate pentru a menține relevanța actului pedagogic.

Kahoot! s-a impus ca unul dintre cele mai eficiente instrumente de tip "Game-Based Learning", transformând sala de clasă dintr-un spațiu pasiv, într-o arenă dinamică a cunoașterii. Principalul atu al platformei Kahoot! este capacitatea sa de a genera implicare (engagement). Evaluarea nu mai este percepută de elevi ca un factor de stres, ci ca o competiție amicală. Această „gamificare” a învățării stimulează eliberarea de dopamină, facilitând o memorare pe termen lung și o asociere pozitivă cu procesul de testare. **Avantaje** sale sunt:

- **feedback instantaneu:** profesorul primește rapoarte detaliate imediat după finalizarea jocului, putând identifica lacunele colective sau individuale
- **incluziune și diversitate:** prin utilizarea elementelor vizuale și a timpului limitat, Kahoot! se adresează mai multor stiluri de învățare (vizual, auditiv, kinestezic), menținând atenția elevilor care, în mod obișnuit, sunt distrași de metodele de dictare sau lectură
- **dezvoltarea competențelor digitale:** utilizarea dispozitivelor mobile în scop educațional îi învață pe elevi să folosească tehnologia în mod responsabil și productiv.

Se poate spune deci, despre Kahoot! că nu este doar un joc, ci un instrument util care permite profesorului să ajusteze strategia didactică în timp real, transformând evaluarea dintr-un final de capitol într-un punct de plecare pentru discuții aprofundate.

O consecință a mobilității mele Erasmus+ în Istanbul, a reprezentat-o oportunitatea de a utiliza Kahoot! ca instrument de evaluare a competențelor dobândite de elevi, în baza informațiilor adunate cu privire la particularitățile geografice și problemele de mediu din zona Istanbul. Această activitate a servit drept punte între observarea directă pe teren și consolidarea

teoretică a informațiilor.

Evaluarea prin joc a fost concepută să acopere trei piloni fundamentali ai zonei metropolitane Istanbul: geologia tectonică, relieful litoral și impactul antropoc:

- **relieful și geologia:** întrebările au vizat aspecte unice, precum structura orașului pe două continente și rolul Strâmtoarei Bosfor. Elevii au trebuit să identifice elemente specifice, de la cele „șapte coline” istorice până la pericolul reprezentat de Falia Nord-Anatoliană.

- **mediul marin și biodiversitatea:** un segment important a fost dedicat problemelor de mediu recente. Am inclus întrebări despre explozia populației de meduze, fenomen pe care elevii l-au putut corela cu poluarea și traficul maritim intens.

- **impactul antropoc:** am evaluat înțelegerea elevilor asupra modului în care mega-proiectele de infrastructură (noul aeroport, podurile peste Bosfor) au dus la defrișări masive în nordul orașului, afectând „plămânul verde” al regiunii.

Rezultate și Impact

Experiența a demonstrat că elevii au reținut mult mai ușor noțiuni complexe atunci când acestea au fost prezentate sub formă de provocări în Kahoot. Prin utilizarea imaginilor sugestive în quiz elevii au făcut trecerea de la "ce au văzut" la "ce au înțeles" despre dinamica unei metropole globale.

<https://create.kahoot.it/share/istanbul-relief-si-mediu/8089d4b9-b600-42d4-9524-278a07431bd>

The screenshot displays a Kahoot! quiz interface. At the top, it shows the user 'Amacom' and options for 'Edit' and 'Favori'. The quiz title is 'Istanbul - relief și mediu', with '1 plays' and '1 participants' indicated. A QR code is present in the top right corner with the text 'Scanează-mă!'. Below the title, there are four question cards visible:

- Question 1: "Pe ce continente este situat orașul Istanbul?" (On which continents is the city of Istanbul located?)
- Question 2: "Istanbulul este cunoscut istoric sub numele de „Orașul celor.....”" (Istanbul is historically known under the name of "The City of the.....")
- Question 3: "Istanbulul este situat în apropierea unei falii tectonice majore. Cum se numește aceasta?" (Istanbul is located near a major tectonic fault. What is its name?)
- Question 4: "Ce strâmtoare desparte partea europeană de cea asiatică?" (Which strait separates the European part from the Asian part?)

ORAȘUL SPLIT- GHID EDUCAȚIONAL CU APLICAȚIA GEMINI

prof. Minciună Teodor

Split este un oraș situat în Croația, pe coasta Mării Adriatice. Este al doilea oraș ca mărime din țară și un important centru cultural și turistic.

Istorie

Orașul Split s-a dezvoltat în jurul celebrului Palatul lui Dioclețian, construit în secolul al IV-lea de către împăratul roman Dioclețian. Astăzi, palatul este inclus în patrimoniul mondial UNESCO și reprezintă inima orașului vechi.

Geografie și climă

- Split are ieșire la Marea Adriatică
- Clima este mediteraneană:
  - veri calde și uscate
  - ierni blânde

Atracții turistice

Printre cele mai importante obiective se numără:

- Palatul lui Dioclețian
- Catedrala Sfântul Domnius
- Riva – promenada principală
- Dealul Marjan – zonă verde pentru recreere

Cultură și evenimente

Split este cunoscut pentru festivaluri și viață culturală bogată, cum ar fi:

- Festivalul de Vară din Split
- evenimente muzicale și spectacole de teatru

Gastronomie

Bucătăria locală este specific mediteraneană:

- pește și fructe de mare
- ulei de măsline
- preparate tradiționale croate

Importanță economică

Split este:

- un port important la Marea Adriatică
- un centru turistic major
- un nod de transport către insulele croate

ACTIVITATE PENTRU ELEVII

- Localizați orașul Split pe hartă.
- Identificați 3 atracții turistice importante.
- Explicați de ce este important Palatul lui Dioclețian.

Cum putem folosi Gemini pentru realizarea ghidului educațional?

Cu Google Gemini poți:

- genera imagini ale orașului
- crea prezentări (tip PowerPoint)
- transforma textul în quiz-uri interactive
- simplifica sau adapta conținutul pentru diferite vârste

The image shows two screenshots of the Gemini AI interface. The top screenshot displays a quiz titled "Test de cunoștințe Split, Croația" with a progress bar at 1/10. The question asks for the central monument in Split, and the correct answer is "Palatul lui Dioclețian". The bottom screenshot shows a study guide titled "Ghid de Studiu: Split, Croația" with a subject of "Istoria și Cultura Dalmatiei". It includes a summary of the city's history and a list of key concepts like the Roman architecture and the UNESCO World Heritage site.

CANVA - AFIȘ DIGITAL PENTRU PROMOVAREA ECOTURISMULUI

prof. Diaconu Daniela

Ecoturismul este o formă de **turism responsabil, care promovează protejarea mediului înconjurător și respectarea naturii.**

Prin ecoturism, oamenii pot descoperi peisaje naturale deosebite, fără să afecteze ecosistemele și fără să polueze.

Pentru realizarea afișului digital am folosit aplicația Canva, deoarece este ușor de utilizat și oferă multe șabloane și elemente grafice moderne.

Am ales un format de tip afiș (poster) și am utilizat culori precum verde și albastru, deoarece acestea simbolizează natura, aerul curat și protecția mediului.

Afișul conține un titlu sugestiv - „Descoperă ecoturismul!” - și un mesaj care încurajează oamenii să călătorească responsabil. Am introdus o imagine cu un peisaj natural și am adăugat simboluri eco, precum frunze și semne de reciclare. În plus, afișul include câteva reguli importante: să nu aruncăm gunoaie, să respectăm animalele și plantele și să folosim mijloace de transport nepoluante.

În plus, Canva este un instrument digital foarte util pentru realizarea materialelor vizuale, deoarece oferă șabloane profesionale, imagini gratuite, fonturi variate și elemente grafice moderne.

Platforma permite editarea rapidă a textului și a designului, fiind potrivită atât pentru elevi, cât și pentru utilizatori începători. De asemenea, Canva oferă posibilitatea de a salva proiectul în diferite formate (PNG, PDF), ceea ce face distribuirea afișului foarte ușoară.

În concluzie, **Canva** este o **aplicație foarte utilă pentru crearea unui afiș digital atractiv.** Afișul realizat promovează ecoturismul și poate ajuta la conștientizarea importanței protejării naturii.

https://www.canva.com/design/DAHA2RLq-U8/RLGzpVmPkjg-XqQL0UgfVA/edit?utm_content=DAHA2RLq-U8&utm_campaign=designshare&utm_medium=link2&utm_source=sharebutton

Scanează-mă!

TABELE INTERACTIVE ȘI ANIMAȚII DIGITALE ÎN EVALUAREA CUNOȘTINȚELOR GEOGRAFICE

prof. Drăguț Violeta

Integrarea **inteligenței artificiale** în educație reprezintă una dintre cele mai importante transformări ale ultimului deceniu, având un impact profund asupra modului în care informația este produsă, procesată și transmisă. În cadrul cursurilor de formare recent dezvoltate în context european, utilizarea aplicațiilor bazate pe inteligență artificială a devenit nu doar o opțiune, ci o necesitate pentru adaptarea procesului educațional la cerințele societății digitale. Astfel, instrumente precum chatbot-urile educaționale, platformele de analiză automată a conținutului și aplicațiile de generare de materiale didactice contribuie la eficientizarea activităților de predare și învățare, oferind în același timp oportunități extinse de personalizare a procesului educațional.

În cadrul activităților de formare, au fost prezentate diverse aplicații de tip **AI chatbot**, printre care se numără **ChatGPT, Claude, Gemini, Perplexity, DeepSeek** sau **Jasper**, fiecare având roluri specifice în procesarea limbajului natural și în generarea de conținut educațional. Aceste instrumente permit profesorilor să creeze rapid materiale didactice, să formuleze întrebări, să genereze explicații adaptate nivelului elevilor și să structureze informația într-un mod coerent și accesibil. În același timp, ele pot fi utilizate de elevi pentru aprofundarea cunoștințelor, dezvoltarea gândirii critice și realizarea de proiecte interdisciplinare.

Utilizarea aplicațiilor digitale și a inteligenței artificiale în procesul educațional a determinat apariția unor metode inovatoare de organizare și prezentare a informației, printre care se remarcă utilizarea **tabelelor interactive și a animațiilor în scop didactic**.

În cadrul activităților de formare recent desfășurate, a fost demonstrată o tehnică eficientă de realizare a unor materiale educaționale dinamice, care îmbină structura clasică a tabelului cu elemente de interactivitate bazate pe animație, având un impact semnificativ asupra procesului de învățare și evaluare, în special în domeniul geografiei. Metoda prezentată presupune construirea inițială a unui

tabel în mod manual, utilizând aplicații accesibile precum PowerPoint, Canva sau alte platforme digitale care permit editarea grafică a conținutului.

Tabelul este organizat astfel încât fiecare celulă să conțină două niveluri informaționale: pe de o parte, întrebarea sau itemul de evaluare, plasat în stratul superior, și pe de altă parte răspunsul corect, poziționat dedesubt, dar ascuns inițial. Această structură permite crearea unui **efect vizual interactiv**, în care informația este dezvăluită progresiv, în funcție de acțiunea utilizatorului.

După realizarea tabelului, intervine **etapa de aplicare a animațiilor**, care reprezintă elementul inovator al metodei. Prin utilizarea funcțiilor de animație disponibile în aplicațiile menționate, se poate seta ca, la un simplu clic, stratul superior al celulei – care conține întrebarea sau elementul de verificare – să dispară, dezvăluind astfel răspunsul corect aflat dedesubt. Acest mecanism creează o experiență interactivă, asemănătoare unui joc educațional, stimulând participarea activă a elevilor și facilitând procesul de autoevaluare.

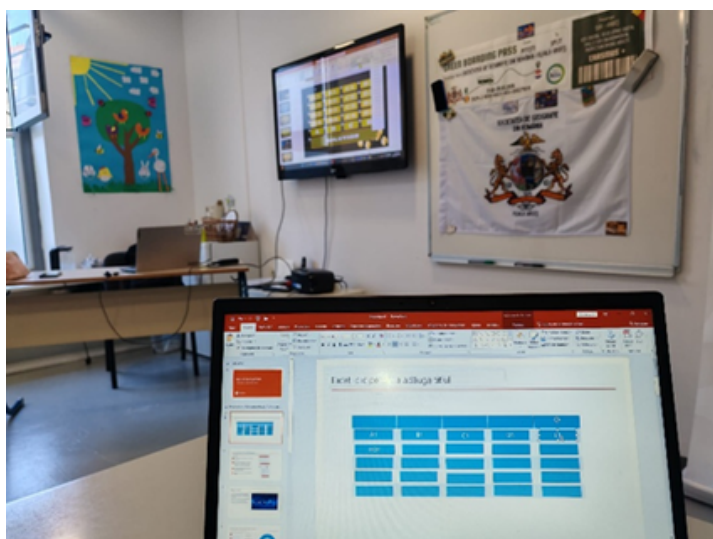
Din punct de vedere tehnic, acest tip de activitate poate fi realizat prin suprapunerea a două forme sau casete de text în cadrul aceleiași celule. Caseta superioară, care conține întrebarea, este setată cu o **animație de tip „disappear”** sau **„fade out”**, declanșată la clic, în timp ce răspunsul, deja existent dedesubt, devine vizibil odată cu dispariția stratului superior.

În unele aplicații mai avansate, acest proces poate fi automatizat cu ajutorul inteligenței artificiale, care generează atât structura tabelului, cât și conținutul acestuia, pe baza unui text sau a unei teme introduse de utilizator.

Aplicabilitatea acestei metode în domeniul geografiei este deosebit de relevantă, deoarece permite **transformarea conținuturilor teoretice în exerciții interactive**. De exemplu, se pot crea tabele care includ denumiri de forme de relief, capitale, râuri, state sau procese geografice, iar elevii sunt invitați să identifice răspunsurile corecte înainte de a verifica prin intermediul animației. Această abordare contribuie la consolidarea cunoștințelor și la dezvoltarea capacității de asociere și memorare, fiind utilă atât în activitățile de predare, cât și în cele de evaluare.

Un alt avantaj major al acestei metode constă în flexibilitatea sa, deoarece poate fi **adaptată pentru diferite niveluri de dificultate și pentru diverse tipuri de conținut**. Profesorul poate controla ritmul prezentării, poate introduce elemente suplimentare, precum imagini sau hărți, și poate transforma lecția într-un proces interactiv, centrat pe elev. În același timp, utilizarea animațiilor contribuie la creșterea atractivității materialului didactic, captând atenția elevilor și stimulând implicarea acestora.

Integrarea acestor tehnici în aplicațiile digitale moderne, inclusiv în cele bazate pe inteligență artificială, deschide noi perspective pentru dezvoltarea unor metode inovatoare de predare și evaluare. **Platformele educaționale pot prelua această structură și o pot transforma în exerciții interactive automatizate**, în care elevii interacționează direct cu conținutul, primesc feedback imediat și își pot monitoriza progresul. Astfel, tabelul clasic devine un instrument dinamic, capabil să susțină învățarea activă și să faciliteze înțelegerea conceptelor geografice.

ÎN TRE SAUNE ȘI SFINȚI: VIAȚA RELIGIOASĂ ÎN FINLANDA

prof. Ovejanu Dana

Finlanda, o țară nordică situată între Suedia și Rusia, este nu doar un spațiu al contrastelor naturale cu veri scurte și luminoase și ierni lungi și întunecate, ci și un spațiu în care religia, cultura și obiceiurile s-au contopit într-un mod specific, influențând profund identitatea națională.

Cea mai mare parte a populației Finlandei este afiliată Bisericii Evanghelice Luterane din Finlanda, care este biserica națională. Aproximativ 65–70% dintre finlandezi sunt membri ai acestei biserici (deși procentul este în scădere, în special în rândul tinerilor).

FIG.1 EVOLUȚIA MEMBRILOR BISERICII LUTERANE DIN FINLANDA (SURSA: STAT.FI / EVL.FI)

Luteranismul a fost adoptat în secolul al XVI-lea, în timpul Reformei Protestante, când Finlanda făcea parte din Regatul Suediei. De atunci, religia luterană a avut un rol important în modelarea valorilor, obiceiurilor și educației finlandeze. Luteranismul promovează valori precum:

- munca cinstită, modestia și sobrietatea;
- autodisciplina, simplitatea și echilibrul interior;
- educația ca formă de emancipare spirituală și socială.

Aceste principii au devenit norme culturale în societatea finlandeză și se regăsesc în comportamentul cotidian al oamenilor: discreți, respectuoși, punctuali și cu un profund respect pentru spațiul și intimitatea celuilalt.

Religia luterană este încă prezentă în obiceiurile și sărbătorile tradiționale, chiar dacă nu toți finlandezii se consideră practicanți activi.

Cele mai importante sărbători religioase, devenite și evenimente culturale naționale, includ:

- Crăciunul (Joulu) – sărbătorit cu o profundă încărcătură spirituală și familială. În Ajun, finlandezii merg la saună, aprind lumânări în cimitire pentru a onora morții și petrec în familie. Colindele finlandeze (joululauluja) și decorațiunile din lemn și paie reflectă o simplitate nordică și o legătură cu natura.
- Paștele (Pääsiäinen) – marcat prin tradiții unice, cum ar fi copiii costumați în „vrăjitoare de Paște” care oferă ramuri decorate și primesc dulciuri. Obiceiul este un amestec de influențe religioase și păgâne.
- Ziua Tuturor Sfinților și Ziua Morților (Pyhäinpäivä) – când cimitirele se umplu de lumânări aprinse, oferind o imagine impresionantă a comuniunii spirituale dintre vii și morți.

FIG. 2. PYHÄINPÄIVÄ (SURSA: EVL.FI)

Chiar și în contextul unei societăți secularizate, biserica joacă un rol important în marcarea momentelor-cheie ale vieții: nașterea, adolescența, căsătoria și moartea.

- Botezul (kaste) este încă o tradiție populară, iar majoritatea copiilor sunt înscrși automat în Biserica Luterană.
- Confirmarea religioasă (rippikoulu) este un ritual de trecere pentru adolescenți, combinând educația religioasă cu tabere de vară.

Căsătoriile religioase (kirkkohäät) și slujbele funerare (hautajaiset) sunt adesea păstrate chiar și de către cei care nu frecventează biserica regulat.

Religia finlandeză este discretă, dar prezentă și în:

- Atitudinea față de natură – Luteranismul a încurajat o relație echilibrată, de respect față de mediul înconjurător, ceea ce se regăsește în cultura finlandeză a traiului sustenabil și în dragostea pentru drumetii, păduri și lacuri.

- Tradiția saunei – deși nu este un obicei religios în sine, sauna are o conotație aproape spirituală. Este locul unde finlandezii se purifică fizic și sufletește, o „biserică a trupului” (ruumiin kirkko), cum este uneori numită în mod simbolic. În trecut, sauna era văzută ca un loc sacru, și considerată „biserică sărmanului finlandez” (suomalaisen köyhän kirkko) unde:

- femeile nășteau;

- morții erau spălați înainte de înmormântare;

- oamenii se purificau înainte de sărbători religioase. Finlanda are propria Zi Națională a Saunei – sărbătorită anual în iunie (prima sâmbătă din lună).

În 2020, tradiția saunei finlandeze a fost inclusă în Patrimoniul Cultural Imaterial UNESCO.

- Are rădăcini în estul Finlandei și în regiunile apropiate Rusiei.
- Catolicismul, iudaismul, islamul și alte religii – Deși reprezintă procente mici din populație, au comunități active, în special în marile orașe (Helsinki, Turku, Tampere), datorită imigrației și globalizării.

Un aspect geografic și social important este gradul ridicat de secularizare al societății finlandeze. Deși mulți sunt înregistrați formal în cadrul bisericilor, practicarea religiei este mai rară. Majoritatea persoanelor participă la slujbe doar cu ocazia marilor sărbători, botezuri sau înmormântări.

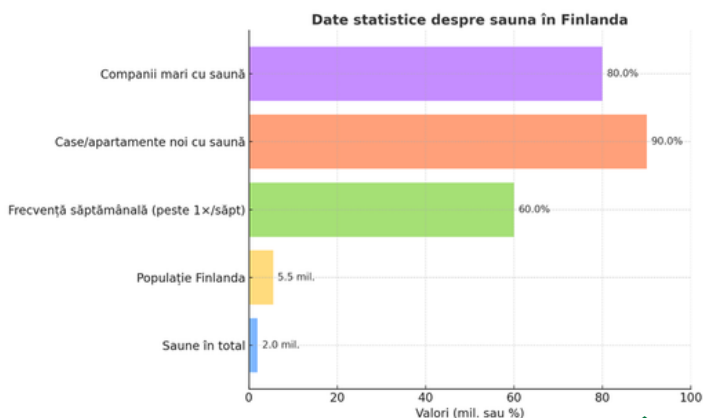
Finlanda garantează libertatea religioasă prin Constituție, iar statul este neutru din punct de vedere religios. Cu toate acestea, bisericile naționale beneficiază de un statut special și de finanțare parțială prin taxe colectate de stat (cu opțiunea ca cetățenii să se retragă din biserică și să nu mai plătească această contribuție).

Distribuția religioasă în Finlanda reflectă și trăsături regionale:

- Sudul și vestul țării sunt preponderent luterane.
- Estul Finlandei are o prezență ortodoxă mai semnificativă, mai ales în zona Kareliei.
- Zonele urbane mari, precum Helsinki, sunt cele mai diverse din punct de vedere religios, datorită imigrației.

Concluzie

Religia în Finlanda este mai mult decât un sistem de credințe, este o parte vie a culturii și a identității naționale, care influențează valorile, obiceiurile, sărbătorile și chiar relația finlandezilor cu natura și cu ceilalți. Deși secularizată, societatea finlandeză păstrează o legătură profundă și respectuoasă cu tradițiile religioase, transformându-le în elemente esențiale ale stilului său de viață calm, echilibrat și profund uman. Stilul de viață urban, mai individualist și secularizat, favorizează o abordare mai flexibilă a religiei, în timp ce în zonele rurale, religia rămâne adesea integrată în viața comunitară și în ritmurile naturii.

FIG. 3. PONDEREA SAUNELOR ÎN FINLANDA

- Modestia în comportament și arhitectură – reflectă valorile luterane ale simplității și echilibrului. Casele, mobilierul, chiar și modul de exprimare verbală evită excesul și dramatismul.

Pe lângă biserica luterană, mai există și alte culte recunoscute oficial în Finlanda:

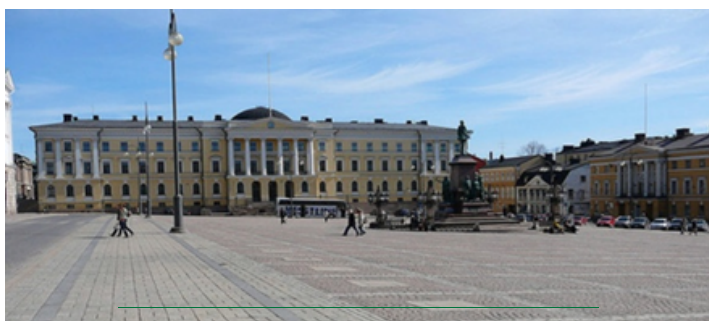
- Biserica Ortodoxă Finlandeză – Este a doua biserică națională, cu circa 1% din populație.

AMINTIRILE MELE DIN FINLANDA

prof. Delayat Elena-Mădălina

În proiectul desfășurat în **Helsinki** timp de o săptămână, pe lângă activitățile educative am putut realiza și un tur al celor mai interesante obiective turistice din capitala Finlandei, tur care a început cu Piața Senatului, care reprezintă o atracție în sine nu doar datorită clădirilor ce o înconjoară ci și pentru evenimentele care au loc aici pe o suprafață generoasă de 7000 de metri pătrați.

Stilul arhitectural al pieței este clasicismul târziu. Teritoriul este "umplut" cu diverse și interesante monumente culturale și istorice, cum este de exemplu, monumentul lui Alexandru al II-lea, casa de piatră din Cederholm, creată în secolul al XVIII-lea, și uriașa biserică Sfântul Nicolae.

FIG. 1. PIAȚA SENATULUI

Localizat în parcul cu același nume, monumentul Sibelius este închinat faimosului compozitor finlandez Jean Sibelius, cunoscut în întreaga lume pentru simfoniile sale, figura reprezentativă a Romantismului târziu, a cărui muzică a avut un rol important în formarea identității naționale finlandeze. Monumentul a fost realizat de către artista Eila Hiltunen și a fost dezvăluit publicului pe data de 7 septembrie 1967. Aproximativ 600 de tevi de oțel au fost sudate pentru a crea o capodoperă abstractă ce se aseamănă cu o orgă imensă. Eila Hiltunen a declarat că scopul lucrării este de a surprinde esența muzicii. Lângă monument se află bustul sculptat al compozitorului, din dorința de a adăuga un element figurativ lucrării. Monumentul cântărește 24 de tone, este un frumos omagiu vizual, transformat într-un important obiectiv turistic al capitalei finlandeze.

FIG. 2 MONUMENTUL SIBELIUS

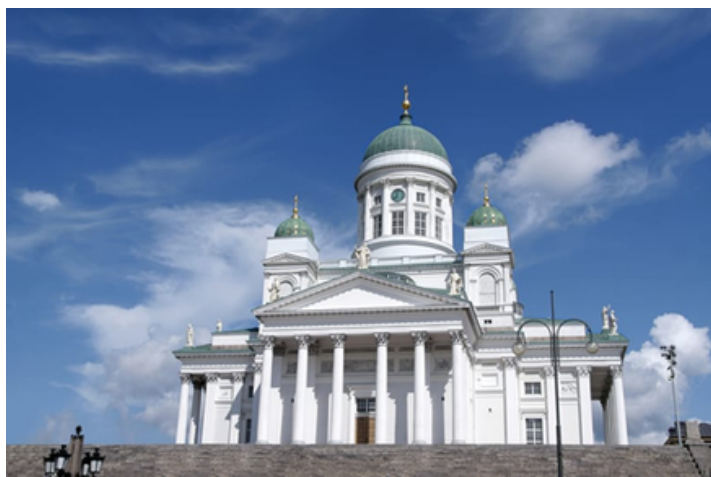

FIG 3. PORTRET JEAN SIBELIUS

Muzeul în aer liber Seurasaari este situat pe una din insulele din împrejurimile orașului Helsinki, la doar câțiva kilometri de centrul orașului. Aici descoperim o adevărată oază de liniște, iar Muzeul, tipic tradițional, oferă ocazia să aflăm ce presupunea viața finlandeză de la sate printr-o expoziție de case tipice finlandeze din ultimele patru secole, ce au fost adunate și asamblate aici din întreaga Finlanda.

Astfel, se pot vedea conace, cabane sau ferme și tot felul de locuințe ale acestor aspri locuitori ai Nordului European. Muzeul în aer liber Seurassaari a fost amenajat în anul 1909 de către profesorul Axel Olai Heikel și cuprinde 87 de construcții, fiecare cu particularitățile sale.

Un simbol al capitalei finlandeze, Catedrala Helsinki a fost gândită și construită de arhitectul german Carl Ludvig Engel care a optat pentru un stil neoclasic plin de eleganță. Catedrala are o fațadă albă ce a rămas imaculată de-a lungul timpului și o cupolă grandioasă. Odată ce pășești pe ușile sale vei simți multă liniște și pace sufletească

FIG. 5. CATEDRALA HELSINKI

Catedrala din Helsinki este amplasată în partea de nord a orașului și reprezintă un element de mandrie pentru finlandezi. Catedrala are cinci cupole verzi cu numeroase coloane verticale și figurine care decorează acoperișul. Interiorul clădirii este contrastant față de exterior.

Situată în Piața Senatului, clădirea este un simbol al orașului. Construcția a avut la bază proiectele lui Carl Ludvig Engel și a fost finalizată în anul 1852. Aceasta a fost construită în stil neoclasic.

Peste 350.000 de persoane vizitează biserica în fiecare an, unii pentru a participa la evenimente religioase, dar mai ales ca turiști. Biserica este utilizată în mod regulat pentru slujbe și evenimente speciale, precum nunți.

Un alt simbol al orașului Helsinki, situat în centru, este vechiul parc Esplanade, unde converg numeroase trasee turistice. Bulevardul principal al parcului este încoronat cu copaci umbroși, flori colorate și peisaje originale. Atmosfera din parc este aproape întotdeauna plină de viață, mai ales în zilele de sărbătoare, cum ar fi târgul de Crăciun și festivalurile și concertele din primăvară.

La capătul estic se află locul de joacă în aer liber Espaa, unde au loc diverse spectacole și reprezentații în zilele de vară. De asemenea, în zona parcului există o serie de monumente, dintre care cel mai faimos este fântâna cu sculptura Havis Amanda, o nimfă a mării.

FIG. 6. PARCUL ESPLANADE

La capătul estic se află locul de joacă în aer liber Espaa, unde au loc diverse spectacole și reprezentații în zilele de vară. De asemenea, în zona parcului există o serie de monumente, dintre care cel mai faimos este fântâna cu sculptura Havis Amanda, o nimfă a mării.

Suomenlinna denumită și „Gibraltarul Nordului” este o fortificație ce a fost construită la jumătatea secolului al XVIII-lea de Augustin Ehrensvard, edificiul devenind unul dintre cele mai populare obiective turistice din Helsinki. Suomenlinna a fost înălțată și a rezistat pe parcursul a trei epoci diferite – a contribuit mai întâi la apărarea Suediei, apoi a Rusiei iar în cele din urmă a Finlandei. Muzeul Suomenlinna este o altă atracție, iar Centrul turistic, amplasat chiar în mijlocul cetății, va oferi informațiile de care aveți nevoie și este și punctul de plecare pentru excursiile de pe insula. Un reper maritim important “fortăreața finlandeză” Suomenlinna, a fost ridicată în 1748, când Republica Finlanda a fost anexată la Suedia. În 1808, fortăreața a fost cucerită de armata Rusiei și a deținut-o timp de o sută de ani. Cetatea Suomenlinna este renumită pentru că a fost inclusă pe lista UNESCO a siturilor protejate, în anul 1991.

FIG. 7. SUOMENLINNA

Parcul de distracții din Helsinki este popular din 1950. Numărul distracțiilor de aici este în continuă creștere: nu este fără motiv că numărul de oaspeți ai Linnanmäki în fiecare an este numărat de un milion sau mai mult de vizitatori. Nu există doar plimbări și caruseluri, ci și un oceanariu imens cu locuitori din diferite părți ale lumii. Veniturile generate de vânzarea de bilete la parc sunt donate în scopuri caritabile.

FIG. 9. PARCUL DE DISTRAȚII LINNANMAKI

Pe peninsula Katajanokke, se află cea mai mare catedrală ortodoxă din Europa, construită din ordinul împăratului Alexandru al II-lea în onoarea Adormirii Sfintei Fecioare Maria, Catedrala Adormirii Maicii Domnului.

Aceasta este un reper religios important în Finlanda, cu o istorie care datează din perioada 1862-1868. Clădirea a fost ridicată din cărămizi roșii rămase din cetatea Bomarsund, distrusă în Războiul Crimeii.

Însăși forma templului simbolizează Duhul Sfânt, iar cele 13 cupole ale sale îi reprezintă pe Iisus Hristos și pe cei 12 apostoli.

Exteriorul Catedralei Adormirii Maicii Domnului este destul de modest, realizat în stilul pseudo-bizantin, dar dimensiunea sa uriașă este impresionantă: patru piloni masivi de granit susțin bolta templului din interior, care este încoronată de o cupolă albastră cu o împrăștiere de stele de aur.

FIG. 8. CATEDRALA ADORMIRII MAICII DOMNULUI

Un alt nume al atracției este Muzeul de Artă Modernă sau Centrul de Cultură Vizuală. Complexul este situat într-o clădire modernă construită la sfârșitul secolului al XX-lea. Colecțiile centrului includ aproximativ 4.000 de capodopere de artă contemporană. Expozițiile sunt atât permanente, cât și temporare, astfel încât va fi interesant să vizitați muzeul chiar și de mai multe ori.

FIG. 10. MUZEUL DE ARTĂ MODERNĂ

Biblioteca Centrală Oodi este situată în inima Helsinkiului și reprezintă un simbol modern al culturii și comunității finlandeze. Deschisă oficial în 2018, această bibliotecă nu este doar un spațiu pentru cărți, ci un centru vibrant de activități culturale și sociale, care atrage atât localnici, cât și turiști din întreaga lume.

Prin designul său inovator și facilitățile diverse, Oodi redefinește conceptul tradițional de bibliotecă, transformându-se într-un adevărat punct de întâlnire urban.

**FIG. 11. BIBLIOTECA CENTRALĂ OODI
EXTERIOR**

**FIG. 11. BIBLIOTECA CENTRALĂ OOD
INTERIOR**

Oodi este mai mult decât o bibliotecă tradițională; este un adevărat hub cultural situat în proximitatea altor instituții importante. Spațiul este conceput ca o „cameră de zi” pentru oraș, un loc unde oamenii se pot întâlni, socializa și participa la diverse evenimente. Biblioteca găzduiește frecvent activități și expoziții, devenind astfel un punct de referință pentru viața culturală a Helsinkiului.

Capela Tăcerii este o adevărată insulă de pace în mijlocul aglomeratei piețe Narinka. Această structură din 2012 este un loc special pentru rugăciune liniștită, un refugiu pentru oamenii care sunt oboseți de agitația zilnică a lumii.

Cu greu poate fi numită capelă în sensul său clasic - aici nu se țin slujbe sau alte ceremonii tradiționale, ci doar se organizează periodic mici rugăciuni, iar psihologii, preoții și asistenții sociali sunt la datorie toată ziua, gata să vorbească cu toată lumea și să ofere sprijin psihologic.

FIG. 12. CAPELA TĂCERII

MOBILITATE ERASMUS+ BARCELONA – O EXPERIENȚĂ DE ÎNVĂȚARE DINCOLO DE GRANIȚELE CLASEI

prof. Florescu Dana

În perioada 30 iunie – 5 iulie 2025, am avut oportunitatea de a participa la prima mobilitate internațională a Societății Române de Geografie – Filiala Argeș, desfășurată în cadrul proiectului Eco-Digital, finanțat prin programul Erasmus+.

Cursul „**Basic ICT for Teachers: Empowering Classrooms in the Digital Age**”, organizat de Europass Teacher Academy în Barcelona, a reprezentat pentru mine mai mult decât o formare profesională, a fost o experiență de învățare autentică, trăită la intersecția dintre educație, tehnologie și cultură.

Primele activități au fost dedicate cunoașterii participanților și construirii unei atmosfere de colaborare. În acest cadru intercultural, am avut ocazia să prezentăm activitatea SGR – Filiala Argeș, dar și elemente reprezentative ale județului Argeș și ale României.

Dialogul cu profesori din alte sisteme educaționale mi-a oferit o perspectivă nouă asupra modului în care predarea poate deveni mai flexibilă, mai conectată la realitate și mai relevantă pentru elevii de astăzi. Una dintre cele mai valoroase dimensiuni ale cursului a fost componenta practică, care m-a făcut să înțeleg, o dată în plus, că tehnologia poate reprezenta un instrument pedagogic, nu un scop. Am explorat utilizarea unor aplicații digitale precum: Canva, Genially, Notepad, Curipod.

Am explorat utilizarea unor aplicații digitale precum: Canva, Genially, Notepad, Curipod. Aceste instrumente nu au fost prezentate ca simple soluții tehnice, ci ca mijloace de a transforma modul în care comunicăm conținutul educațional.

Am experimentat realizarea unor prezentări interactive și am descoperit cum designul vizual poate sprijini înțelegerea și implicarea elevilor.

Experiența de învățare nu s-a limitat la activitățile formale, s-a extins dincolo de sala de curs. Activitatea pe echipe desfășurată la Muzeul Național de Artă Catalană a reprezentat un prilej de a înțelege cum putem transforma educația tradițională, conectând cultura, arta și tehnologia în moduri relevante pentru generația digitală și pentru a crea experiențe de învățare autentice.

Unul dintre subiectele care au generat reflecție a fost rolul inteligenței artificiale în educație. Pentru mine, această experiență a consolidat ideea că AI nu este o amenințare, ci un instrument. Modul în care îl folosim în predare poate face diferența între o tehnologie care creează distanță și una care facilitează învățarea autentică.

Dimensiunea culturală a mobilității a avut un impact profund asupra mea. Orașul Barcelona a devenit, în sine, un spațiu educațional. Ritmul străzilor, diversitatea culturală și deschiderea către inovație au completat procesul de formare profesională.

Descoperirea arhitecturii, a spațiilor publice și a modului în care educația și creativitatea coexistă în viața cotidiană a orașului a adăugat sens formării profesionale. Contactul direct cu patrimoniul urban și artistic a transformat fiecare zi într-o lecție despre creativitate și identitate culturală. Am înțeles, încă o dată, că educația se construiește nu doar în clasă, ci și prin experiențe care conectează oamenii, ideile și cultura.

Această primă mobilitate din cadrul proiectului Eco-Digital a fost o etapă importantă în dezvoltarea mea profesională. Am revenit nu doar cu competențe digitale noi, ci și cu o perspectivă mai largă asupra rolului profesorului într-o lume în schimbare — acela de facilitator al învățării, mediator cultural și creator de contexte educaționale relevante.

MOSCHEEA ALBASTRĂ – REPER URBAN ȘI SIMBOL CULTURAL

prof. Anghel Ramona

Moscheea Albastră (Sultan Ahmed Mosque) din Istanbul este, fără îndoială, un reper urban major și un simbol cultural de rezonanță mondială.

În cadrul mobilității prin proiectul „Eco – Digital” am avut prilejul să admir această capodoperă și nu pot să fiu decât extrem de încântată. Este situată în inima istorică a Istanbulului, în cartierul Sultanahmet, vizavi de celebra Hagia Sofia și lângă vechiul Hipodrom. Această amplasare subliniază importanța sa ca structură definitorie a peisajului urban.

Moscheea Albastră nu este doar o atracție turistică de top, ci și un lăcaș de cult activ, care continuă să fie un punct focal spiritual și cultural pentru Istanbul și pentru lumea islamică. Deși pur otomană, structura împrumută elemente de la rivala sa de peste drum, Hagia Sofia, în special în utilizarea unei cupole centrale masive sprijinite de semicupole și contraforturi, creând o senzație de spațiu și verticalitate.

Numele de "Moscheea Albastră" provine de la cele peste **20.000 de plăci de ceramică Iznik** (Niceea) care decorează interiorul. Aceste plăci, predominant de culoare albastră, turcoaz și verde, înfățișează motive tradiționale otomane, în special lalele (floarea națională a Turciei), creând un spectacol vizual uimitor. Interiorul este scaldat în lumină filtrată prin cele peste **260 de ferestre cu vitralii**, accentuând splendoarea plăcilor și a caligrafiei coranice.

Chiar dacă cei mai mulți străini o cunosc sub numele de Moscheea Albastră, construcția nu a fost niciodată, de-a lungul istoriei, numită astfel de către turci.

Modelele florale reprezintă **Pământul primăvara și Grădinile Paradisului**. Frumoasele decoruri din interiorul sălii de rugăciune și lumina abundentă, ce intră prin cele 260 ferestre, creează un sentiment de liniște, motiv pentru care mulți oameni sunt atrași de moschee. Sala de rugăciune poate găzdui până la 10.000 de credincioși odată.

Podeaua este acoperită cu o mochetă de când ritualul rugăciunii include și sajdah-ul (ritualul prin care se pune fruntea și nasul pe podea). Un motiv pentru care musulmanii își scot pantofii înainte de a intra într-o moschee, pentru a păstra locul de rugăciune curat.

Cele mai mari exemple de caligrafie arabă se găsesc pe pereții interiori ai moscheii și au fost realizate de celebrul caligraf al vremurilor, Qasim Ghubari. Scrierile sunt în majoritatea lor **versete din Coran și rugăciuni**, toate scrise în limba arabă.

În interiorul moscheii există **patru piloni** foarte mari, cu diametrul de 5 metri, numiți „**fil paye**” (picioare de elefant). Pe partea de sus a fiecărui pilon se găsește câte un citat din Coran, scris cu litere aurii pe un fundal albastru. Fiecare dintre acești piloni reprezintă câte un **pilon spiritual al credinței în islam**.

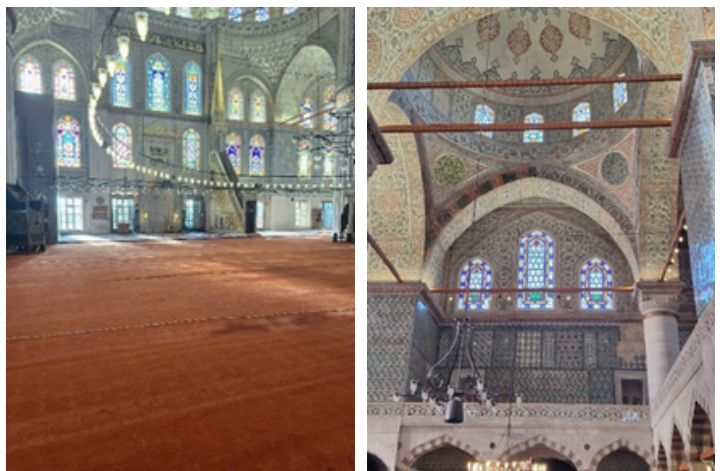

În arhitectura islamică, domul este o reprezentare a cerului. Forma, culoarea albastră și spațiul mare din această moschee confirmă într-un fel această credință. Domul are un diametru de 23,5 metri și o înălțime de 43 de metri.

În arhitectura islamică, domul este o reprezentare a cerului. Forma, culoarea albastră și spațiul mare din această moschee confirmă într-un fel această credință. Domul are un diametru de 23,5 metri și o înălțime de 43 de metri. Pe partea exterioară a moscheii, minaretele sunt cele mai izbitoare. Acestea marchează orizontul orașului. În interiorul minaretelor sunt scări care duc la balcoane.

Moscheea Albastră este singura din Istanbul ce avea **6 minarete**, fapt care la momentul respectiv a provocat multe discuții. Un astfel de aranjament era rezervat doar pentru moscheea profetului din Mecca, sultanul fiind judecat pentru că se asemănase cu acesta. Sultanul a rezolvat problema donând fonduri pentru a adăuga un al șaptelea minaret la Moscheea Kaaba, eliminând astfel orice pretenție de superioritate.

Conform tradiției otomane, un sultan trebuia să lase moștenire o külliye (complex social-religios). Moscheea Albastră a fost punctul central al unui complex care includea școli teologice (medrese), un spital, o fântână (ceşme), o piață și Mormântul Sultanului (Turbe), îndeplinind astfel datoria imperială.

BIBLIOGRAFIE

- <https://agerpres.ro/documentare/2022/06/21/patrimoniul-mondial-unesco-zonele-istorice-din-istanbul-turcia--940683>
- <https://istanbul.com/ro/blog/fascinating-history-of-blue-mosque>
- <https://visitistanbulofficial.com/ro/things-to-do/attractions/blue-mosque/>
- [fotografii din arhiva personală](#)

PALATUL BEYLERBEYI

prof. Gherghe Vasilica

Istanbul este cel mai important oraș din Turcia. Acest oraș găzduiește mai multe palate glorioase, cum ar fi Topkapi, Dolmabahçe și Beylerbeyi .

Beylerbeyi este unul dintre cele mai vechi sate de pe Bosfor, situat pe coasta anatolica a Bosforului, între Kuzgunchuk și Chengelka. Situat chiar sub pedestalul de pe partea asiatică a Podului Bosfor, astăzi cartierul Beylerbeyi este unul dintre cele mai privilegiate din Istanbul. Aici se află **Palatul Beylerbeyi**, un palat regal din epoca otomană, cu vedere la partea europeană a Istanbulului, este situat în zona Golfului Beyler. Palatul a fost construit în 1860 din ordinul sultanului Abdul Aziz ca reședință de vară pentru conducătorii otomani.

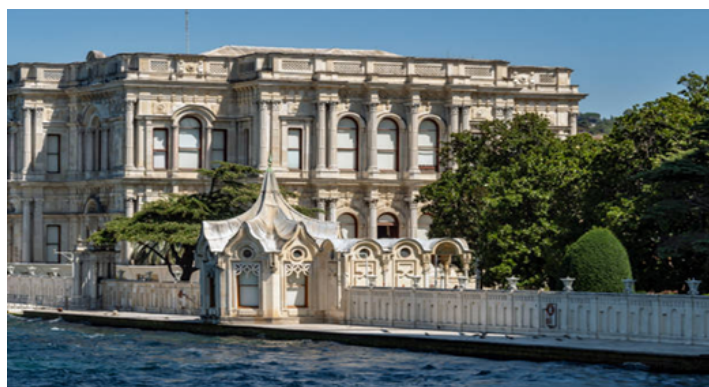

Povestea Palatului Beylerbeyi datează din **1829** când sultanul Mahmud al II-lea a construit inițial un palat de lemn pe acest loc. Din păcate, tragedia a avut loc în 1851, când un incendiu a cuprins palatul, în timp ce sultanul Abdul Mecid locuia între zidurile acestuia. Recunoscând nevoia unei structuri mai rezistente, sultanul Abdul Aziz a comandat construcția actualului palat între 1863 și 1865. Proiectat de talentatul arhitect armean Sarkis Balyan, Palatul Beylerbeyi, adică „Stăpânul lorzilor”, a prins viață.

De-a lungul existenței sale, Palatul Beylerbeyi a jucat mai multe roluri. A servit ca un loc prestigios pentru **găzduirea demnitarilor străini** și a devenit un **loc preferat reședința de vara pentru mulți sultani**. Palatul Beylerbeyi a fost construit pentru a găzdui membrii regali ca palat de vară, devenind în același timp o reședință pentru oaspeți și pentru șefii de state în vizită.

Ducele și ducesa de Windsor, împărăteasa Eugenie a Franței au fost oaspeții Palatului Beylerbeyi la sfârșitul anilor 1800. Palatul a fost martorul mai multor evenimente semnificative în timpul erei otomane târzii, inclusiv închiderea sultanului Abdul Hamid al II-lea după detronarea sa în 1909. De asemenea, a servit drept loc pentru o sărbătoare găzduită de sultanul Mehmed Resad V pentru a celebra sistemul parlamentar.

Palatul Beylerbeyi a continuat să primească vizitatori internaționali de seamă chiar și după înființarea Republicii Turcia, un invitat de seamă fiind Reza Shah Pahlavi, penultimul șah al monarhiei persane, găzduit de Mustafa Kemal Atatürk în 1934. În plus, palatul a găzduit Jocurile Balcanice în 1936, adăugând la istoria sa ilustră încă o filă.

Astăzi, Palatul Beylerbeyi este muzeu, invitând vizitatorii să exploreze interioarele sale fastuoase și să învețe despre istoria sa fascinantă. Palatul oferă o privire asupra stilului de viață extravagant al sultanilor otomani, cu camerele sale opulente, grădinile frumoase și priveliștile uimitoare la malul apei. Pe măsură ce pășiți în palat, veți fi fascinat de camerele cu design complex, împodobite cu plăci rafinate, lemn delicat și fresce uimitoare. Sala de ceremonii, împodobită cu candelabre și tavane împodobite, lasă o impresie de durată. Grădinile întinse ale palatului, cu peluzele lor îngrijite și florile vibrante, oferă o evadare senină din orașul plin de viață.

Ce atracții oferă Castelul Baylor Bay?

-Casa Regală: cu tronurile ornamentate și decorațiunile regale.

-Haremul : cu numeroase camerele private ale familiei sultanului, decorate cu plăci frumoase și mobilier de lux.

-Sala de ședințe: un spațiu folosit pentru evenimente oficiale sau întâlniri reale.

-Grădinile: au vederea la Bosfor.

-Antichități otomane: mobilier, textile și lucrările de artă din perioada otomană.

Muzeul Beylerbeyi își primește numele de la cuvântul turc care înseamnă **„Stăpânul Lorzilor”** referindu-se la **corpul de conducere din Istanbul**.

Una dintre cele mai izbitoare caracteristici ale palatului este **fațada** și decorațiunile interioare. Motivele orientale și turcești sunt folosite în combinație cu elementele ornamentale din Occident. Măreția palatului, care stă ca o mărturie a generozității Imperiului Otoman. Exteriorul și interiorul său prezintă o atenție meticuloasă la detalii, încorporând elemente din stilurile neoclasice, baroc și renascentist și arhitectura clasică otomană. Arhitectura palatului îmbină influențele baroce, rococo și neoclasiche, iar interiorul este bogat decorat cu candelabre de cristal, plăci ceramice și foită de aur.

Interiorul Palatului Beylerbeyi afișează, de asemenea, gustul eleganței și strălucirile contemporane ale aspectului european. În comparație cu marmura de afară, designul interior al Palatului Beylerbeyi are o concentrație mai mare de compoziție din lemn și cărămidă. Podelele sunt acoperite cu mat egiptean pentru a proteja împotriva umidității. Decorul interior este completat cu covoare mari Hereke, ceasuri franceze, piese din porțelan turcesc și chinezesc și candelabre din cristal de Boemia. Pardoselile au covorase speciale importate din Egipt, creând o atmosferă unică. Podoabele palatului includ candelabre de cristal rafinate, ceasuri lucrate cu meticulozitate și obiecte frumoase din porțelan din Orientul Îndepărtat. Pardoselile au covorase speciale importate din Egipt, creând o atmosferă unică.

Tavanele palatului servesc ca un punct focal captivant, prezentând decorațiuni complicate. Sultan Abdul Aziz, cunoscut pentru pasiunea pentru pictură, a contribuit personal la realizarea acestor capodopere. Pictori europeni și caligrafii pricepuți au fost însărcinați să creeze ornamentele bogate ale palatului, renumitul caligrafist Abdulfettah Efendi și-a lăsat amprenta prin epitafuri complicate. Sunt de remarcat și picturile magnifice care înfățișează scene navale și peisaje naturale.

Muzeul Palatului Beylerbeyi este renumit pentru varietatea sa mare de floră și copaci. Ceea ce este specific aici este că Grădina Palatului Beylerbeyi reflectă clima proaspătă și liniștitoare cu acei copaci și două chioșcuri mici de ceai. Palatul Beylerbeyi stă ca o mărturie a opulenței Imperiului Otoman. Situat pe partea asiatică a Istanbulului, cu vedere la strâmtoarea Bosfor, acest palat magnific oferă vizitatorilor o călătorie captivantă în timp.

BIBLIOGRAFIE:

- <https://istanbul.com/ro/things-to-do/beylerbeyi-palace-museum-tickets>
- <https://www.freeistanbulguide.com> > palatul-beylerbeyi

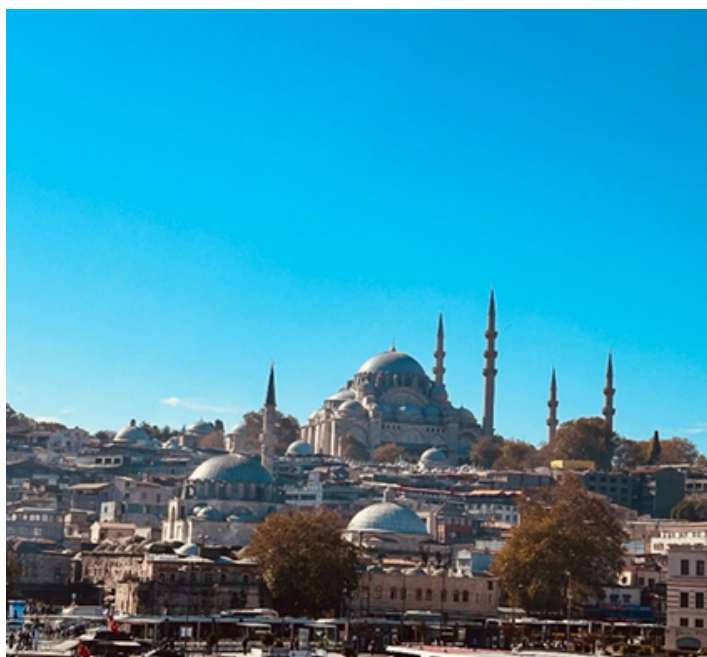
MOSCHEEA SULEYMANIYE – ECHILIBRU ÎNTRE URBAN ȘI NATURAL

prof. Gogoncea Cristina

Construită între 1550-1557 sub patronatul sultanului Suleyman Magnificul și realizată de arhitectul Mimar Sinan, **Moscheea Suleymaniye** reprezintă una dintre cele mai rafinate opere ale arhitecturii otomane. Este situată pe cea de a treia colină a Istanbulului și reprezintă nu doar un monument religios ci și o compoziție urbană și peisagistică armonioasă care integrează orașul și natura într-o experiență mirifică.

Poziția geografică

Moscheea domină panorama Istanbulului, fără a fi un monument impozant; silueta cupolei și a celor patru minarete este proporționată astfel încât să se înscrie firesc în linia colinelor orașului. În perioada otomană, Sinan urmărea ca moscheile imperiale să devină puncte de orientare spirituală nu simple structuri dominante, de aceea Suleymaniye este amplasată astfel încât să fie vizibilă din zonele cheie ale orașului, dar să nu sufoce cartierele din jur. Spațiile auxiliare (medrese, biblioteca, imaretul, băile) au fost integrate organic în spațiul urban, funcționând ca o infrastructură socială pentru comunitate.

Relația cu natura

Moscheea este construită pe o colină care coboară gradual spre Cornul de Aur. Sinan nu a modificat radical relieful, ci l-a folosit ca un decor

Curtea exterioară cu grădini ample și alei umbrite, reprezintă o zonă tampon între orașul dinamic și spațiul sacru, permițând vizitatorilor o tranziție naturală de la zgomotul străzilor la liniștea interioară.

Folosirea luminii naturale-prin cele 128 de ferestre din ipsos cu sticlă colorată, dispuse pe mai multe niveluri-crează un interior senin, în care lumina devine parte integrantă a arhitecturii. Această relație subtilă cu lumina este un mod prin care natura pătrunde în interiorul monumental.

Echilibrul dintre monumental și uman

Deși are o cupolă imensă (27,5 m diametru), spațiul interior nu copleșește; Sinan a folosit proporții armonioase care oferă o senzație de stabilitate și calm, nu de grandiozitate rece.

Materialele naturale-piatră, marmură, lemn au fost alese astfel încât să exprime simplitate și echilibru. Sunetul, aerul și lumina au fost atent coregrafiate: ferestrele superioare asigură ventilație naturală, iar acustica este proiectată astfel încât vocea imamului să fie auzită fără efort.

Grădinile și perspectiva supra orașului

Grădinile și curtea din spate oferă una dintre cele mai frumoase priveliști asupra Cornului de Aur. Sinan a transformat această perspectivă într-o parte integrantă a experienței moscheii - practic natura devine o continuare a arhitecturii.

Mausoleele lui Suleiman și ale lui Hurrem Sultan sunt amplasate într-un parc liniștit, ceea ce sugerează continuitatea dintre viață, natură și memorie istorică.

Moscheea Suleymaniye ca model de urbanism reprezintă o sinteză ideală între funcția urbană, simbol religios și peisaj natural. Complexul funcționa ca un mic oraș: școli, bucătării pentru săraci, spital, băi – toate integrate fără a deranja armonia vizuală. Acest model demonstrează o filosofie urbanistică în care construcțiile nu sunt impuse naturii, ci dialoghează cu ea.

Concluzie

Moscheea Suleymaniye demonstrează perfect viziunea lui Sinan, asupra arhitecturii ca artă a echilibrului: între urban și natural, între monumental și intim, între lumină și umbră. Prin amplasare, proporții și integrare peisagistică edificiul devine nu doar un monument religios ci și un exemplu de armonie urbană, viabilă și în prezent.

BIBLIOGRAFIE:

- <https://istanbul.com/ro/things-to-do/beylerbeyi-palace-museum-tickets>
- <https://www.freeistanbulguide.com> › palatul-beylerbeyi

HAGIA SOPHIA – SIMBOL AL CIVILIZAȚIILOR

prof. Marinescu Cristina

În perioada 27.10-01.11.2025 am participat prin intermediul Societății de Geografie din România, Filiala Argeș la o mobilitate în cadrul proiectului Erasmus+ 2024-2-RO01-KA122ADU-000279641, ECO-DIGITAL **Competențe digitale pentru protecția mediului în rândul adulților**, domeniul Educația adulților desfășurată la Turkish Geographical Society din Istanbul. Această mobilitate a vizat atât activități teoretice, sesiuni practice și vizite de teren, care au oferit participanților o perspectivă amplă asupra educației ecologice, a utilizării tehnologiei în monitorizarea mediului și a aplicării instrumentelor digitale în activități educaționale, cât și o lărgire a orizontului cultural prin vizitarea unor obiective turistice de mare interes. Printre acestea s-a numărat și **Hagia Sofia**.

Hagia Sofia (din greacă de la, Aghia Sofia, „Sfânta Înțelepciune”), cunoscută oficial ca Marea Moschee „Ayasofya” (în limba turcă Ayasofya-i Kebir Camii Şerifi) reprezintă una dintre cele mai remarcabile construcții din istoria omenirii. Situată în inima orașului Istanbul, aceasta a traversat secole de transformări, devenind simbolul întâlnirii, dialogului și continuității între mari civilizații: bizantină, otomană și modernă. Puține edificii din lume reflectă atât de profund schimbările culturale, religioase și politice care au marcat istoria unei regiuni. Clădirea nu este doar un monument arhitectural, ci și un simbol al toleranței culturale, al identității colective și al patrimoniului universal, continuând să inspire milioane de oameni din întreaga lume. Considerată de unii autori drept **cea de a opta minune a lumii antice târzii**, Sfânta Sofia este oricum o glorie a geniului constructiv uman. Ea a reprezentat centrul vieții religioase a Imperiului Roman de Răsărit, servind în această postură timp de 916 ani. Prima biserică cu acest nume a fost construită de împăratul **Constantin cel Mare** în anul 325 d.Cr., pe locul înalt unde existase anterior un templu dedicat zeiței Artemis, pe acropolisul vechiului Byzantion. Au urmat lucrări de mărire a bisericii, în anul 365, timp în care s-a dat atenția cuvenită locașului ca reședință episcopală a Constantinopol-ului.

În anul 404, biserica a fost incendiată pe timpul unei revolte legate de exilul **Sfântului Ioan Chrisostom**. În anul 415 d.Cr., împăratul Teodosiu al II-lea a reconstruit biserica într-o nouă variantă arhitecturală. Acest al doilea edificiu a fost devastat și incendiat în cursul revoltei numite Nika, din anul 532, revoltă ce era pe cale să răstoarne tronul împăratului Iustinian I (cel Mare). După înăbușirea revoltei, împăratul Iustinian a trecut la materializarea visului său de a ridica o biserică fără egal în lumea sa. A încredințat sarcina celor mai renumiți arhitecți ai timpului, Anthemius din Tralles și Isidoros din Milet. S-a apreciat că sub comanda acestora au lucrat încă 100 de maiștri și 10.000 de lucrători. S-au ales cele mai valoroase materiale din imperiul aflat la o mare bogăție și întindere și s-au adus elemente valoroase de arhitectură din monumente antice, de la Efes, Cyzic, Baalbek, sau Heliopolis din Egipt.

După numai cinci ani, un record pentru acele timpuri, în ziua de 26 decembrie 537 d.Cr., Justinian a putut exclama: „Glorie Dumnezeului care m-a ajutat să-mi săvârșesc o astfel de lucrare ! Solomon te-am învins !”.

Hagia Sophia a fost proiectată ca o **catedrală creștin-ortodoxă** și a reprezentat, timp de aproape o mie de ani, cea mai mare biserică a lumii creștine, fiind un simbol al puterii Imperiului Bizantin. **Ultima slujbă ortodoxă a fost oficiată în 29 mai 1453**, cu puțin timp înainte ca turcii să cucerească Constantinopolul. Sultanul **Mahomed al II-lea Cuceritorul**, a recunoscut importanța catedralei și a decis transformarea ei în moschee. **Prima rugăciune musulmană** a avut loc vineri, **1 iunie 1453**. Mozaicurile au fost acoperite cu un strat de tencuială albă, fără a fi distruse. Motivul este faptul că islamul consideră imaginile cu îngeri, oameni sau animale drept idolatrie. Ulterior, turcii au adăugat fostei catedrale **patru minarete în cele patru colțuri**. Primul l-a ridicat Mahomed al II-lea Cuceritorul, cel de al doilea l-a înălțat fiul său, Baiazid al II-lea, iar ultimele două au revenit lui Selim al II-lea, în secolul al XVI-lea.

În anul 1573, tot el a condus consolidarea edificiului cu noi contraforturi. Sinan a mai construit în interior Loja sultanului, iar în exterior mausoleul lui Selim al II-lea, în 1577. Cu timpul, în jurul Sfintei Sofia turcii au adăugat o serie de construcții mărunte cu destinații diverse: o fântână de purificare, un orologiu, o medresă (școală coranică) și mai multe mausolee ale membrilor dinastiei otomane. Între anii 1847-1849, a avut loc renovarea moscheii din ordinul sultanului Abdul-Medjid. Au participat 800 de lucrători sub comanda a doi frați arhitecți de origine italiană, Gaspare și Giuseppe Fossati. Cu această ocazie au fost redescoperite vechile mozaicuri bizantine, dar au fost din nou acoperite. Tot mobilierul interior și loja imperială a fost restaurat. Atunci au fost fixate pe pereți și cele 8 mari medalioane ce conțin numele lui: Allah, Muhammad, Abu Bakr, Umar, Uthman, Ali, Hasan și Husayn, în limba arabă. Ele au fost realizate de către caligraful Kazasker Mustafa Izzed Efendi. Secolul XX a adus noi schimbări: în 1935, sub conducerea lui Mustafa Kemal Atatürk, edificiul a fost secularizat și transformat în muzeu. Ca un monument de mare valoare istorică și arhitectonică, **Hagia Sophia a fost inclusă pe lista monumentelor patrimoniului mondial UNESCO în 1985.** Statutul clădirii a stârnit ulterior discuții, iar în iulie 2020 Consiliul de Stat al Turciei a decis că transformarea în muzeu ar fi fost ilegală. La scurt timp s-a anunțat că muzeul va fi reconvertit în moschee, stârnind numeroase critici din partea reprezentanților UNESCO, dar și a unor state precum Grecia. **În 2020, Hagia Sophia a redevenit moschee**, păstrând însă elemente ale patrimoniului său creștin și continuând să fie un simbol cultural universal. Prima rugăciune de vineri de după anul 1935 a avut loc în data de 24 iulie 2020, în prezența președintelui Recep Tayyip Erdoğan, alături de numeroși alți participanți. În prezent, Hagia Sofia este o moschee activă. Planul bisericii lui Iustinian cuprindea un atrium perpendicular pe axa longitudinală a edificiului, un nartex exterior (pronaos), un nartex interior, nava centrală, acoperită cu o cupolă gigantică,

două nave laterale și galeriile superioare, de la etaj, galerii care înconjoară nava centrală din trei părți, sub formă de potcoavă deschisă spre altar. Din atriumul astăzi dispărut se pătrundea în nartexul exterior (exonartex) prin șapte porți gigantice, iar mai departe în nartexul interior (esonartex) prin cinci porți bătute în bronz și decorate cu cruci aurite. Din nartexul interior, alte nouă porți asigură comunicația cu spațiul central al bisericii. Trei porți de la sud erau destinate accesului poporului, iar altele trei de la nord erau destinate celor care solicitau adăpost spiritual. Porțile centrale, tot în număr de trei, erau rezervate împăratului și suitei sale. În mijloc, cea mai înaltă era Poarta împărătească, placată cu argint aurit, decorată jefuită de apuseni în 1204. Cele două nartexuri sunt săli transversale alăturate și succesive, perpendiculare pe axa mediană a locașului și lungi cât toată latura acestuia. Au lungimea de 61 metri și lățimea de 6 metri, cu plafoane sub formă de bolți alternative întrepătrunse. Nartexul exterior era încăperea rezervată celor care nu fuseseră botezați și cărora nu li se permitea intrarea în biserică. La extremitățile lui de nord și de sud otomanii au practicat niște uși de acces spre minaretele ridicate de ei. Bolțile sale întrepătrunse sunt decorate cu frescă. Nartexul interior are bolțile decorate cu mozaic pe fond auriu, iar zidurile placate în partea de jos cu marmură de diverse nuanțe, străbătută de vinișoare de culoare mai închisă în aceeași nuanță. Păstrează mozaicurile originale cu caractere geometrice și florale și avea menirea de a-i impresiona pe credincioși. Spațiul imens din nava centrală stupefiază și nu poate fi cuprins dintr-o singură privire. Centrul cupolei se înalță la 55,60 metri (**echivalentul unui bloc modern cu 15 etaje**), având un diametru la bază de 31,36 metri (**echivalentul unui bloc modern cu 9 etaje, așezat de-a latul**). Cupola parcă plutește pe cele 40 de ferestre care o înconjoară la bază. Spațiile de la parter erau rezervate bărbaților, iar cele de la galeriile etajului erau destinate femeilor.

Spațiul central al bisericii, cel mai luminat, era destinat clericilor și este mărginit pe două nivele de șiruri grațioase de coloane. La dreapta și la stânga navei centrale, la parter, se aliniază câte un rând de coloane din granit, aduse de la Efes. Nișele circulare de la colțurile spațiului central posedă opt coloane de porfir provenite de la Baalbek. Cea mai mare parte a coloanelor se termină cu capiteluri bizantine composite, ornate cu frunze de acant. Monogramele cuplului imperial, Justinian și Theodora sunt gravate pe fața și spatele capitelurilor. În total, **biserica posedă 107 coloane, din care 40 la parter și 67 la etaj, la galerii**. Cele mai înalte coloane de la parter măsoară 20 de metri înălțime, au un diametru de aproape 1,5 metri și o greutate de circa 7 tone. Galeria de la etaj s-au construit deasupra navelor laterale și deasupra nartexurilor, având un plan de potcoavă cu unghiuri drepte, potcoavă deschisă spre altar. Accesul de la parter spre etaj se făcea pe la capetele nartexului interior, urmând niște serpentine largi, pavate cu piatră bolovănoasă, serpentine asemănătoare unei scări încolăcite, dar fără trepte. Acele căi se numeau kihlias. Cea din sud a dispărut cu ocazia lucrărilor pentru un minaret. Galeria centrală, poziționată în fața altarului, era destinată numai împărătesei și suitei sale.

Partea nordică a galeriei, a potcoavei, era destinată numai femeilor care asistau la slujbe. Cea mai atractivă este galeria sudică la care se ajunge după ce se trece printr-o deschidere a unui perete subțire de marmură. Acel perete a fost adăugat mai târziu pentru a delimita Sala conciliilor, iar deschiderea a primit numele de „**Poarta Paradisului și a Infernului**”. Din mărturiile a numeroși autori creștini reiese că centrul cupolei era acoperit cu un imens mozaic reprezentând pe Iisus Pantocrator, iar pe cele patru pandantive de la baza cupolei erau reprezentați patru îngerii magnifici. Până în sec. al XIX-lea toată decorația superioară a bisericii rămăsese neatinsă, dar niște restauratori din occident, au pus la dispoziția turcilor mijloacele de a ajunge la înălțimile maxime ale bisericii. Turcii și-au realizat visul de a înlătura imaginea lui Iisus Pantocrator, înlocuind-o cu un verset din Coran. Tot atunci reprezentările îngerilor au fost înlocuite cu niște medalioane mari cu caligrafii arabe aurite pe fond negru. Bisericii i-ar mai fi trebuit numai câteva decenii pentru a-și salva bogăția decorației creștine seculare. Zidurile laterale ale edificiului, la nord și sud, cuprinse sub arcuri mărețe, sunt străpunse de mulțime de ferestre dispuse pe mai multe rânduri. Prin ele se revarsă lumina zilei spre spațiul central de jos și spre cel de la galerii.

Întregul perimetru al spațiului central, până la galerii, și nartexul interior, până la bolțile cu mozaic, sunt placate cu marmură într-o paletă coloristică discretă inimitabil de diversă. Unii autori vorbesc de peste 60 de nuanțe de marmură, cu incredibile jocuri de nervuri. Marmura albă a provenit din insula Proconessos din Marea Marmara, cea cu nuanțe verzi din insula Eubeea și din Munții Tayget, de lângă Sparta, cea cu nuanțe roz de la Synada, din Asia Mică, cea cu nuanțe de galben și roșu închis din Africa.

Pentru milioane de vizitatori din întreaga lume, Hagia Sophia reprezintă dovada că identitatea culturală este un proces de lungă durată, construit prin contribuția mai multor popoare și religii. Monumentul este un **exemplu de respect pentru diversitate și continuitate istorică**. Hagia Sophia este mai mult decât o clădire, este o punte între epoci, credințe și civilizații. Transformările sale, arhitectura grandioasă și încărcătura spirituală o transformă într-un monument unic în lume. Ca simbol al continuității și al diversității culturale, Hagia Sophia rămâne **una dintre cele mai importante opere ale geniului uman, continuând să inspire generații întregi și să atragă atenția asupra valorilor universale ale patrimoniului cultural**.

Bibliografie

1. Mainstone, R. J. (1988). Hagia Sophia: Architecture, Structure, and Liturgy of Justinian's Great Church. Thames & Hudson.
2. Freely, John (2010). Hagia Sophia: A History. London: Penguin Books.
3. Mathews, Thomas F. (1993). The Byzantine Churches of Istanbul: A Photographic Survey. Pennsylvania State University Press.
4. Müller-Wiener, Wolfgang (1977). Bildlexikon zur Topographie Istanbuls. Tübingen: Wasmuth.
5. Kafescioğlu, Çiğdem (2009). Constantinopolis/Istanbul: Cultural Encounters and the City. J. Paul Getty Museum.

PALATUL TOPKAPI DIN ISTANBUL – GRĂDINI ȘI ARHITECTURĂ ISTORICĂ

prof. Diaconu Daniela

1. Introducere

Palatul Topkapi este unul dintre cele mai importante monumente istorice ale Turciei și un simbol al puterii Imperiului Otoman. Situat în Peninsula Istorică a Istanbulului, între Cornul de Aur și Marea Marmara, palatul a servit timp de aproape 400 de ani drept reședință a sultanilor otomani și centru administrativ al imperiului. Astăzi, el este un muzeu ce atrage milioane de vizitatori anual, fiind inclus în patrimoniul UNESCO.

2. Istoria Palatului Topkapi

Construcția palatului a început în anul 1459, la inițiativa sultanului Mehmed al II-lea, cuceritorul Constantinopolului. Palatul a fost dezvoltat pe parcursul secolelor, pe măsură ce fiecare sultan adăuga noi structuri, pavilioane și grădini.

Topkapi a fost centrul politic, cultural și ceremonial al Imperiului Otoman până în secolul al XIX-lea, când palatul Dolmabahçe a preluat rolul de reședință principală. Cu toate acestea, Topkapi și-a păstrat importanța simbolică, rămânând locul unde erau păstrate relicvele sacre, tezaurul imperial și arhivele statului.

3. Arhitectura istorică a Palatului Topkapi

Arhitectura palatului reflectă principiile urbanistice otomane: o combinație de spații deschise, curți succesive, clădiri independente și pavilioane construite în armonie cu natura.

3.1. Structura generală

Palatul este organizat în patru curți principale:

1. Prima Curte (Curtea Exterioară) Cea mai mare, include Grădina Regală, Biserica Sfânta Irina și fostele clădiri administrative.

2. A Doua Curte (Curtea Administrației) Aici se aflau bucătăriile imperiale și Consiliul Imperial (Divan-ı Hümayun).

3. A Treia Curte (Curtea Interioară) Conține Biblioteca lui Ahmed III, camerele sultanului și tezaurul imperial.

4. A Patra Curte (Grădinile și pavilioanele private) Cea mai elegantă, alcătuită din pavilioane destinate relaxării și ceremoniei.

3.2. Stil arhitectural

Arhitectura Palatului Topkapi îmbină:

- stilul otoman clasic
- influențe bizantine

□ elemente persane

□ decor tradițional islamic

Materialele folosite sunt piatra, marmura și lemnul fin lucrat. Interiorul este decorat cu:

□ faianță iznik extrem de valoroasă

□ arabescuri

□ caligrafie otomană

□ plafoane pictate și ornamente aurite

3.3. Pavilioane celebre

Printre cele mai cunoscute pavilioane se numără:

□ Köşk-ul Bagdad, construit după campania din Irak a lui Murad al IV-lea

□ Pavilionul Revan, decorat cu iznik fin

□ Camera Privată a Sultanului (Hazine-i Hümayun)

□ Haremul Imperial, un complex vast cu aproape 300 de camere

4. Grădinile Palatului Topkapi

Grădinile joacă un rol fundamental în compoziția palatului. Ele sunt concepute ca spații de meditație, relaxare și reprezentare, după tradiția otomană care valoriza natura ca simbol al paradisului.

4.1. Grădinile din Prima Curte

Aici se află grădini largi, folosite în trecut pentru ceremonii publice, parade militare și activități ale personalului administrativ. Vegetația este formată din chiparoși, pini, platani și flori ornamentale.

4.2. Grădinile de lângă Harem

Acestea sunt zone mai intime, unde femeile din harem se puteau plimba în siguranță. Sunt decorate cu:

□ fântâni

□ flori parfumate

□ alei înguste

□ mici terase cu vedere spre mare

4.3. Grădinile din a patra curte (Has Bahçe – Grădina Privată)

Cea mai spectaculoasă zonă include:

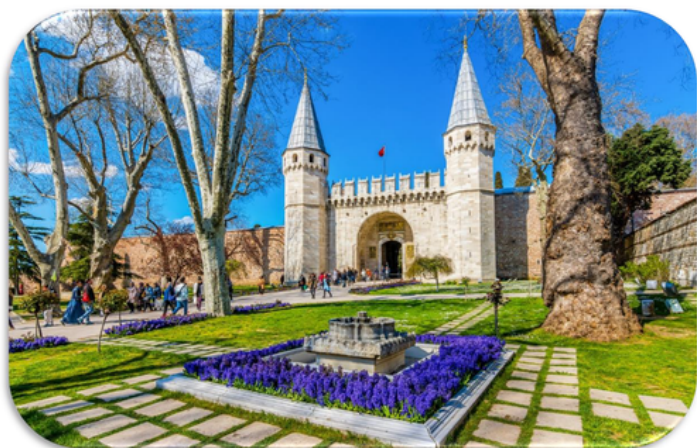
□ terase cu vedere panoramică spre Bosfor

□ pavilioane elegante

□ grădini de trandafiri și lalele (simbolul Imperiului Otoman)

□ fântâni ornamentale

Palatul Faimoasa Grădină a Lalelelor a fost un simbol al epocii de aur a floriculturii otomane din secolul al XVIII-lea.

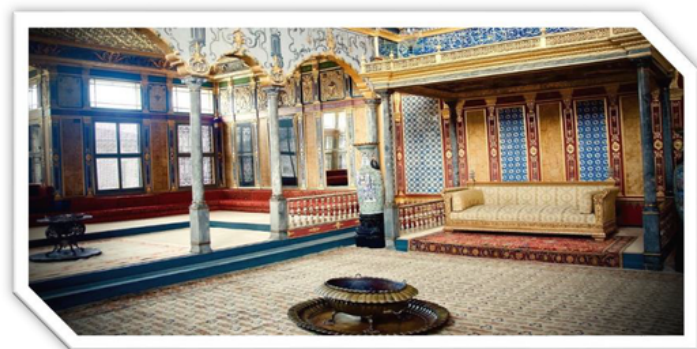

5. Semnificație culturală și artistică

Topkapi nu este doar un palat, ci o piesă de istorie vie. Arhitectura sa influențează până astăzi stilul otoman modern, iar grădinile sale sunt exemple ideale de design peisagistic oriental.

Palatul adăpostește:

- arme istorice
- armuri otomane
- relicve sacre islamice
- bijuterii imperial
- obiecte de artă

Astfel, Topkapi este un muzeu complet, care reflectă bogăția și complexitatea civilizației otomane.

6. Concluzie

Palatul Topkapi este o capodoperă a istoriei și arhitecturii otomane. Grădinile sale luxuriante și pavilioanele elegante reprezintă o moștenire culturală unică, ce combină funcționalitatea administrativă cu estetica orientală. Prin frumusețea și valoarea sa istorică, Topkapi rămâne unul dintre cele mai impresionante palate din lume.

Bibliografie

1. Goodwin, Godfrey. *A History of Ottoman Architecture*. Thames & Hudson, 2003.
2. Necipoğlu, Gülru. *Architecture, Ceremonial, and Power: The Topkapı Palace in the Fifteenth and Sixteenth Centuries*. MIT Press, 1991.
3. Rogers, J. M. *Ottoman Court Arts and Culture: Topkapi Palace Museum*. Palace Museum Publications, 2000.
4. Shaw, Stanford J., și Shaw, Ezel Kural. *History of the Ottoman Empire and Modern Turkey*. Cambridge University Press, 1976.
5. Topkapı Palace Museum Official Website. "History and Architecture." Accesat în 2025.
6. UNESCO World Heritage Centre. "Historic Areas of Istanbul." Document oficial UNESCO, accesat în 2025.
7. Kinross, Lord. *The Ottoman Centuries: The Rise and Fall of the Turkish Empire*. HarperCollins, 1977.
8. Faroqhi, Suraiya. *Subjects of the Sultan: Culture and Daily Life in the Ottoman Empire*. I.B. Tauris, 2005.

TURNUL GALATA – PUNCT PANORAMIC ȘI REPER GEOGRAFIC

- JURNAL DE CĂLĂTORIE - prof. Sima Maria

În cadrul mobilității prin proiectul „Eco – Digital: Developing digital skills for environmental protection among adults”, desfășurată la finalul lunii octombrie, 2025, am avut ocazia să descopăr o părticică din minunatul oraș Istanbul, fostă capitală a Imperiului Roman, Bizantin și Otoman, orașul localizat pe două continente.

Dintre atracțiile turistice emblematiche ale acestui oraș încărcat de istorie, am ales să prezint **Turnul Galata** sau **Galata Kulesi**, așa cum este el denumit în limba turcă. Acest turn oferă o vedere panoramică impresionantă asupra întregului oraș, motiv pentru care a devenit o locație foarte populară în rândul turiștilor. Este localizat în partea europeană a orașului, într-un cartier binecunoscut din Istanbul - Galata, faimos pentru viața sa culturală vibrantă, cu multe restaurante, cafenele și magazine care atrag zi de zi numeroși turiști și localnici.

În cronologia turnului se remarcă mai multe etape:

- 507-508 d. Hr., bizantinii, probabil în timpul domniei împăratului Iustinian I, construiesc un turn în apropierea țărmlui, cunoscut sub

numele de Megalos Pyrgos, ca parte a sistemului de apărare în lanț pentru Cornul de Aur;

-1348, genovezii construiesc actualul Turn Galata, numit Turnul lui Hristos, pentru a-și întări așezarea, urmând să îndeplinească un rol militar important, utilizat pentru supraveghere; - după cucerirea Constantinopolului de către otomani în 1453, Turnul Galata a servit ca punct de observație pentru incendii;

- 1509, un cutremur devastator a lovit Istanbulul, distrugând grav turnul, care a fost reconstruit în timpul domniei sultanului Suleiman Magnificul;

- în timpul domniei sultanului Murad al III-lea, între 1546 și 1595, turnul a servit drept închisoare pentru deținuții obligați să lucreze în șantierul naval, iar pentru scurt timp a fost observator sub conducerea astronomului Takiyuddin;

- în secolul al XIX-lea, continuă să servească ca și turn de veghe, dar și pentru depozitarea proviziilor orașului;

- în anii 1960 este restaurat de municipalitatea din Istanbul și deschis publicului ca atracție turistică. **Designul său cilindric din piatră, de o înălțime de 67 de metri** îl transformă într-un reper important al Istanbulului, care m-a însoțit pe parcursul călătoriei mele, fie că mă aflam în curtea Moscheii Suleymaniye, pe podul Galata - care leagă vechiul oraș de districtele moderne ale Istanbulului sau într-o croazieră nocturnă pe Bosfor.

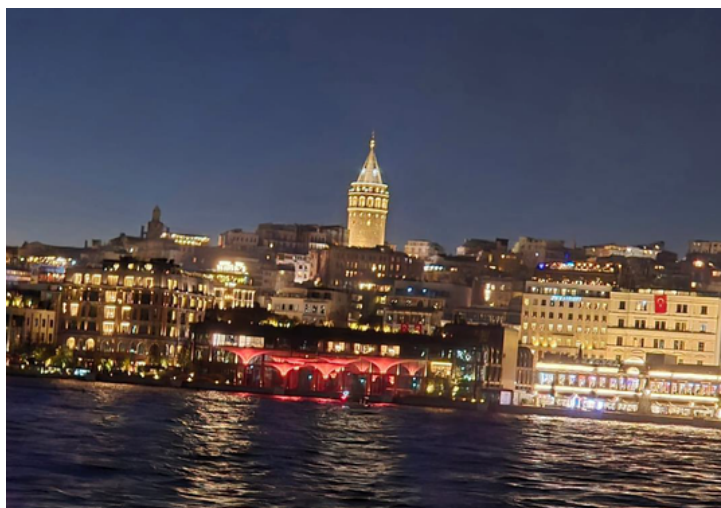

Fotografii din arhiva personală

<https://istanbultouristpass.com/ro/blog/history/a-brief-history-of-galata-tower>

<https://www.galatatowertickets.com/ro/history/>

<https://istanbul.com/ro/blog/galata-tower>

BASILICA CISTERNA: PATRIMONIUL SUBTERAN ȘI ECOLOGIE ISTORICĂ

prof. Mieză Camelia

Bazilica Cisternă (Yerebatan Sarnıcı), ascunsă sub străzile zgomotoase ale Istanbulului, nu este doar o minune inginerescă a Imperiului Bizantin, ci și o capsulă a timpului care ilustrează modul ingenios în care civilizațiile antice gestionau resursele vitale. Titlul său, „patrimoniul subteran și ecologie istorică,” surprinde perfect dubla sa valoare: arhitecturală și funcțională.

Construită în secolul al VI-lea de împăratul Iustinian I, în timpul apogeului Constantinopolului, Bazilica Cisterna era cel mai mare rezervor acoperit de apă al orașului.

Scopul său principal era acela de a filtra și stoca apa transportată prin apeducte (cum ar fi Apeductul Valens), alimentând Marele Palat, clădirile imperiale și zonele înconjurătoare în caz de asediu sau secetă.

Dimensiunile sale sunt impresionante:

- Suprafață: Aproximativ 9.800 de metri pătrați.
- Capacitate: Până la 80.000 de metri cubi de apă (80 de milioane de litri).

Coloane: Susținută de o pădure de 336 de coloane din marmură, aranjate în 12 rânduri de câte 28. Coloanele, multe dintre ele reciclate din temple romane mai vechi, oferă cisternei aspectul unui vast "palat scufundat".

Coloanele celebre, precum cele două baze sculptate cu capul Meduzei, amplifică misterul și valoarea artistică a spațiului, transformând o simplă structură de utilitate într-un monument cultural esențial.

Ecologia Istorică: Legea Conservării Apei
Conceptul de ecologie istorică examinează modul în care societățile din trecut au interacționat cu mediul lor. Bazilica Cisterna este un exemplu strălucit al acestei discipline, demonstrând o înțelegere avansată a gestionării apei urbane:

Cisterna nu se baza pe surse locale de apă, ci colecta și stoca apa din Munții Belgrad, aflați la aproximativ 19 km distanță, printr-un sistem extins de apeducte. Aceasta asigură că orașul putea supraviețui perioadelor lungi fără precipitații sau când sursa externă era blocată de inamici.

Calitatea Apei și Filtrarea: Cisterna avea rolul de a filtra și menține calitatea apei. Proiectarea sa subterană asigură menținerea unei temperaturi constante și protejează apa de contaminarea externă, maximizând conservarea acesteia.

Economia Circulară (Reciclarea): Utilizarea coloanelor luate din clădiri mai vechi (tehnica spolia) nu era doar o soluție rapidă, ci și un exemplu de reciclare la scară mare, ilustrând eficiența materialelor și spiritul practic al constructorilor bizantini.

Moștenirea și relevanța contemporană

Deși și-a pierdut funcția inițială după cucerirea otomană și a fost redescoperită în secolul al XVI-lea, Bazilica Cisterna rămâne un punct de referință.

Astăzi, pe fondul crizei climatice și a provocărilor legate de rezervele de apă urbană, Bazilica Cisterna servește ca o lecție vie prin excelența ingineriei civile și prin planificarea pe termen lung, dovedind că civilizațiile pot construi sisteme reziliente, că gestionarea apei este o componentă esențială a existenței urbane durabile.

Ecolul Cisternei: restaurare și rezonanța în cultura pop

Deși și-a pierdut funcția utilitară în secolele de dominație otomană, fiind folosită o vreme doar ca depozit, Cisterna a fost reintrodusă în conștiința publică în epoca modernă.

Restaurarea și revalorizarea

În ultimii ani, Cisterna a beneficiat de ample lucrări de restaurare, încheiate recent, care i-au reconfirmat statutul de bijuterie a patrimoniului mondial. Aceste intervenții nu s-au limitat doar la consolidarea structurală, ci au îmbunătățit și experiența vizitatorilor.

Pasarele Moderne

S-au adăugat pasarele ridicate, din oțel, care permit vizitatorilor să parcurgă întregul spațiu fără a merge pe marginile bazinelor de apă, sporind senzația de explorare pe deasupra apei.

Iluminatul spectaculos

Un sistem de iluminat dramatic a fost instalat pentru a accentua arhitectura coloanelor și a dezvălui detaliile ascunse, transformând Cisterna într-un spațiu de artă imersiv.

Măsurile de Siguranță Ecologică: Restaurarea a inclus și măsuri pentru gestionarea apei subterane și a umidității, protejând structura de degradarea continuă cauzată de factorii de mediu.

Cisterna în Ficțiune: Capul Meduzei și Misterul Misterul și atmosfera sa cufundată în umbră au făcut din Basilica Cisterna un fundal ideal pentru thrillere și literatură.

Foto 2. Galerie personală

"Din Rusia, cu Dragoste" (1963): Cisterna a devenit faimoasă la nivel internațional după ce a servit ca locație crucială în filmul clasic James Bond. Aici, agentul 007 navighează cu o barcă printre coloane, sporind imaginea de loc secret, plin de intrigi și mister.

"Infernul" (Dan Brown): Scriitorul Dan Brown a ales Cisterna ca locație pentru deznodământul romanului său Inferno, unde Meduza devine un element cheie al unui complot global. Cartea și ulterior filmul (2016) au atras milioane de turiști, dornici să vadă cu ochii lor celebrele baze de coloane cu Capul Meduzei.

Aceste referințe culturale au contribuit esențial la conservarea și vizibilitatea Cisternei, demonstrând că un monument de patrimoniu subteran poate avea o viață activă nu doar în istorie, ci și în imaginația contemporană.

Bibliografie:

- <https://basilicacisternticket.com/ro/totul-despre-cisterna-basilica-cea-mai-mare-cisterna-subterana>
- <https://istanbul.com/ro/blog/basilica-cistern>

CROAZIERĂ PE BOSFOR.

OBSERVAREA ECOSISTEMULUI MARIN

prof. Enache Ionuț

1. Introducere

Studiile fizico-geografice și economico-geografice elaborate de-a lungul timpului evidențiază interesul specialiștilor pentru strâmtorile Bosfor și Dardanele. Cele două strâmtori sunt mai puțin abordate din punct de vedere interdisciplinar, al impactului mediului natural asupra celui economic, respectiv al modului cum acesta influențează navigația.

2. Așezare geografică și limite

Marea Neagră este așezată în sud - estul Europei și în vestul Asiei, fiind considerată o mare intercontinentală, dar în același timp și continentală, deoarece strâmtorile Bosfor și Dardanele, care o leagă de Oceanul Planetar, sunt foarte înguste.

Strâmtoarea Bosfor are o lungime de aproximativ 32 km și este situată între peninsula Istanbul (Europa) și Peninsula Kocaeli (Asia Mică). La intrarea dinspre Marea Neagră are lățimea de 4,7 km, iar la ieșirea spre Marea Marmara este de doar 2,5 km. În sectorul cel mai îngust strâmtoarea nu depășește 600 m. Adâncimea maximă ajunge la 120 m la intrarea în Marea Neagră, iar cea minimă se înregistrează în apropiere de Marea Marmara, unde ajunge la 36 m. În strâmtoare se află două praguri, unul în sud, în apropiere de Beşiktaş, la 33 m adâncime și altul la nord, de 61 m.

3. Caracteristici geografice

După geneză, curenții din Marea Neagră se împart în două mari categorii: de fricțiune (de impulsivitate) la suprafață și de descărcare-compensare generați de înclinarea nivelului marin. Bilanțul hidrologic din Marea Neagră este pozitiv. Excedentul se scurge în Marea Marmara pe la suprafața strâmtorii Bosfor. Marea Neagră, la rândul ei, primește ape de origine mediteraneană printr-un curent de adâncime cu salinitate ridicată. Excedentul de ape dulci (aport fluvial + precipitații - evaporatie), pe de o parte, și apele de origine mediteraneană, pe de altă parte, determină o stratificare verticală specifică evidențiată prin: stratificare puternică a salinității și densității, minim termic în stratul de 50 - 100 m, diminuarea oxigenului în adâncime până la

dispariția sa totală către -200 m, prezența hidrogenului sulfurat (H_2S), începând de la -150 m etc.

Calculule efectuate asupra schimburilor de ape din strâmtoarea Bosfor arată că volumul mediu al apelor care ies anual din Marea Neagră este de 260 km³, pe când volumul apelor care pătrund prin curentul de adâncime este de 123 km³. Faptul că Marea Neagră are un bilanț hidrologic pozitiv determină un nivel mai ridicat, în medie cu 0,4 m față de cel al Mării Marmara. Diferența de nivel se datorează și existenței vânturilor dominante pe direcția nord-sud timp de 9 luni pe an.

În profilul longitudinal al strâmtorii Bosfor se formează următoarea stratificație: un strat superficial, în care apele Mării Negre se scurg spre Marea Marmara; un strat de tranziție, cu gradient de salinitate și temperatură; un strat de fund, în care apele din Marea Marmara se scurg spre Marea Neagră. În condiții normale, fără influența oscilațiilor nivelului Mării Negre și a intensificărilor de vânt, adâncimile medii și caracteristicile acestor straturi sunt următoarele (Yuce, 1996):

- limita strat superficial - strat de gradient are pante care variază neliniar: partea sudică are pante ușoare, care cresc cu 2 m/km spre nord, pentru ca spre capătul nordic al strâmtorii panta să se reducă la 0,6m/km;

- limita strat de gradient - strat de fund are pante mult mai reduse, variind între 1,4 m/km în sud și 0,5 m /km în nord;

- grosimea stratului de gradient este de 12 m în sud și 9 m în partea nordică a strâmtorii. La intrarea nordică, șenalul navigabil este amplasat în mijlocul strâmtorii Bosfor, acolo unde curentul principal are și cea mai mare viteză. De-a lungul anului curentul nu umple întreaga lățime a strâmtorilor, ci urmează cel mai scurt traseu. La coturi se apropie puternic de coasta concavă și se îndepărtează de cea convexă. În fiecare golf din strâmtoare se formează un vârtej care dă naștere unui contracurent costier ce se îndreaptă spre nord. Vârtejurile se mențin odată cu păstrarea forței curentului principal.

Curentul circular revine la cel principal în apropierea intrării nordice a golfului. La vânturi de nord - est curentul devine mai puternic și va curge sub forma unei benzi care va traversa sectoarele largi ale strâmtorii, sub forma unei fâșii înguste. În această situație vârtejurile se extind, lucru ce face să crească forța curentului contrar de lângă coastă și implicit sporirea puterii curentului principal. Dacă curentul este mai slab, ca urmare a diminuării forței vântului de nord - est sau a creșterii puterii vântului de sud, curentul principal este încetinit și devine mai larg. În acest caz vârtejurile laterale sunt slabe. Curentul de suprafață este mai puternic la sfârșitul primăverii și începutul verii. Cea mai mare intensitate a curgerii are loc în iunie. În Bosfor curentul este mai puternic după amiază și mai slab dimineața, când domină calmul. Viteza medie maximă a curentului în strâmtoarea Bosfor, în condiții normale, este de la 4 - 5 noduri de la capul Beylerbeyi (41°03' lat. N ; 29°03' long. E) spre Kadikoy, crescând în condiții speciale la 7 noduri, între capul Rumeli Hisari și localitatea Anadolu Hisari. În acest loc curentul este cunoscut sub numele de „Curentul diavolului”. Pe întregul parcurs al strâmtorii curentul nu are o viteză fixă.

Când curentul de suprafață curge în mod normal spre sud - vest, există un strat de tranziție între el și curentul de adâncime. Adâncimea până la care se extinde curentul de suprafață este considerabil mai mare în partea nordică a strâmtorilor Bosfor și Dardanele. În partea de nord a strâmtorii Bosfor curentul de suprafață se extinde până la adâncimea de 40 - 49 m, iar în partea sudică până la 10 - 20 m. Grosimea stratului de tranziție este de 1,8 - 9 m în Bosfor și între 1,8 - 7,3 m în Dardanele.

Șenalul navigabil trebuie să țină cont și de morfologia fundului, mai ales acolo unde adâncimile sunt relativ reduse. În acest caz este vorba de navele cu pescaj mare. În cazul apariției deltelor submerse, sau a conurilor aluviale, la ieșirea curentului din strâmtoarea Bosfor, șenalul navigabil ocolește spre vest coama conului submers.

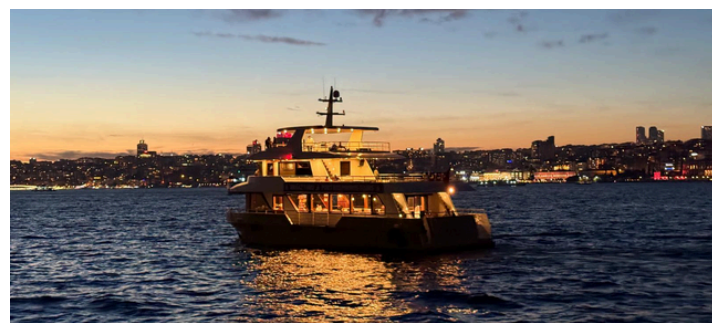
4. Concluzii

Cu toate că navigația maritimă în bazinul Mării Mediterane, și implicit în cel al Mării Negre, se face din perioade istorice foarte vechi, reglementările pentru utilizarea strâmtoarelor au fost emise cu mult mai târziu, abia în 1936 (Convenția de la Montreux). Strâmtoarea Bosfor este singura legătură a Mării Negre cu Oceanul Planetar și de aceea câteva țări (Ucraina, România, Bulgaria și Georgia) nu pot utiliza decât această traseu. Prin urmare importanța sa strategică, economică, geopolitică etc. este extrem de importantă pentru țările riverane. Ca urmare a faptului că strâmtoarele Bosfor și Dardanele deține adâncimi reduse, un traseu întortocheat, țărături sinuoase, curenți de suprafață puternici și sisteme circulare ale apei în cadrul golfurilor, navigația este îngreunată și pe alocuri periculoasă. Din acest motiv echiparea tehnică a strâmtorii este foarte modernă și eficientă.

5. Bibliografie

-Romanescu, Gh. (2008), Oceanografie, Editura Azimuth, Iași.

-Ștefan, M., Romanescu Gh., Curenții și navigația maritimă în strâmtoarele Bosfor și Dardanele, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași

PALATUL DOLMABAĞÇE – PEISAJ CULTURAL DE COASTĂ

prof. Comănescu Amalia

Pășind pe cheiul de marmură al Bosforului, în dreptul districtului Beşiktaş, orice geograf resimte imediat fascinația unui spațiu în care natura a fost modelată cu o precizie chirurgicală de ambiția umană. **Palatul Dolmabahçe** nu este doar o construcție monumentală, ci o lecție vie de geografie urbană și antropizare, al cărei nume trădează însăși geneza sa geologică: **„Grădina Umplută”**. Privind spre fundațiile sale, înțelegem că ne aflăm pe un **teren câștigat de la mare prin procese complexe de colmatare artificială** începute încă din secolul al XVII-lea, transformând un fost golf natural, unde odinioară ancora flota otomană, într-o platformă stabilă de aproximativ 110.000 de metri pătrați. Această modificare a liniei de coastă a Bosforului nu a fost doar o necesitate tehnică, ci și una strategică, plasând centrul de putere direct pe artera hidrografică vitală care leagă Marea Neagră de Marea Marmara, la o latitudine de aproximativ 41° Nord, unde climatul mediteranean de tranziție oferă brize constante ce funcționează ca un sistem natural de climatizare pentru fațada de 600 de metri a edificiului.

Această locație privilegiată reflectă o schimbare în geopolitica secolului al XIX-lea, marcând momentul în care **Sultanul Abdülmecid I a decis să abandoneze Palatul Topkapı**, fortăreața medievală de pe colina istorică, **în favoarea unei reședințe care să „privească” spre Europa**. Din punct de vedere istoric, Dolmabahçe reprezintă amurgul strălucitor al Imperiului Otoman, fiind ridicat între 1843 și 1856 cu un cost exorbitant de cinci milioane de lire de aur, investiție care a accelerat declinul economic al statului, dar a reușit să transmită un mesaj de modernizare și aliniere la standardele occidentale. Această dorință de sincronizare culturală se traduce printr-o arhitectură eclectică, unde rigoarea neoclasică și barocul european se grează pe o structură interioară ce păstrează riguros organizarea tradițională a palatelor orientale, cu separarea strictă între spațiul public și cel privat. Inima exterioară a acestui ansamblu e reprezentată de grădinile sale, care

funcționează ca o **„insulă de răcoare”** și un **laborator botanic sub cerul liber**.

Proiectate după canoanele peisagisticii franceze și englezești, aceste spații verzi rup monotonia urbană prin alei perfect simetrice și bazine cu fântâni arteziene care reglează umiditatea aerului. Geografic, grădinile adăpostesc o biodiversitate remarcabilă, fiind un punct de aclimatizare pentru specii exotice precum cedrii din Liban, magnoliile gigantice și pinii de Norfolk, care prosperă în solul mineralizat de umplutură. O curiozitate biologică și culturală rămâne **Grădina Păsărilor**, un spațiu unde specii aduse din toate colțurile imperiului subliniază caracterul cosmopolit al locului.

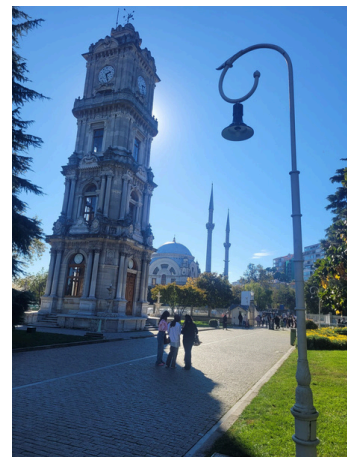

Punctul de legătură dintre acest univers vegetal și metropola vibrantă este Poarta Sultanului, o structură monumentală de o bogăție ornamentală copleșitoare, flancată de emblematicul Turn cu Ceas (Dolmabahçe Saat Kulesi). Ridicat la finalul secolului al XIX-lea, acest turn de 27 de metri, structurat pe patru niveluri în stil neobaroc, nu este doar un reper vertical în profilul coastei, ci și un simbol al trecerii de la timpul sacru, marcat de chemările la rugăciune, la timpul laic, european, impus de ritmul modernității.

Mecanismul său, semnat de celebrul ceasornicar francez Jean-Paul Garnier, a servit decenii la rând drept „busolă temporală” pentru navigația pe Bosfor și pentru cetățenii care tranzitau această interfață maritimă.

Din punct de vedere geologic, palatul este un veritabil catalog al resurselor globale, adunând laolaltă marmură albă de Marmara, alabastru egiptean și porfir, toate integrate într-o structură care a trebuit să fie proiectată cu o atenție sporită la riscurile seismice, având în vedere proximitatea Faliei Nord-Anatoliene. Valoarea sa culturală atinge apogeul prin simbolismul scării de cristal și al candelabrului de Boemia de 4,5 tone.

Astăzi, vizitatorul care parcurge sălile și grădinile sale nu observă doar opulența, ci și modul în care geografia unei strâmtoni a dictat cursul istoriei, transformând un simplu mal de apă într-un punct de legătură între două continente și două epoci radical diferite.

Totul aici, de la ceasurile oprite simbolic la ora decesului „Tatălui Turcilor” până la pavajele mozaicate ce drenează ploile Istanbulului, vorbește despre încercarea de a ancora identitatea unei națiuni într-un spațiu de confluență, unde pământul umplut artificial susține greutatea unei moșteniri imperiale care refuză să fie uitată.

Palatul Dolmabahçe îmbină istoria cu fastul și lasă o impresie puternică prin opulență și rafinament vizitatorilor.

MARELE BAZAR DIN ISTANBUL- ROL ECONOMIC ȘI PROVOCĂRI CONTEMPORANE

prof. Matei Gabriel

Marele Bazar din Istanbul este unul dintre cele mai vechi și renumite centre comerciale acoperite din lume. Înființat în secolul al XV-lea, acesta a evoluat de-a lungul secolelor transformându-se dintr-un nod comercial otoman într-o destinație majoră de cumpărături și turism — cu o importanță economică semnificativă pentru Istanbul și Turcia. Astăzi, Marele Bazar funcționează nu doar ca **spațiu de comerț tradițional**, ci și ca **magnet turistic**, generând venituri importante prin vânzări, locuri de muncă, turism și servicii auxiliare (transport, ospitalitate, suveniruri etc.).

În 2022, Marele Bazar a înregistrat circa 39.766.801 vizitatori. Aceasta reprezintă o creștere semnificativă — aproximativ +56% față de anul precedent. În medie, se spune că bazarul atrage **~100.000 de vizitatori pe zi**. În bazar funcționează mii de magazine — diverse estimări îl plasează la peste 3.000 sau 4.000 de magazine/stalls. Acești indicatori reflectă rolul central al Grand Bazaar-ului nu doar în retail/trade, dar mai ales în turism și industrie culturală/comercială — devenind un barometru al stării economice locale și naționale, legat de fluxurile turistice internaționale.

Rol economic și contribuție la economia locală și națională

Ca centru comercial istoric, Marele Bazar a fost multă vreme un pilon al comerțului tradițional și meșteșugurilor, integrând o rețea complexă de furnizori, artizani, comercianți și exportatori.

În prezent, datorită afluxului masiv de turiști, bazarul generează venituri semnificative prin vânzarea de bijuterii, suveniruri, textile, antichități, artizanat — activități direct legate de turism și de cererea internațională. Această activitate contribuie la ocuparea forței de muncă: magazine, artizani, comerț, servicii conexe (transport, ospitalitate, ghizi turistici etc.), ceea ce susține economia locală. Astfel, baza economică a Bazar-ului combină componenta comercial-tradițională cu cea turistică și de servicii — transformându-l într-un actor important în ecosistemul economic al Istanbulului.

Pe de altă parte, **Marele Bazar** se confruntă cu mai multe provocări economice și structurale. O sursă recentă indică faptul că, din cauza crizei economice și a scăderii puterii de cumpărare / cererii turistice, mulți comercianți au observat o scădere drastică a vânzărilor. Un comerciant citat spune că „afacerile au scăzut cu 60% în ultimii ani” din cauza lipsei de cumpărători dispuși să plătească prețuri mai mari.

Turismul, deși rămâne **motorul principal**, este sensibil la fluctuații — crize economice, pandemii, instabilitate globală afectează numărul de vizitatori și, implicit, veniturile magazinelor. Într-un moment recent (pandemia COVID-19) s-a raportat o scădere drastică a afluxului de turiști, ceea ce a dus la stagnarea comerțului în bazar. În plus, nu toate magazinele beneficiază de cererea de suveniruri/turism: artizanatul tradițional, antichitățile autentice sau produsele de calitate pot suferi de competiția cu obiecte de serie, produse ieftine sau suveniruri de masă. Aceasta poate afecta durabilitatea economică și calitatea comerțului tradițional. Mai mult — există și riscuri legate de infrastructură, conservare: structura bazarului, veche de secole, se degradează, ceea ce poate pune în pericol nu doar patrimoniul cultural, ci și stabilitatea economică a afacerilor desfășurate acolo.

Pentru a-și menține relevanța economică, Marele Bazar trebuie să se adapteze la schimbările economice, turistice și culturale ale lumii moderne

-diversificarea produselor și serviciilor — nu doar suveniruri turistice, ci artizanat autentic, produse de calitate, comerț orientat spre localnici și turiști educați, poate ajuta la stabilizarea veniturilor.

-punerea în valoare a patrimoniului istoric — combinația dintre experiența turistică, cultura și comerț poate atrage segmentul de turiști interesați de autenticitate, nu doar de „shopping de turiști”.

-modernizarea structurilor și serviciilor — întreținerea spațiilor, renovări, îmbunătățirea siguranței, transparență în prețuri și calitate pot crește încrederea cumpărătorilor și pot reduce riscurile economice. **Adaptarea la evoluțiile economice și turistice** — fluctuațiile economice globale, schimbările în cererea turistică și puterea de cumpărare impun o flexibilitate ridicată pentru comercianți. În 2022, Marele Bazar a înregistrat circa 39.766.801 vizitatori. Aceasta reprezintă o creștere semnificativă — aproximativ +56% față de anul precedent. În medie, se spune că bazarul atrage ~100.000 de vizitatori pe zi. În bazar funcționează mii de magazine — diverse estimări îl plasează la peste 3.000 sau 4.000 de magazine/stalls. Acești indicatori reflectă rolul central al Grand Bazaar-ului nu doar în retail/trade, dar mai ales în turism și industrie culturală/comercială — devenind un barometru al stării economice locale și naționale, legat de fluxurile turistice internaționale.

Rol economic și contribuție la economia locală și națională

Ca centru comercial istoric, Marele Bazar a fost multă vreme un pilon al comerțului tradițional și meșteșugurilor, integrând o rețea complexă de furnizori, artizani, comercianți și exportatori.

Marele Bazar din Istanbul continuă să fie un actor economic major: combină tradiția comercială cu turismul global, generând venituri considerabile, locuri de muncă și flux de capital spre Istanbul. Indicatorii recentți (zeci de milioane de vizitatori anual, mii de magazine, o gamă largă de produse) confirmă importanța sa structurală pentru economia locală și națională.

Totuși, relevanța economică a bazarului nu este imună la provocări: crize economice, scăderea turismului, competiția cu produse ieftine sau de serie și degradarea infrastructurii istorice sunt factori reali care pot afecta durabilitatea economică. Adaptarea — prin diversificare, revalorificarea patrimoniului, modernizare — devine esențială pentru a menține vitalitatea acestui centru simbolic de comerț și cultură.

Pe termen lung, Marele Bazar poate continua să fie nu doar o relictă istorică, ci un **model de economie mixtă: tradiție + turism + comerț modern** — dacă reușește să-și reevalueze rolul și să răspundă provocărilor economice contemporane.

Bibliografie

Grand Bazaar in Istanbul sees 40 million visitors in 2022. Economic Times / ETTravelWorld. 2023. [ETTravelWorld.com](https://www.ETTravelWorld.com)+1

În 2022, aproape 40 de milioane de turiști au vizitat Marele Bazar din Istanbul. Radio Moldova / articol de presă, 2023. [Radio Moldova](https://www.radio-moldova.ro)+1

Grand Bazaar Istanbul — date generale, istorie și structura magazinelor. Libertatea.ro. [Libertatea](https://www.libertatea.ro)+1

Ancient Grand Bazaar in Istanbul hit hard by economic crisis. Global Times. 2024. [Global Times](https://www.globaltimes.cn)

Trade in Istanbul's historic Grand Bazaar stagnates over coronavirus affect. Daily Sabah, 2020. [Daily Sabah](https://www.dailysabah.com)

FALIA GANOS (SEGMENTUL VESTIC AL FALIILOR ANATOLIENE DE NORD): GEOLOGIE, ISTORIC ȘI HAZARD SEISMIC

prof. Mustață Laurențiu

Turcia se află într-o zonă de coliziune activă între placa anatoliană și cea eurasiatică, cu influențe ale plăcii arabe din sud-est (Fig.1).

Falia Ganos (cunoscută și sub numele de Falia Saros-Ganos) reprezintă cel mai vestic segment continental al mării falii de tip decroșant-dreapta Anatolia de Nord (NAF), una dintre cele mai active falii transformante de pe planetă. Este situată în nord-vestul Turciei, la nord de Marea Marmara (Fig.1). Această falie se întinde pe aproximativ 40–50 km, de-a lungul țărmului dintre Tekirdağ–Şarkoy–Gelibolu, până spre Marea Egee, delimitând marginea nordică a Mării Marmara și conectând segmentele submarine ale faliilor din Golful Saros (Fig.2). În acest context, falia Ganos joacă un rol esențial în eliberarea tensiunilor tectonice acumulate în zona de tranziție dintre Anatolia și Tracia.

Fig. 1. Harta tectonică a Turciei

Falia Ganos este o falie de tip strike-slip (orizontală, dextrală), ceea ce înseamnă că plăcile tectonice se deplasează lateral una față de cealaltă. Măsurătorile geodezice recente arată o viteză de deplasare de 20-25 mm/an, similară cu cea din alte segmente ale Faliilor Nord - Anatóliene. Substratul geologic al zonei este format din roci metamorfice, sedimentare și vulcanice, cu o stratigrafie complexă care reflectă un istoric geologic de peste 200 milioane ani (Fig.3).

Activitatea tectonică intensă a modelat relieful prin formarea unor depresiuni, escarpe și linii de drenaj aliniate de-a lungul faliei.

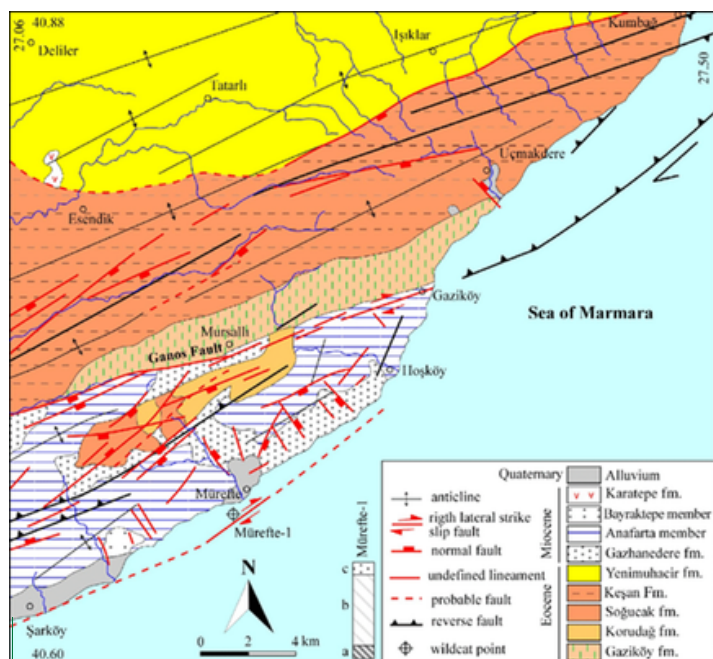
Fig. 2. Harta tectonică a regiunii Marmara (Armijo și colab. 1999, 2002)

Falia Ganos reprezintă o zonă activă de decroșare (regiune a scoarței în care blocurile de roci se deplasează orizontal unul față de celălalt), de-a lungul căreia microplaca anatoliană se deplasează spre vest, față de placa eurasiatică. Local, falia este împărțită în mai multe segmente paralele, cu zone de transfer care alternează între porțiuni continentale și submarine (Fig.2). Studiile seismice marine și hărțile structurale arată o geometrie complexă, cu urme liniare ale ruperii vizibile la suprafață și continuări subacvatice în Golful Saros și Marea Marmara.

Falia Ganos este responsabilă pentru marele cutremur Mürefte - Şarkoy, din 9 august 1912 ($M_w \approx 7,4$), care a provocat distrugerii semnificative în Tracia de Est și pe litoralul Mării Marmara. M_w este o scară modernă folosită pentru cutremurele majore și reprezintă energia totală eliberată de un cutremur. Ruptura de suprafață a fost observată de-a lungul unui traseu de circa 45 km. Măsurătorile de teren au arătat deplasări laterale de 1,5–5,5 metri, cu distrugerii severe în localitățile apropiate.

Studiile de paleoseismologie realizate ulterior (prin săpături de tip trench) confirmă că acest segment al faliilor Anatóliene de Nord a generat repetate cutremure de mare magnitudine în Holocen. Astfel, falia Ganos reprezintă o zonă de recurență seismică ridicată și energie acumulată semnificativă. Cercetările moderne, inclusiv rețele seismice locale (MONGAN, GANOS), prospecțiuni seismice marine și observații GPS, au permis înțelegerea structurii faliilor din regiune.

Proiecte internaționale, precum GONAF (Geophysical Observatory at the North Anatolian Fault), instalează instrumente seismice de mare precizie pentru a urmări microseismele și acumularea tensiunilor tectonice. Aceste date geofizice oferă o imagine detaliată a geometriei faliilor, a zonelor blocate și a regiunilor unde energia se poate elibera în viitor (GFZ-GONAF, 2023, Karaş et al., 2017).

Fig. 3. Harta geologică a Faliei Ganos și a împrejurimilor sale (Yaltirak, 1996, 2022)

Falia Ganos constituie o zonă seismică majoră și rămâne un element esențial al hazardului seismic pentru regiunea Marmara-Istanbul din mai multe motive:

- A produs evenimente istorice devastatoare (cutremurul din 1912, Mw≈7,4).
- Leagă segmente submarine ale faliilor Marmara, relevante pentru propagarea ruperilor spre zone dens populate, precum Istanbul și Tekirdağ.
- Regiunea a prezentat în ultimele decenii activitate seismică de mică și medie intensitate, indicând o acumulare continuă de stres tectonic.
- Analizele paleoseismice sugerează existența unor goluri seismice adiacente (noțiune introdusă de Kelleher, Sykes și Oliver, 1973 pentru a descrie zonele faliilor active unde există perioade îndelungate de tăcere seismică), încă neeliberate.

Conform măsurătorilor actuale, se acumulează tensiuni considerabile în porțiunile vestice ale sistemului NAF. Totuși, momentul exact al unui viitor cutremur nu poate fi prezis, ci doar estimat ca probabilitate pe termen lung.

Falia Ganos constituie un laborator natural pentru studiul proceselor tectonice și al riscului seismic în zona Marmara (Fig.3). De asemenea, falia influențează morfologia locală (relief, escarpe de falie), rețeaua hidrografică (albiile râurilor urmează direcția faliei), modul de utilizare a terenurilor (planificarea urbană evită zonele de ruptură).

Evenimentele istorice și datele paleoseismice demonstrează potențialul său de a genera cutremure majore. Ea este monitorizată permanent de rețele seismologice turcești și internaționale. Este considerată un element cheie al sistemului tectonic anatolian și un indicator al dinamicii crustale active în regiunea Marmara. Monitorizarea modernă contribuie la o înțelegere mai profundă a comportamentului tectonic și la îmbunătățirea evaluării riscurilor pentru vestul Turciei.

Foto 1 Falia Ganos, Munții Ganos (Gaziköy, 2025)

Bibliografie

·Aksoy, M. E., Meghraoui, M., Vallée, M., & Çakir, Z. (2010). Rupture characteristics of the A.D. 1912 Murefte (Ganos) earthquake segment of the North Anatolian Fault (western Turkey)

- Kiratzi, A. (2013). The 1912 Ganos earthquake (Mw 7.4) – summary and data
- Meghraoui, M., et al. (2012). Paleoseismology of the North Anatolian Fault
- GFZ / GONAF Project. Geophysical Observatory at the North Anatolian Fault
- Janssen, C. (2009). Tectonic evolution of the Ganos segment of the NAF
- Karaş, M. et al. (2017). Electrical conductivity of a locked fault: investigation of the Ganos fault.

Fig. 3. Harta geologică a Faliei Ganos și a împrejurimilor sale (Yaltırak, 1996, 2022)

PALATUL TOPKAPI – SIMBOL AL UNEI EPOCI IMPERIALE

prof. Stoenescu Lăcrămioara

Palatul Topkapı (Topkapı Sarayı) este una dintre cele mai impresionante reședințe regale din lume, o veritabilă bijuterie a arhitecturii otomane și un martor tăcut al istoriei de peste patru secole a Imperiului Otoman. Situat pe promontoriul Seraglio, la întâlnirea apelor Bosforului, Cornului de Aur și Mării Marmara, palatul oferă o priveliște spectaculoasă asupra Istanbulului, oraș care a fost timp de secole centrul lumii islamice.

Construit la scurt timp după cucerirea Constantinopolului de către sultanul Mehmed al II-lea (numit „Cuceritorul”) în 1453, palatul a servit drept reședință oficială a sultanilor otomani și centru administrativ al imperiului până la mijlocul secolului al XIX-lea. În prezent, Palatul Topkapı este unul dintre cele mai vizitate muzee din Turcia, adăpostind colecții de artă valoroase.

Organizarea spațială

Palatul este organizat în jurul a patru curți principale și numeroase clădiri secundare, separate de porți masive și grădini ornamentale. Fiecare curte avea o funcție precisă:

- Prima curte (Curtea Exterioară): includea grajdurile regale, depozite, o biserică bizantină (Sfânta Irina) și Grădina Imperială.
- A doua curte: era zona administrativă, unde se aflau Palatul Consiliului Imperial (Divan), bucătăriile regale și tezaurul.
- A treia curte: rezervată sultanului și anturajului său, adăpostea Biblioteca lui Ahmed al III-lea și școala pentru tinerii ieniceri.
- A patra curte: cea mai intimă zonă, conținea pavilioanele de odihnă și grădinile private ale sultanului.

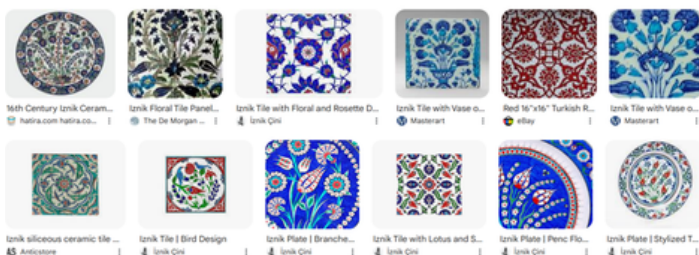
Stilul arhitectural

Arhitectura palatului combină stilurile islamic, persan, bizantin și turco-anatolian, într-un ansamblu elegant și echilibrat. Spre deosebire de palatele europene, Topkapı nu are un corp monumental central, ci se dezvoltă orizontal, sub forma unui complex de pavilioane legate prin curți și porticuri. Această structură deschisă exprimă filosofia otomană a puterii: sultanul, deși suprem, era mereu aproape de popor și de natură.

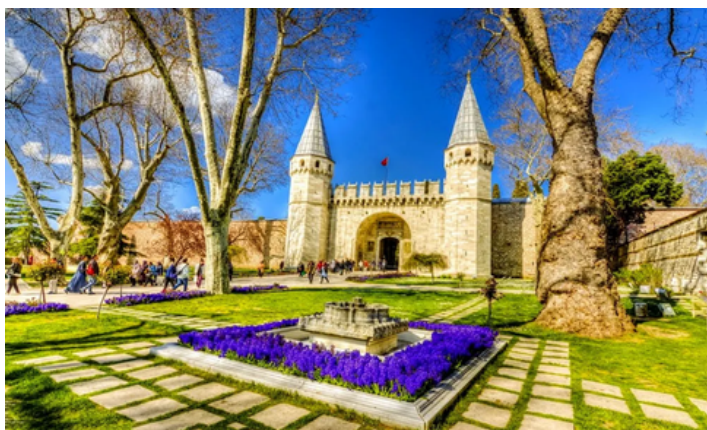
Materiale și decorațiuni

Marmura albă, faianța de İznik, lemnul sculptat și aurul sunt omniprezente în arhitectura palatului. Cupolele și tavanele sunt acoperite cu arabescuri colorate și versete din Coran, în timp ce grilajele de bronz filigranat permit o lumină difuză, creând o atmosferă solemnă.

Grădinile Palatului Topkapı – Paradisul sultanilor

Grădinile palatului, numite Hasbahçe (Grădinile Imperiale), ocupă o suprafață vastă, împărțită între curți și terase care coboară spre mare. Ele nu aveau doar o funcție decorativă, ci și una simbolică – evocând grădinile Paradisului descrise în Coran.

În Grădina Pavilioanelor se găsesc pavilioanele Revan, Sofa și Mecidiye, înconjurate de peluze și arbori ornamentali. Aici sultanul primea oaspeți de rang înalt, iar arhitectura ușoară a pavilioanelor, cu arcade deschise și decorațiuni de porțelan, creează o atmosferă de liniște și rafinament.

Prima curte, cunoscută și ca „Curtea Paradisului”, era dominată de vegetație luxuriantă, arbori seculari, fântâni și flori rare. Era deschisă publicului – un loc unde locuitorii Istanbulului puteau vedea fastul imperial de la distanță.

Grădina Haremului era rezervată sultanului și concubinilor sale. În centrul ei se află o fântână decorativă, alei pavate cu marmură și arbori de rodie și trandafiri. Pavilionul Bagdad, cu vitralii albastre și mozaicuri fine, oferă una dintre cele mai frumoase panorame asupra Bosforului.

Elemente de artă și simbolism

Palatul Topkapı nu este doar un ansamblu arhitectural, ci o operă de artă totală, unde fiecare detaliu are o semnificație spirituală și politică. Cupolele simbolizează perfecțiunea divină, în timp ce grădinile reprezintă ordinea cosmică instaurată de Allah.

Decorurile florale și geometrice din ceramică, covoare și picturi murale nu sunt simple ornamente – ele reflectă concepția islamică despre frumusețea universală și armonia dintre om și natură. Nicio floare nu este pictată identic cu alta, subliniind ideea de creație infinită.

Palatul Topkapı în cultura și memoria lumii

De-a lungul timpului, Palatul Topkapı a fost sursă de inspirație pentru poeți, pictori și istorici. În perioada romantică europeană, mulți artiști

occidentali l-au descris ca pe un „palat al viselor orientale”. În cinema, el a devenit fundalul ideal pentru filme istorice și aventuri, iar astăzi atrage milioane de turiști anual.

În patrimoniul mondial UNESCO, Palatul Topkapı figurează din 1985 ca parte a „Zonei istorice a Istanbulului”. Restaurările recente au readus la viață detaliile originale, iar muzeul oferă o imagine completă a civilizației otomane.

Concluzie – Moștenirea vie a unei civilizații

Palatul Topkapı rămâne, fără îndoială, un **simbol al gloriei otomane, al rafinamentului artistic și al echilibrului dintre putere și spiritualitate.**

Grădinile sale, arhitectura sa modulară și decorațiunile fine evocă idealul islamic al armoniei dintre om, natură și divinitate.

Vizitarea acestui palat nu este doar o călătorie în timp, ci și o lecție despre universalitatea artei. Într-o lume modernă grăbită, Topkapı ne amintește de importanța liniștii, a frumuseții și a respectului pentru istorie.

PEȘTERA POSTOJNA (SLOVENIA) – MORFOLOGIE CARSTICĂ ȘI VALORIFICARE PRIN TEHNOLOGII DIGITALE

prof. Drăguț Violeta

Peștera Postojna, situată în sud-vestul Sloveniei, în apropierea orașului cu același nume, reprezintă unul dintre cele mai bine dezvoltate și studiate sisteme carstice din Europa, fiind inclusă în cadrul Podișului Carstic Dinaric, o regiune caracterizată prin prezența calcarelor mezozoice și a unui relief modelat predominant prin procese de dizolvare. Geneza peșterii este strâns legată de acțiunea apei infiltrate, încărcată cu dioxid de carbon, care a determinat dizolvarea treptată a carbonatului de calciu, conducând la formarea unui sistem complex de galerii, săli și rețele subterane ce însumează aproximativ 24 de kilometri. Din aceștia, circa 5 kilometri sunt amenajați pentru vizitare turistică, ceea ce face din Postojna una dintre cele mai accesibile și bine valorificate peșteri din lume, fără a afecta însă semnificativ echilibrul ecosistemului subteran.

continuă transformare, chiar dacă ritmul acestor procese este extrem de lent, fiind estimat la doar câțiva milimetri pe secol.

Dintre toate formațiunile speleotemice, cea mai cunoscută este stalagmita denumită „Brilliant” (Diamantul), considerată simbolul peșterii Postojna. Aceasta impresionează prin culoarea sa albă, aproape translucidă, datorată purității ridicate a calcitului, precum și prin forma sa elegantă și proporționată, atingând o înălțime de aproximativ cinci metri.

În contrast cu aceasta, în aceeași sală – cunoscută drept Sala Concertelor – se află o altă formațiune notabilă, denumită „Skyscraper” (Zgârie-norul), de culoare mai închisă, influențată de prezența impurităților minerale transportate de apă. Acest contrast cromatic evidențiază variațiile geochemice ale mediului subteran și demonstrează modul în care condițiile locale pot influența semnificativ procesul de formare a speleotemelor.

Pe lângă aceste structuri masive, peștera adăpostește și formațiuni filiforme, extrem de fragile, cunoscute sub denumirea informală de „spaghetti”, care se dezvoltă în condiții de picur foarte lent și constant, oferind un aspect delicat și spectaculos unor anumite sectoare ale galeriei.

Morfologia peșterii este variată, reflectând atât procesele de eroziune carstică, cât și cele de acumulare. Galeria largi, sălile înalte și pasajele înguste sunt completate de o gamă impresionantă de speleoteme, dintre care se remarcă stalactitele, stalagmitile și coloanele, toate formate prin precipitația calcitului din soluțiile bogate în carbonat de calciu.

Un aspect deosebit îl constituie relieful ondulat al podelei și pereților, care creează impresia unor „cocoșe” sau valuri de piatră, rezultate în urma depunerilor diferențiate de calcit în condiții variabile de umiditate și debit al apei. Aceste forme conferă peșterii un caracter dinamic și aproape sculptural, sugerând un peisaj subteran aflat într-o

Microclimatul peșterii este relativ constant, temperatura menținându-se în jurul valorii de 8-10°C pe tot parcursul anului, iar umiditatea relativă depășind frecvent 95%, condiții ideale pentru conservarea formațiunilor și pentru dezvoltarea unei faune adaptate mediului subteran. În acest context, fauna peșterii Postojna prezintă un interes științific deosebit, fiind caracterizată de specii troglobionte, adică organisme complet adaptate la viața în întuneric. Cea mai cunoscută dintre acestea este *Proteus anguinus*, denumit popular „olmul” sau „peștele uman”, o specie de amfiban cavernicol endemic regiunii carstice din sud-estul Europei. Acesta prezintă o serie de adaptări remarcabile, precum absența pigmentației, pielea translucidă, ochii rudimentari acoperiți de piele și un metabolism extrem de lent, care îi permite să supraviețuiască perioade îndelungate fără hrană. Olmii pot atinge vârste de peste 50 de ani și reprezintă un exemplu excepțional de adaptare evolutivă la condițiile extreme ale mediului subteran.

Pe lângă olm, în peșteră mai trăiesc și alte specii de nevertebrate, precum crustacee, insecte și viermi adaptați la lipsa luminii și la resursele limitate de hrană, contribuind la formarea unui ecosistem fragil, dar bine echilibrat. Studiul acestor organisme oferă informații valoroase despre procesele evolutive și despre modul în care viața se poate adapta la condiții aparent ostile, motiv pentru care Peștera Postojna este considerată un veritabil laborator natural pentru biologi și geografi.

Un element distinctiv al acestei peșteri îl constituie integrarea tehnologiilor moderne în valorificarea turistică și educațională. Încă din secolul al XIX-lea, aici a fost introdus un sistem de transport subteran, inițial manual, ulterior electric, care a fost modernizat constant și permite astăzi vizitatorilor să parcurgă rapid și în siguranță o parte semnificativă a traseului. Trenul electric subteran nu reprezintă doar o facilitate turistică, ci și o soluție eficientă de gestionare a fluxului de vizitatori, reducând impactul asupra mediului. În completarea acestuia, iluminatul inteligent, realizat în principal cu tehnologie LED, este proiectat astfel încât să evidențieze formațiunile fără a favoriza dezvoltarea algelor sau a altor organisme care ar putea altera echilibrul natural al peșterii.

În ultimii ani, utilizarea tehnologiei digitale a devenit tot mai importantă, fiind implementate ghiduri audio multilingve, sisteme interactive de prezentare și aplicații digitale care oferă informații detaliate despre procesele carstice, istoria peșterii și biodiversitatea acesteia. Aceste instrumente contribuie la creșterea valorii educaționale a vizitei, facilitând înțelegerea fenomenelor geologice complexe și stimulând interesul pentru protecția mediului. Totodată, tehnologia este utilizată pentru monitorizarea condițiilor microclimatice, precum temperatura, umiditatea și concentrația de dioxid de carbon, permițând intervenții rapide în cazul unor variații care ar putea afecta formațiunile sau fauna.

Prin combinarea patrimoniului natural cu soluții tehnologice moderne, Peștera Postojna devine un exemplu relevant de gestionare sustenabilă a resurselor naturale, demonstrând că dezvoltarea turismului nu este incompatibilă cu conservarea mediului, ci poate contribui la protejarea și valorificarea acestuia.

Complexitatea formelor carstice, prezența unor speleoteme spectaculoase precum „Brilliant” și „Skyscraper”, precum și existența unor specii rare, cum este olmul, conferă peșterii o valoare științifică și educațională, transformând-o într-un reper important pentru studiul reliefului carstic și al ecosistemelor subterane.

TROGIR- MOȘTENIRE UNESCO ȘI MODEL DE CONTINUITATE URBANĂ

prof. Florescu Sebastian

Există orașe care își poartă trecutul ca pe o povară și orașe care îl transformă în forță. Trogir aparține celei de-a doua categorii.

Așezat pe coasta estică a Adriaticii, pe o insulă mică, dar încărcată de memorie, orașul pare să fi fost modelat de timp cu o grijă aproape ritualică. În el, istoria nu este doar un capitol închis, ci o prezență vie, vizibilă în fiecare stradă, în fiecare piatră, în fiecare detaliu arhitectural. Nu întâmplător UNESCO îl descrie drept un exemplu remarcabil de continuitate urbană, unde dezvoltarea socială și culturală este clar vizibilă în fiecare aspect al peisajului urban.

Povestea Trogirului începe în secolul al III-lea î.Hr., când coloniștii greci au fondat așezarea Tragurion. Ei au trasat străzile într-un plan ortogonal, o structură care, uimitor, a supraviețuit până astăzi. Documentele istorice subliniază că orașul a fost înconjurat de un zid megalitic, iar străzile au fost trasate într-un plan în grilă. Această ordine geometrică, născută în Antichitate, a devenit scheletul pe care s-au așezat toate epocile ulterioare.

Trogir este un **oraș locuit fără întrerupere de peste două milenii**. Cele două axe principale ale orașului antic, *cardo maximus* și *decumanus*, sunt încă folosite, o dovadă a unei continuități urbane aproape miraculoase.

Într-o lume în care orașele se reinventează constant, Trogir a ales să crească organic, fără să-și renege trecutul, dezvoltarea sa demonstrând o creștere organică fără intervenții majore în secolele 19 sau 20.

Pe măsură ce intri în oraș, simți cum epocile se suprapun. În Evul Mediu, Trogir s-a extins din nucleul antic spre vest, formând suburbia Pasike, în timp ce portul s-a dezvoltat pe latura sudică. Fortificațiile venețiene, ridicate mai târziu, au integrat fortăreața genoveză Camerlengo, documentele vremii amintind că toate rămășițele fortificațiilor succesive ale orașului sunt fortăreața Camerlengo și unul dintre bastioanele apărării venețiene.

Străzile înguste, pavate cu calcar local, creează o atmosferă intimă, aproape teatrală. Piatra, maturată de timp cu o patină aurie, conferă orașului o unitate vizuală care îl face să pară sculptat dintr-un singur bloc.

În centrul orașului se ridică Catedrala Sfântul Laurențiu, ce concentrează secole de istorie. Construcția ei a început în jurul anului 1200, iar portalul vestic sculptat de maestrul Radovan în 1240 este considerat o capodoperă a artei romanice. Acest fapt subliniază că perioada lungă de construcție a făcut ca stilurile romanesc, gotic și renașcentist să fie bine reprezentate.

În fața catedralei se află Palatul Cipico, cel mai impresionant dintre palatele aristocrației locale, ocupând un întreg cvartal. Alte familii nobile – Cega, Vitturi, Lucie, Garagnin Fanfogna – au lăsat în urmă palate ridicate pe fundații antice, într-o varietate de stiluri, de la gotic la baroc. Orașul devine astfel un muzeu în aer liber, în care fiecare clădire spune o poveste.

A înțelege **de ce Trogir a fost inclus pe Lista Patrimoniului Mondial UNESCO** înseamnă a privi orașul nu doar ca pe un ansamblu de clădiri, ci ca pe o poveste vie, scrisă în piatră de peste două milenii. Trogir nu este un muzeu static, ci un organism urban care a absorbit, strat după strat, influențele culturale ale popoarelor care l-au modelat. UNESCO îl descrie drept „un exemplu remarcabil de continuitate urbană”, unde „dezvoltarea socială și culturală este clar vizibilă în fiecare aspect al peisajului urban”.

UNESCO recunoaște locurile în care se poate observa schimbul de valori culturale între civilizații. În Trogir, acest schimb este palpabil. Grecii au trasat planul ortogonal al orașului, romanii l-au consolidat, bizantinii l-au influențat administrativ, iar venețienii i-au dat strălucirea arhitecturală care încă domină piațetele și palatele. Trogir demonstrează influența diferitelor culturi din Adriatică, exemplificată prin planificarea orașului și arhitectura clădirilor sale. Fiecare epocă și-a lăsat amprenta, dar niciuna nu a șters-o pe cea anterioară, orașul a crescut prin acumulare, nu prin înlocuire.

Trogir este un **exemplu excepțional de tipologii arhitecturale sau ansambluri urbanistice**, un oraș medieval construit pe fundația unui oraș elenistic și roman, păstrat într-o stare uimitoare. Străzile înguste urmează încă traseele antice, iar forma insulei, stabilită în preistorie, a rămas neschimbată. Orașul a **fost conservat într-o măsură excepțională și cu intervenții moderne minime**, ceea ce îl transformă într-un rar exemplu de autenticitate urbană. În timp ce multe orașe istorice au fost remodelate de modernitate, Trogir a reușit să-și păstreze structura originală, ca și cum timpul ar fi trecut pe lângă el cu o grijă specială.

Dar valoarea sa nu stă doar în arhitectură. Ea se regăsește și în atmosfera orașului, în felul în care pietrele calcaroase, maturate de timp cu o patină aurie, creează o unitate vizuală ce leagă toate epocile într-un singur fir narativ. Catedrala Sfântul Laurențiu, cu portalul lui Radovan, este un exemplu de sinteză stilistică – romanicul, goticul și renașterea coexistă armonios, reflectând ritmul lent, dar constant, al evoluției orașului.

În plus, integritatea și autenticitatea Trogirului sunt protejate prin politici stricte. Restaurările folosesc materiale tradiționale, iar intervențiile moderne sunt atent controlate. Această grijă pentru autenticitate nu este doar o obligație administrativă, ci o formă de respect față de identitatea orașului. Acesta este patrimoniul UNESCO pentru că reprezintă o rară continuitate a civilizației mediteraneene. Este un loc în care trecutul nu este doar conservat, ci trăit, un oraș în care fiecare epocă a adăugat un capitol, fără a rupe firul narativ. Trogir nu este doar un sit istoric, ci o mărturie vie a felului în care cultura, arhitectura și comunitatea pot coexista într-un echilibru fragil, dar extraordinar.

Deși profund ancorat în trecut, Trogir privește spre viitor. În 2019, orașul a lansat o strategie de branding cultural, dorind să-și consolideze identitatea și să atragă un turism sustenabil. Sloganul „marked by masters” și identitatea vizuală inspirată din sculpturile în piatră reflectă dorința orașului de a-și transforma patrimoniul într-un motor de dezvoltare. Totodată, Trogir este un pionier în Croația în ceea ce privește bugetarea participativă. Din 2018, locuitorii decid anual asupra unei părți din bugetul orașului, contribuind la proiecte precum mobilier urban,

iluminat, locuri de joacă sau spații verzi, procesul generând aproximativ 100 de proiecte practice care au consolidat încrederea dintre administrație și cetățeni.

Trogir nu este doar un sit UNESCO, ci un organism viu, în care trecutul și prezentul conviețuiesc armonios. Planul elenistic, monumentele medievale, palatele venețiene și inițiativele contemporane de participare civică și branding cultural se împletesc într-o poveste coerentă. Orașul nu se limitează la a conserva istoria, ci o transformă într-o resursă pentru viitor.

BIBLIOGRAFIE:

<https://ro.wikipedia.org/wiki/Trogir>

COASTA DALMATĂ ÎNTÂLNEȘTE VIITORUL: TURISMUL CLASIC ȘI REVOLUȚIA ECO-DIGITALĂ

psiholog Ene Augustina

În inima Mării Adriatice, de-a lungul țărmului spectaculos al Croația, se întinde una dintre cele mai fascinante destinații turistice ale Europei: Coasta Dalmată. Cu orașe istorice precum Dubrovnik și Split, cu insule scăldate în ape turcoaz precum Hvar, regiunea atrage anual milioane de vizitatori. Însă, într-o lume tot mai preocupată de schimbările climatice și de sustenabilitate, turismul tradițional începe să se intersecteze cu un nou concept: turismul eco-digital.

Coasta Dalmată este simbolul vacanței mediteraneene perfecte: ziduri medievale, străduțe pavate cu piatră, gastronomie bazată pe pește proaspăt și ulei de măsline, apusuri spectaculoase peste Adriatică. Turismul aici este unul experiențial, bazat pe contact direct cu natura și patrimoniul cultural.

Impactul economic este major: hoteluri, restaurante, transport maritim, excursii organizate – toate susțin economia locală. Totuși, succesul vine la pachet cu provocări: aglomerație sezonieră, presiune asupra resurselor de apă și energie, poluare generată de transport și croaziere.

Ce înseamnă turismul eco-digital?

Turismul eco-digital nu este o destinație, ci un mod de a călători. El combină tehnologia cu sustenabilitatea pentru a reduce impactul negativ asupra mediului. Vorbim despre aplicații inteligente care gestionează fluxul de turiști, sisteme digitale care optimizează consumul de energie în hoteluri, bilete electronice, ghiduri virtuale și transport electric.

Tehnologia devine un aliat al naturii: analiza datelor ajută la prevenirea supraaglomerării, iar platformele digitale reduc consumul de hârtie și resurse. În plus, promovarea online targetată poate distribui turiștii către zone mai puțin cunoscute, reducând presiunea asupra punctelor fierbinți.

Unde se întâlnesc cele două lumi?

Viitorul turismului nu înseamnă alegerea între tradiție și tehnologie, ci integrarea lor. Coasta Dalmată are potențialul de a deveni un model de destinație eco-digitală.

Prin implementarea sistemelor smart city, utilizarea energiei regenerabile în hoteluri și digitalizarea serviciilor publice, regiunea poate proteja frumusețea naturală care o face celebră.

Turismul nu mai este doar despre destinație, ci despre responsabilitate. Călătorul modern caută experiențe autentice, dar și opțiuni sustenabile. Iar destinațiile care vor înțelege această schimbare vor rămâne relevante.

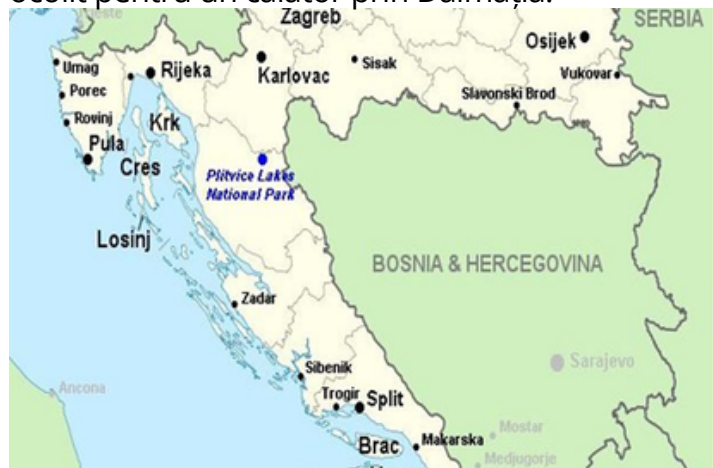
Coasta Dalmată reprezintă trecutul și prezentul turismului european – autentic, cultural și spectaculos. Turismul eco-digital reprezintă viitorul – inteligent, eficient și prietenos cu mediul. Împreună, ele pot redefini modul în care explorăm lumea, demonstrând că dezvoltarea și protejarea naturii nu sunt concepte opuse, ci complementare.

MOȘTENIREA ROMANĂ A PALATULUI LUI DIOCLEȚIAN ÎN DEZVOLTAREA ORAȘULUI SPLIT

prof. Minciună Teodor

Așezat în Dalmația centrală, Split (numit în italiană Spalato) este cel mai mare și mai important oraș din Dalmația, și cel de-al doilea oraș al Croației. La fel ca multe alte orașe din Dalmația, Split a fost oraș venețian; și nu doar că Veneția a stăpânit Spalato de prin secolul XIV până în 1797, dar orașul era una dintre principalele baze venețiene în Dalmația.

Astăzi centrul vechi istoric și palatul lui Dioclețian sunt înscrise pe lista patrimoniului cultural mondial UNESCO, așa că Split este imposibil de ocolit pentru un călător prin Dalmația.

Primul lucru care îi surprinde pe turiști este simbioza perfectă între modernism și istorie. Fără nicio avertizare, este transpus imediat în timpurile Imperiului Roman. Istoria orașului Split este legată, intrinsec, de personalitatea lui Gaius Aurelius Valerius Diocletianus (rămas în istorie ca împăratul Dioclețian). Fiul unui sclav eliberat, a urcat în ierarhia militară până la gradul de comandant al pretorienilor, iar ulterior a ajuns împărat în 284.

Dioclețian și-a început cariera militară de tânăr și, deși nu a avut niște succese militare remarcabile, a reușit să preia puterea după ce l-a înjunghiat mortal pe comandatul gărzii pretoriene Aper, tatăl vitreg al împăratului Numerian, după ce l-a învinuit că l-ar fi ucis pe împărat. Astfel, s-ar fi îndeplinit o veche profeție druidă care zicea că Dioclețian va ajunge împărat după ce va ucide un mistreț (în limba latină aper avea exact acest sens).

Importanța palatului lui Dioclețian depășește cu mult planul local, datorită nivelului său de

conservare și al clădirilor construite în diverse perioade istorice succesive, începând cu perioada romană.

Palatul Împăratului Dioclețian din Split, Croația, este una dintre clădirile cele mai faimoase și mai integrale din punct de vedere cultural și arhitectural, de pe coasta Mării Adriatice. Acest palat a fost construit între secolele 3 și 4, iar ruinele sale pot fi văzute din întregul oraș.

Împăratul roman Dioclețian și-a petrecut ultimii ani în acest palat enorm pe care îl construieste în apropierea orașului său natal, Aspalathos, în Dalmația. Palatul Împăratului Dioclețian din Split, Croația, reprezintă cel mai valoros exemplu al arhitecturii romane, de pe coasta estică a Mării Adriatice. Forma sa și dispunerea clădirilor în cadrul palatului, reprezintă un stil de tranziție, o combinație între o vilă imperială, un oraș elenistic și un castru roman. Construcția palatului a început în anul 295 și a durat 10 ani, fiind folosită piatră din cariera de la Brač. El măsoară 215 metri de la est la vest, iar pereții săi au 26 de metri înălțime.

Moștenirea romană a Palatului în dezvoltarea orașului Split include:

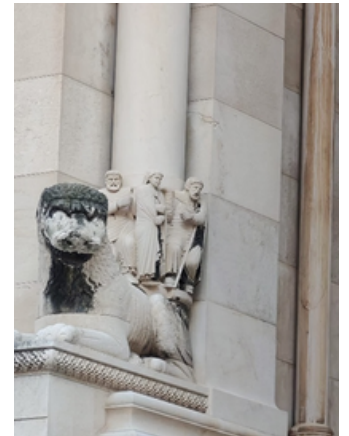
Nucleul urban: Palatul nu este doar un monument static, ci inima funcțională a orașului, cu peste 3.000 de oameni care locuiesc și lucrează în interiorul zidurilor vechi, transformând structurile antice în magazine, cafenele și apartamente

Structura arhitecturală: Complexul a fost construit cu materiale prețioase aduse din Italia, Egipt și Grecia, incluzând marmură, coloane și sfincși, structura sa incluzând vestigii ale unor mausolee, temple și săli de subsol.

Adaptabilitatea spațiului: De-a lungul secolelor, spațiul palatului s-a adaptat, devenind o locație de filmare faimoasă, iar subsolurile fiind un exemplu de conservare a modului de viață roman.

Patrimoniul UNESCO: Monumentul este recunoscut drept unul dintre cele mai bine conservate exemple de arhitectură romană din lume, fiind o atracție turistică principală ce definește identitatea culturală a orașului Split.

Continuitatea istorică: Zidurile impunătoare ale palatului continuă să definească peisajul urban al orașului Split, demonstrând cum o structură antică poate rămâne relevantă și integrată în viața modernă.

ORAȘUL TROGIR (DALMAȚIA, CROAȚIA) – ISTORIE, GEOGRAFIE ȘI PATRIMONIUL CULTURAL

prof. Mustață Laurențiu

Orașul Trogir reprezintă una dintre cele mai valoroase așezări istorice de pe coasta Adriaticii, fiind situat în regiunea Dalmația, în apropierea orașului Split. Caracterizat printr-o continuitate urbană de peste două milenii, Trogir este astăzi recunoscut ca un veritabil „oraș-muzeu”, datorită conservării excepționale a patrimoniului său arhitectural și urban.

Importanța sa internațională a fost confirmată prin includerea centrului istoric în patrimoniul mondial UNESCO în anul 1997, fiind considerat „un exemplu remarcabil de continuitate urbană”. Originea orașului Trogir datează din perioada antică. Așezarea a fost fondată în secolul al III-lea î.Hr. de coloniști greci sub numele de Tragurion, având rol de centru comercial strategic.

În perioada romană, orașul a cunoscut o dezvoltare semnificativă, devenind un port important în cadrul Imperiului Roman. Planul urban ortogonal, specific epocii elenistice, a fost păstrat și ulterior adaptat.

După căderea Imperiului Roman, Trogir a continuat să existe ca așezare urbană activă, fiind integrat în diferite structuri politice. În Evul Mediu, orașul a fost influențat de regatul croat și ulterior de Republica Venețiană, care a exercitat un rol decisiv în dezvoltarea sa arhitecturală și economică.

Perioada venețiană (secolele XIII–XV) a fost una de maximă înflorire, marcând construcția unor fortificații, palate și edificii religioase. După declinul Veneției, Trogir a intrat sub dominația Imperiului Austro-Ungar, apoi a fost integrat în diferite structuri statale moderne, inclusiv Iugoslavia, până la formarea statului croat contemporan.

Astfel, evoluția orașului reflectă o succesiune de influențe culturale: greacă, romană, medievală croată și venețiană, toate vizibile în structura sa actuală.

Din punct de vedere geografic, Trogir este situat pe o mică insulă între continent și insula Čiovo, fiind conectat prin poduri cu ambele. Orașul se află într-un canal îngust al Mării Adriatice, într-o zonă favorabilă activităților portuare și comerciale.

conservare și al clădirilor construite în diverse perioade istorice succesive, începând cu perioada romană.

Această poziție a avut mai multe consecințe: a favorizat dezvoltarea unui port natural protejat; a determinat construirea unor fortificații defensive; a limitat extinderea urbană, contribuind la conservarea structurii medievale.

Suprafața redusă a insulei (aproximativ 500 m lungime și 250 m lățime) a condus la o organizare urbană densă, cu străzi înguste și clădiri compacte.

Arhitectura orașului Trogir este rezultatul unei evoluții istorice complexe, reflectând influențe multiple. Planul orașului păstrează structura elenistică originală, cu o rețea de străzi dispuse în sistem ortogonal. Ulterior, în Evul Mediu, orașul a fost extins și fortificat, dezvoltându-se concentric în interiorul zidurilor. Trogir este considerat unul dintre cele mai bine conservate ansambluri romanico-gotice din Europa Centrală.

Printre stilurile dominante se numără: romanic – prezent în structuri religioase timpurii; gotic – vizibil în elementele decorative și în catedrale; renaștere și baroc – introduse în perioada venețiană. Cele mai importante obiective includ:

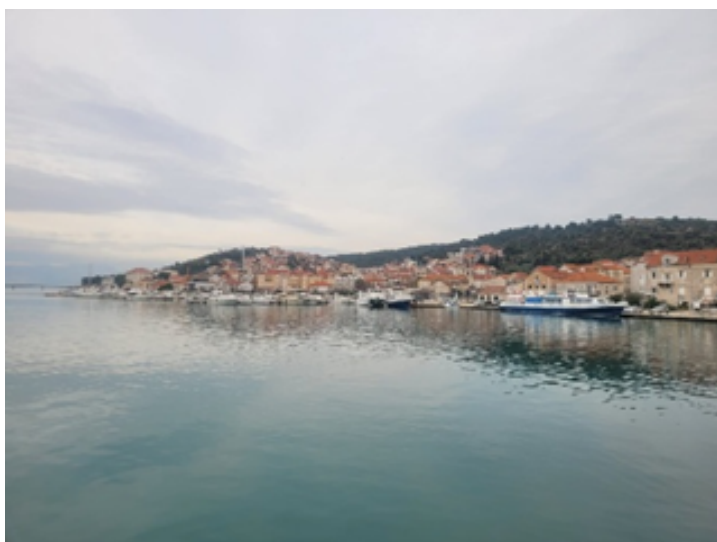
- Catedrala Sf. Laurențiu – începută în secolul al XIII-lea, renumită pentru portalul realizat de maestrul Radovan,
- Cetatea Kamerlengo – fortificație venețiană din secolul al XV-lea,

·Palatul Ducal și loggia orașului – centre administrative medievale,

·Zidurile orașului și turnurile de apărare.

Densitatea acestor monumente într-un spațiu restrâns contribuie la caracterul unic al orașului. Trogir se remarcă prin câteva trăsături distinctive: concentrarea mare de biserici, palate și fortificații pe o suprafață mică, păstrarea aproape intactă a structurii medievale, îmbinarea influențelor culturale mediteraneene, tradiții meșteșugărești și artistice locale.

Centrul istoric al orașului Trogir a fost inclus în Lista Patrimoniului Mondial UNESCO în anul 1997, pentru diversitatea culturală și valoarea excepțională a ansamblurilor urbane. UNESCO consideră Trogir un exemplu remarcabil al evoluției urbane în spațiul mediteranean, în care fiecare epocă istorică a lăsat urme vizibile. Trogir reprezintă un caz excepțional de continuitate urbană și culturală în Europa. De la originile sale grecești până la influențele venețiene și statutul modern de oraș turistic, Trogir a reușit să își păstreze identitatea istorică într-un mod autentic. Valoarea sa nu constă doar în monumente izolate, ci în întregul ansamblu urban, care reflectă evoluția civilizației mediteraneene. Din această perspectivă, Trogir poate fi considerat un laborator viu pentru studiul istoriei urbane și al interacțiunilor culturale.

Bibliografie

- UNESCO World Heritage Centre – Historic City of Trogir <https://whc.unesco.org/en/list/810/>
- Encyclopaedia Britannica – Trogir <https://www.britannica.com/place/Trogir>
- Wikipedia – Trogir <https://en.wikipedia.org/wiki/Trogir>
- History Hit – Trogir <https://www.historyhit.com/locations/trogir/>

FRAGMENTAREA LITORALULUI CROAT ȘI ROLUL INSULELOR ÎN DEZVOLTAREA URBANĂ

prof. Greavu Mirela

Fragmentarea litoralului croat, caracterizat printr-o coastă dalmată de tip "dalmatic" (munți paraleli cu linia țărmului, inundați de mare), creează un peisaj unic cu peste 1.244 de insule, insulițe și recife. Această structură geografică a jucat un rol definitoriu în dezvoltarea urbană, determinând o urbanizare policentrică, o dependență majoră de turism și o necesitate de adaptare a așezărilor la spațiul limitat.

Caracteristici geografice ale litoralului croat:

• Structura dalmată: Coasta este stâncoasă, cu o fragmentare extremă, rezultată din Alpii Dinarici care coboară direct în mare.

• Arhipelaguri dense: Insulele sunt așezate, în mare parte, paralel cu coasta, creând canale și adăposturi naturale, fiind esențiale pentru navigație și dezvoltarea porturilor.

• Zonele principale: Nordul (Kvarner) și sudul (Dalmația) au caracteristici diferite, dar ambele sunt marcate de o puternică influență venețiană în arhitectură.

Rolul insulelor în dezvoltarea urbană:

Insulele croate nu sunt doar atracții turistice, ci noduri funcționale în dezvoltarea așezărilor.

• Dezvoltare turistică și presiunea urbană: Insulele mari (Krk, Hvar, Brač, Korčula) au urmat un model de dezvoltare intensă a turismului, care a dus la o modernizare rapidă, dar și la o urbanizare necontrolată în unele zone.

• Modelul Policentric: Strategia națională de dezvoltare a Croației a favorizat un sistem policentric, în care orașele mici și insulele funcționează ca centre locale, diminuând concentrarea populației doar în centrele mari (Split, Dubrovnik).

• Depopulare și „A doua casă”: În timp ce unele insule se dezvoltă, multe insule mici se confruntă cu depopularea, transformându-se din comunități tradiționale în destinații de vacanță sezoniere („case de vacanță”), ceea ce schimbă structura socială și urbană a satelor insulare.

• Conectivitate și Infrastructură: Dezvoltarea urbană a insulelor este direct legată de eficiența legăturilor cu mainland-ul (feriboturi), infrastructura de apă, energie și gestionarea deșeurilor.

Impactul asupra dezvoltării urbane:

• Urbanizare de coastă: Așezările sunt „înghesuite” între mare și munți, forțând o dezvoltare densă și adesea cu valoare istorică (ex. Dubrovnik, Split/Palatul lui Dioclețian).

• Turismul ca motor: Economia urbană este puternic influențată de sezonabilitate. Turismul a condus la transformarea satelor pescărești în orașele turistice, cu investiții masive în infrastructura de cazare.

• Provocări de sustenabilitate: Fragmentarea impune limitări de spațiu, creând provocări majore în gestionarea resurselor (apă, deșeuri) și în protejarea mediului înconjurător de o dezvoltare urbană prea agresivă.

Insulele și litoralul fragmentat al Croației au modelat un stil de dezvoltare urbană de tip "mozaic", unde istoria, turismul și geografia se întâlnesc, creând orașe-porturi vibrante, care necesită o planificare urbană atentă și durabilă.

De asemenea, se poate crea o hartă interactivă a litoralului croat, ea evidențiind diferențele dintre nordul (Kvarner) și sudul (Dalmația), cu butoane stilizate, pentru explorarea fiecărei regiuni. Aceasta este ideală pentru a fi integrată atât în prezentări interactive, cât și în materiale educative.

Studiul litoralului croat poate fi realizat și cu ajutorul asistenților digitali bazați pe inteligența artificială. Un exemplu în acest sens îl constituie Microsoft Copilot. Prin interogarea acestuia pot fi scrise texte, analizate date, create prezentări și generate chiar și imagini.

Aplicația este ideală pentru a însoți o secțiune interactivă dintr-un articol sau dintr-o prezentare, în care participanții pot vota sau discuta despre provocările majore pentru viața pe o insulă croată.

INFLUENȚA CLIMEI ȘI A CONFIGURAȚIEI GEOGRAFICE ASUPRA STĂRII DE BINE A POPULAȚIEI DIN SPLIT: O PERSPECTIVĂ ECOLOGIC-PSIHOLOGICĂ ASUPRA CULTURII „POMALO”

psiholog Ene Augustina

În contextul actual al tranziției ecologice și al digitalizării accelerate, înțelegerea relației dintre mediu, cultură și sănătate psihică devine esențială pentru dezvoltarea unor comunități sustenabile. Proiectele Erasmus+ dedicate educației ecologice și digitale subliniază importanța **formării unei conștiințe integrate asupra mediului** – nu doar ca resursă materială, ci și ca factor determinant al echilibrului psihologic.

Orașul Split oferă un studiu de caz relevant privind modul în care clima mediteraneană și configurația geografică pot influența starea de bine colectivă și pot genera forme culturale adaptative, precum ethosul local „POMALO”.

Clima mediteraneană și reglarea stării de bine, caracterizată prin veri lungi și însorite și ierni blânde, creează un **cadru favorabil pentru reglarea ritmurilor biologice**. Expunerea prelungită la lumină naturală este asociată cu:

- stabilizarea ritmurilor circadiene;
- susținerea sintezei serotoninei;
- reducerea incidenței tulburărilor afective sezoniere.

În cazul comunității din Split, climatul permite desfășurarea constantă a activităților în aer liber, consolidând conexiunea dintre individ și natură. Această relație directă cu mediul contribuie la menținerea unei stări generale de echilibru emoțional și vitalitate.

Într-o eră dominată de interacțiuni digitale și sedentarism, climatul favorabil poate funcționa ca un factor compensatoriu, stimulând prezența fizică în spațiul natural.

Configurația geografică: echilibrul dintre deschidere și protecție. Poziționat între Marea Adriatică și relieful calcaros al regiunii dalmate, Split beneficiază de un cadru geografic ce combină deschiderea orizontului maritim cu protecția naturală a reliefului. Contactul vizual și auditiv cu marea este asociat cu reducerea activării sistemului nervos simpatic și cu inducerea unei stări de relaxare. Orizontul deschis favorizează percepția de libertate și diminuează senzația de constrângere psihologică..

Dealul Marjan oferă un spațiu verde accesibil, utilizat pentru drumeții, contemplare și activitate fizică. Conform teoriei restaurării atenției (Attention Restoration Theory), astfel de medii naturale contribuie la refacerea resurselor cognitive și la reducerea stresului.

Alternanța dintre spațiile urbane și cele naturale facilitează un **echilibru între activitate socială și retragere reflexivă**.

Vegetația mediteraneană și stimularea multisenzorială. Prezența pinilor maritimi, a măslinilor și a plantelor aromatice creează un cadru multisenzorial constant. Studiile privind psihologia mediului arată că expunerea la spații verzi:

- reduce nivelul de cortizol;
- îmbunătățește dispoziția;
- susține funcțiile cognitive.

În Split, tranziția fluidă dintre spațiul construit și cel natural diminuează ruptura dintre urban și ecologic, aspect relevant pentru dezvoltarea unei conștiințe sustenabile – obiectiv central al inițiativelor Eco Digital.

Dimensiunea urban-istorică și coeziunea comunitară. Structura orașului, organizată în jurul Palatului lui Dioclețian, favorizează mobilitatea pietonală și interacțiunea socială spontană. Spațiile publice compacte susțin coeziunea comunitară, factor esențial al stării de bine psihosociale.

Din perspectivă educațională, acest model urban poate inspira practici de planificare sustenabilă în care digitalizarea nu înlocuiește interacțiunea directă, ci o completează.

„Pomalo” – o cultură a echilibrului. Conceptul „pomalo”, tradus aproximativ prin „încet, fără grabă”, reprezintă o expresie culturală a adaptării la ritmurile climatice și geografice locale.

În termeni ecologic-psiologici, „pomalo” poate fi interpretat ca:

- internalizarea ritmurilor naturale;
- reglare conștientă a energiei;
- rezistență culturală la accelerarea excesivă.

Într-un context global dominat de hiperconectivitate și presiune temporală, această atitudine oferă un model alternativ de raportare

la timp și productivitate, relevant pentru reflecția asupra echilibrului dintre viața digitală și cea naturală.

Deși mediul natural susține starea de bine, echilibrul ecologic și psihologic poate fi afectat de:

- creșterea turismului;
- schimbările climatice;
- presiunea urbanizării;
- dependența excesivă de tehnologie.

Proiectele Erasmus+ Eco Digital pot juca un rol important în promovarea unui model de dezvoltare care integrează sustenabilitatea ecologică și bunăstarea psihologică.

Analiza cazului orașului Split evidențiază interdependența dintre climă, configurație geografică, structură urbană și cultură în configurarea stării de bine colective. Clima mediteraneană, proximitatea mării, relieful protector și vegetația specifică contribuie la **dezvoltarea unei dispoziții echilibrate, reflectate în ethosul „pomalo”**.

Acest exemplu demonstrează că sustenabilitatea nu este doar un concept ecologic sau tehnologic, ci și unul psihologic și cultural.

Într-o lume digitalizată, reconectarea la ritmurile naturale poate deveni o resursă esențială pentru sănătatea mentală și coeziunea comunitară.

PALATUL LUI DIOCLEȚIAN, SIMBOLUL ORAȘULUI SPLIT

prof. Greavu Mirela

Palatul lui Dioclețian reprezintă una dintre cele mai impresionante creații arhitecturale ale Antichității târzii și, în același timp, un spațiu unic în care istoria, memoria și identitatea urbană se împletesc într-o continuitate rar întâlnită. Ridicat pe țărmul Dalmației ca reședință imperială pentru împăratul Dioclețian după abdicarea sa din anul 305, palatul a devenit, în timp, nucleul orașului Split și un simbol al transformării unei structuri de putere într-un organism urban viu. Deși conceput ca un refugiu personal al unui împărat retras din viața politică, palatul a depășit cu mult intenția inițială, devenind un reper cultural, istoric și arhitectural de importanță universală.

Construcția palatului este strâns legată de personalitatea și destinul lui Dioclețian. După două decenii de domnie marcate de reorganizarea Imperiului Roman și de instaurarea Tetrarhiei, împăratul, slăbit de boală și epuizat de responsabilități, a ales să abdice. Relatăriile vremii descriu momentul abdicării ca pe un act surprinzător, care i-a uimit pe contemporani. Dioclețian, redevenit simplu cetățean, s-a retras în regiunea natală, unde își construise deja o reședință monumentală. Aici și-a petrecut ultimii ani, refuzând să revină în politică, chiar și atunci când i s-a cerut să intervină pentru a opri conflictele dintre succesorii săi. Palatul din Split a devenit astfel nu doar un loc al retragerii, ci și un simbol al unei noi concepții despre putere și despre sfârșitul unei epoci.

Arhitectura palatului reflectă complexitatea acestei tranziții. Construit pe un plan rectangular, cu ziduri masive și turnuri de apărare, palatul îmbină elemente de castru militar cu structuri urbane și spații rezidențiale luxoase. Această combinație îl transformă într-un exemplu unic de arhitectură imperială târzie, în care funcția defensivă se împletește cu cea ceremonială și domestică. Materialele folosite – granit roșu, porfir, marmură și statui egiptene – trimit la ambițiile imperiale ale lui Dioclețian și la influențele culturale acumulate în timpul campaniilor sale, în special în Egipt.

În centrul complexului se află Peristilul, o curte monumentală care funcționa ca spațiu de tranziție între zona publică și apartamentele private ale împăratului. Colonadele sale elegante, fațadele Mausoleului și ale Templului lui Jupiter și perspectiva către Vestibul creează o scenografie arhitecturală de o armonie remarcabilă. Peristilul era locul în care împăratul se arăta supușilor săi, un spațiu în care ceremonialul imperial se desfășura într-o atmosferă solemnă, accentuată de materialele prețioase și de proporțiile impunătoare.

Mausoleul lui Dioclețian, transformat ulterior în Catedrala Sfântul Domnius, este unul dintre cele mai bine păstrate monumente ale Antichității târzii. Planul său octogonal, coloanele de granit și porfir, cupola masivă și frizele sculptate ilustrează rafinamentul artistic al epocii. Prezența sfinxurilor egiptene, aduse probabil din Thebaida, conferă edificiului o dimensiune simbolică aparte, sugerând legătura dintre puterea imperială și tradițiile funerare ale Orientului. Transformarea mausoleului într-o catedrală creștină în Evul Mediu reprezintă un moment esențial în istoria palatului, marcând

trecerea de la cultul imperial la cel creștin și adaptarea unei structuri păgâne la noile realități religioase.

Templul lui Jupiter, situat în colțul sud-vestic al palatului, completează această imagine a unui complex în care sacralitatea și puterea se împletesc. Bogat decorat, cu un tavan casetat și sculpturi reprezentând divinități și eroi, templul reflectă ideologia tetrarhică și rolul lui Dioclețian ca restaurator al ordinii divine. Transformarea sa ulterioară în baptisteriu ilustrează, la rândul ei, continuitatea și adaptabilitatea spațiilor sacre din interiorul palatului.

Apartamentele imperiale, orientate spre mare, reprezintă una dintre cele mai spectaculoase părți ale complexului. Fațada sudică, cu logii și arcade, oferă o priveliște impresionantă asupra Adriaticii, iar sălile vaste – tricliniumul, sala basilicală și încăperile auxiliare – reflectau luxul și confortul de care se bucura împăratul în retragerea sa. Substructurile boltite, care susțin aceste încăperi, sunt astăzi una dintre cele mai vizitate zone ale palatului, oferind o imagine clară asupra organizării spațiului și a tehnicilor de construcție romane.

Evoluția palatului după moartea lui Dioclețian este la fel de fascinantă ca și construcția sa. În secolele următoare, palatul a continuat să fie folosit ca reședință oficială, apoi ca manufactură textilă, iar după invaziile slave, populația romanizată s-a refugiat în interiorul zidurilor sale. Astfel, palatul s-a transformat treptat într-un oraș fortificat, cu străzi, case și piețe, devenind succesorul Salonei ca centru administrativ și religios. În Evul Mediu, edificiile antice au fost integrate în structuri noi, iar palatul a devenit un organism urban complex, în care trecutul și prezentul coexistau în mod organic.

Redescoperirea palatului în perioada Renașterii și interesul manifestat de arhitecți și călători europeni au contribuit la consolidarea statutului său de monument emblematic. Desenele lui Robert Adam din secolul al XVIII-lea au avut un impact major asupra arhitecturii neoclase, inspirând numeroase clădiri din Europa Occidentală. În secolul XX, săpăturile arheologice

și restaurările au permis o mai bună înțelegere a structurii originale și au readus la lumină elemente esențiale ale complexului.

și restaurările au permis o mai bună înțelegere a structurii originale și au readus la lumină elemente esențiale ale complexului.

Astăzi, Palatul lui Dioclețian este mai mult decât un monument istoric: este un spațiu viu, locuit, în care trecutul și prezentul se întâlnesc la fiecare pas. Palatul nu este doar **simbolul orașului Split**, ci și o mărturie a capacității comunităților umane de a transforma, adapta și reinterpretă spațiile moștenite.

Palatul lui Dioclețian rămâne un exemplu remarcabil al continuității istorice și al dialogului dintre epoci. De la reședință imperială la oraș medieval, de la mausoleu păgân la catedrală creștină, de la ruină redescoperită la patrimoniu mondial, palatul ilustrează complexitatea și bogăția istoriei europene. El este, fără îndoială, simbolul identității orașului Split și unul dintre cele mai importante monumente ale patrimoniului universal.

Bibliografie:

https://ro.wikipedia.org/wiki/Palatul_lui_Diocle%C8%9Bian_din_Split

**SOCIETATEA DE GEOGRAFIE
DIN ROMÂNIA**

**PITEȘTI, ROMANIA
2026**